

МВС України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**А.О. Собакарь, Д.Г. Казначеев,
В.Д. Поливанюк, О.І. Бойко**

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ
у схемах

Навчальний посібник

Дніпро
2018

УДК 355.244
Ц 57

*Рекомендовано науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ 19.12.2018 р., протокол № 4*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Салманова О.Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права і процесу Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник поліції; **Миронюк Р.В.** – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, полковник поліції; **Покайчук В.Я.** – кандидат юридичних наук, доцент, заступник начальника управління – начальник ВПН УКЗ ГУНП в Запорізькій області, майор поліції.

Ц 57 Цивільний захист у схемах: навч. посібник / А.О. Собакарь, Д.Г. Казначеев, В.Д. Поливанюк, О.І. Бойко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 144 с.

ISBN 978-617-7665-63-1

Схеми розкривають у доступній формі основні завдання, принципи, структуру та організацію цивільного захисту в Україні, вплив надзвичайних ситуацій, природного, техногенного та соціально-політичного характеру на життєдіяльність населення, способи захисту його від радіаційного і хімічного забруднення, стихійних лих, основні заходи щодо безпечної поведінки під час виникнення надзвичайних ситуацій, основні поняття та визначення цивільного захисту, його законодавче забезпечення, характеристики надзвичайних адміністративно-правових режимів, що можуть вводитись на території України при виникненні надзвичайних ситуацій різного походження.

Призначено для курсантів, студентів, слухачів, магістрів, викладачів вищих навчальних закладів України та усіх, хто цікавиться проблематикою безпеки життєдіяльності та цивільного захисту.

ISBN 978-617-7665-63-1

© Автори, 2018
© ДДУВС, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	7
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	9
Мета та завдання дисципліни «Цивільний захист»	10
Основні поняття та визначення цивільного захисту	11
Актуальні проблеми цивільного захисту	12
Основні принципи цивільного захисту	13
Правові основи цивільного захисту	14
Цивільний захист України	15
Основні завдання цивільного захисту	16
Кодекс Цивільного захисту	17
Права громадяни України у сфері цивільного захисту	18
Обов'язки громадяни України у сфері цивільного захисту	19
Державне регулювання цивільного захисту	20
Єдина державна система цивільного захисту	21
Основні завдання єдиної державної системи цивільного захисту	22
Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту	23
Сили цивільного захисту	24
Основні завдання сил цивільного захисту	25
Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту	26
Повноваження оперативно-рятувальної служби цивільного захисту	27
Формування цивільного захисту	28
Класифікація надзвичайних ситуацій за походженням	29
Рівні надзвичайних ситуацій	30
Види надзвичайних ситуацій	31
Розділ 2. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ	32
Надзвичайні ситуації природного характеру	33
Джерела надзвичайних ситуацій природного характеру	34
Небезпечні природні явища	35
Заходи безпеки при повенях	36
Характеристика землетрусів	37
Небезпека землетрусів	38
Дії населення при землетрусах	39

Масові інфекційні захворювання	40
Шляхи і способи передавання масових інфекційних захворювань	41
Розділ 3. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ	42
Надзвичайні ситуації техногенного характеру	43
Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного характеру	44
Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного характеру за галузевою ознакою.....	45
Небезпечні фактори ураження	46
Потенційно небезпечні об'єкти	47
Хімічно небезпечні об'єкти	48
Небезпечні хімічні речовини	49
Класифікація СДОР (НХР) за вражаючими властивостями	50
Масштаби і тривалість зараження СДОР (НХР) при аварії на хімічно небезпечних об'єктах	51
Шляхи ураження СДОР (НХР)	52
Характеристика небезпечних хімічних речовин. Хлор	53
Характеристика небезпечних хімічних речовин. Аміак	54
Характеристика небезпечних хімічних речовин. Сірководень ...	55
Характеристика небезпечних хімічних речовин. Ртуть	56
Дії в осередку зараження СДОР (НХР)	57
Надання допомоги при зараженні хімічно небезпечними речовинами	58
Аварії на пожежовибухонебезпечних об'єктах	59
Небезпечні фактори пожежі	60
Класифікація природних пожеж	61
Техногенні небезпеки радіаційного характеру	62
Наслідки впливу іонізуючого випромінювання на організм людини	63
Ознаки радіаційного опромінювання	64
Надання допомоги при радіаційному ураженні	65
Розділ 4. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ	66
Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру	67
Масові заворушення	68
Небезпеки масових заворушень	69
Заходи безпеки під час виникнення масових заворушень (безпечна поведінка в натовпі)	70
Терористичний акт	71
Об'єкти терористичних актів	72

Заходи безпеки при виявленні вибухових пристроїв та речовин ...	73
Розділ 5. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ	
НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ	74
Надзвичайні ситуації воєнного характеру	75
Характеристика ядерної зброї	76
Вражаючі фактори ядерної зброї	77
Приблизний розподіл енергії ядерного вибуху за вражаючими факторами	78
Зони радіоактивного зараження місцевості	79
Хімічна зброя	80
Бойові властивості хімічної зброї	81
Біологічна зброя	82
Характерні властивості біологічної зброї	83
Інфекційні захворювання	84
Характеристика зони ядерного ураження	85
Характеристика зони хімічного ураження	86
Характеристика зони біологічного ураження	87
Розділ 6. СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВОВІ РЕЖИМИ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	
ПРАВОВИЙ РЕЖИМ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ	88
Правовий режим надзвичайного стану	89
Умови введення надзвичайного стану	90
Мета введення надзвичайного стану	91
Заходи правового режиму надзвичайного стану	92
Додаткові заходи режиму надзвичайного стану в разі надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру	93
Додаткові заходи режиму надзвичайного стану у зв'язку з масовими порушеннями громадського порядку	94
Правовий режим воєнного стану	95
Мета введення правового режиму воєнного стану	96
Указ Президента України про введення воєнного стану	97
Заходи правового режиму воєнного стану	99
Розділ 7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА КОЛЕКТИВНІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ	
ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА КОЛЕКТИВНІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ	100
Засоби захисту від радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки	101
Захисні споруди цивільного захисту та їх види	102
Класифікація захисних споруд	103
Засоби індивідуального захисту населення	104
Портативні прилади дозиметричного контролю	105

Призначення дозиметричних приладів	106
Розділ 8. РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЛІКВІДАЦІЯ ЇХ НАСЛІДКІВ	107
Моніторинг надзвичайних ситуацій	108
Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій	109
Організація життєзабезпечення населення при надзвичайних ситуаціях	110
Основні принципи щодо захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій	111
Основні заходи щодо забезпечення захисту населення в надзвичайних ситуаціях	112
Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях	114
Реагування на надзвичайні ситуації	115
Організація робіт з реагування на надзвичайні ситуації	116
Оповіщення про загрозу виникнення надзвичайної ситуації	117
Система оповіщення	118
Види евакуації	119
Забезпечення евакуації	120
Інженерний захист територій	121
Заходи інженерного захисту територій	122
Радіаційний і хімічний захист населення і територій	123
Спеціальна обробка	124
Медичний захист населення	125
Біологічний захист населення і територій	126
Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій	127
Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	128
Соціальний захист постраждалих внаслідок надзвичайної ситуації	129
ОСНОВНІ ТЕРМІНИ І ВИЗНАЧЕННЯ	130
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	139

ВСТУП

Проблема забезпечення цивільного захисту населення і територій на сучасному етапі розвитку нашої країни є дуже актуальною.

Сьогоднішня ситуація в Україні щодо небезпечних природних явищ, аварій і катастроф характеризується як дуже складна. Щороку в Україні виникає до 300 надзвичайних ситуацій природного походження і до 500 надзвичайних ситуацій техногенного походження, в яких гине більше 70 тис. осіб. Тенденція зростання кількості природних і особливо техногенних надзвичайних ситуацій, складність цих наслідків змушують розглядати їх як серйозну загрозу безпеці окремої людини, суспільству та навколишньому середовищу, а також стабільності розвитку економіки країни.

Національна поліція України у складі єдиної державної системи цивільного захисту є функціональною підсистемою із запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, охорони громадського порядку, покликаною в мирний час готувати свої сили і засоби до дій в умовах надзвичайних ситуацій або особливого періоду та при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

За надзвичайних обставин порушується нормальний ритм життя населення окремих районів або міст, виникає загроза життю та здоров'ю багатьох людей, спричиняється велика матеріальна шкода, дезорганізується робота державних установ, транспорту та зв'язку, загострюється соціальна напруга, зростає рівень злочинності та кількість інших правопорушень. Під час виникнення надзвичайних ситуацій на території України або окремих її місцевостях можуть вводитись правові режими надзвичайного або воєнного стану, під час дії яких можуть тимчасово обмежуватися права та законні інтереси громадян та юридичних осіб. Для попередження та припинення означених негативних наслідків залучаються значні сили органів виконавчої влади, особливе місце серед яких належить Національній поліції України. Органи та підрозділи Національної поліції України відповідно до покладених на них завдань залучаються до здійснення заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пожеж та небезпечних подій на території України.

У навчальному посібнику «Цивільний захист у схемах» надано матеріал, якій можуть використовувати викладачі при проведенні

занять, а також він буде сприяти кращому засвоєнню дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Цивільний захист», «Основи охорони праці, охорони праці в галузі, пожежної безпеки та цивільного захисту», «Дії працівників Національної поліції при надзвичайних ситуаціях» в першу чергу курсантами, студентами, слухачами та магістрами вищих навчальних закладів, а також він буде корисним і для практичних працівників підрозділів Національної поліції.

Схеми розкривають у доступній формі основні завдання, принципи, структуру та організацію цивільного захисту в Україні, вплив надзвичайних ситуацій, природного, техногенного та соціально-політичного характеру на життєдіяльність населення, способи захисту його від радіаційного і хімічного забруднення, стихійних лих, основні заходи щодо безпечної поведінки під час виникнення надзвичайних ситуацій.

Тематика посібника «Цивільний захист у схемах» пов'язана з тематикою навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності та охорона праці», «Основи охорони праці, охорона праці в галузі, пожежної безпеки та цивільної оборони (цивільного захисту)», «Дії працівників Національної поліції при надзвичайних ситуаціях».

Розділ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

Цивільний захист України (ЦЗ) – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період

Мета викладання навчальної дисципліни

- надати курсантам, студентам та слухачам базові знання щодо методів забезпечення безпеки людини у різноманітних умовах виникнення надзвичайних ситуацій;
- сформувати здатність творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ)

Завдання навчальної дисципліни

- передбачає засвоєння студентами, курсантами та слухачами новітніх теорій, методів і технологій прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їх наслідків

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Небезпека – явища, процеси, об'єкти інформація, людська активність тощо, які можуть викликати небажані наслідки і призвести до погіршення стану здоров'я чи смерті людини, завдати шкоди навколишньому середовищу й об'єктам господарчої діяльності.

Небезпечна подія – подія, у тому числі катастрофа, аварія, пожежа, стихійне лихо, епідемія, епізоотія, епіфітотія, яка за своїми наслідками становить загрозу життю або здоров'ю населення чи призводить до завдання матеріальних збитків

Катастрофа – велика за масштабами аварія чи інша подія, що призводить до тяжких наслідків.

Стихійне лихо – природне явище, що діє з великою руйнівною силою, заподіює значну шкоду території, на якій відбувається, порушує нормальну життєдіяльність населення, завдає матеріальних збитків.

Аварія – небезпечна подія техногенного характеру, що спричинила ураження, травмування населення або створює на окремій території чи території суб'єкта господарювання загрозу життю або здоров'ю населення та призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи спричиняє наднормативні, аварійні викиди забруднюючих речовин та інший шкідливий вплив на навколишнє природне середовище.

Пожежа – неконтрольований процес знищення або пошкодження вогнем майна, під час якого виникають чинники, небезпечні для істот та навколишнього природного середовища.

Надзвичайна ситуація – обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

Евакуація – організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

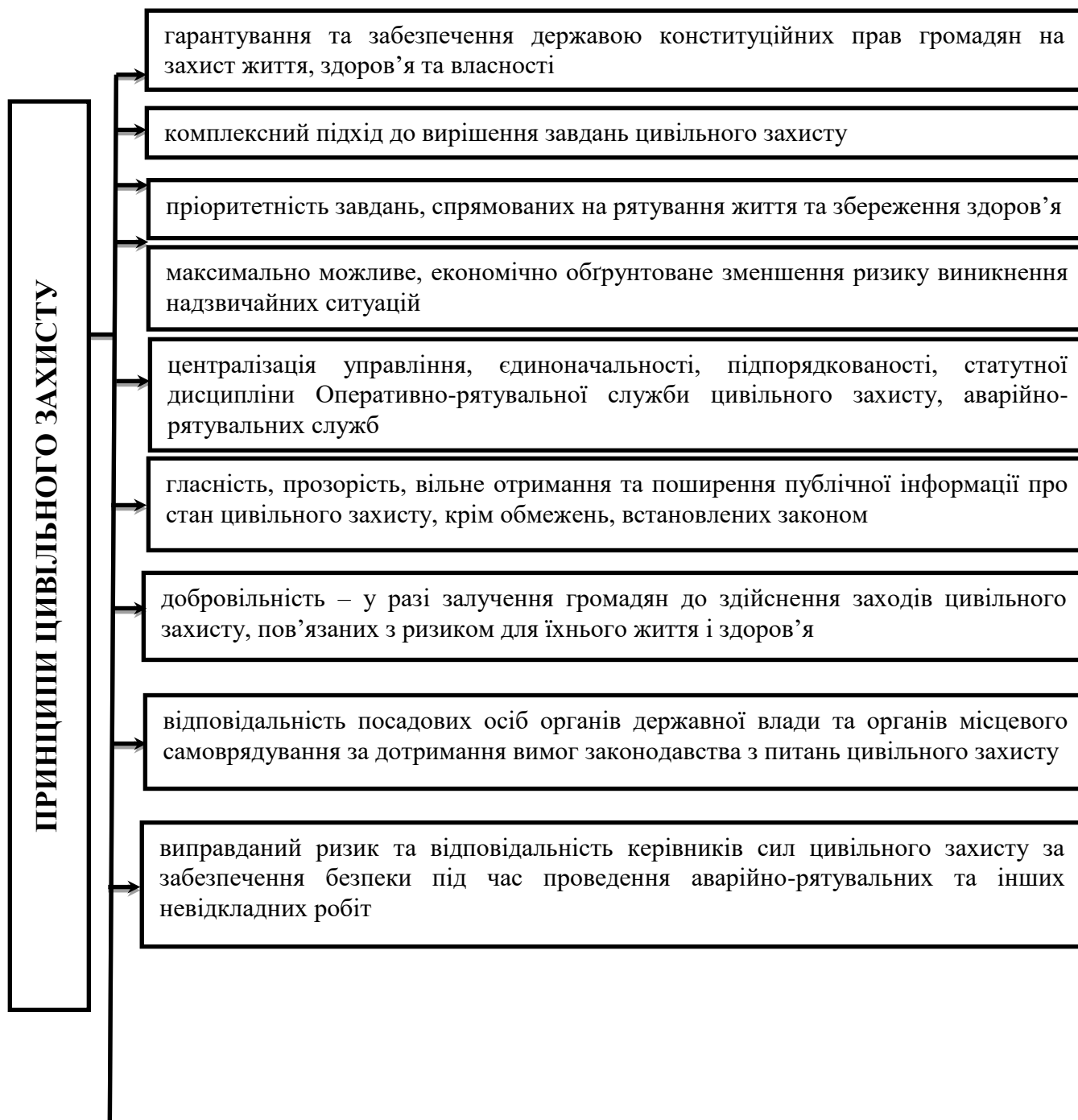
Пожежна безпека – відсутність неприпустимого ризику виникнення і розвитку пожеж та пов'язаної з ними можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю.

Техногенна безпека – відсутність ризику виникнення аварій та/або катастроф на потенційно небезпечних об'єктах, а також у суб'єктів господарювання, що можуть створити реальну загрозу їх виникнення.

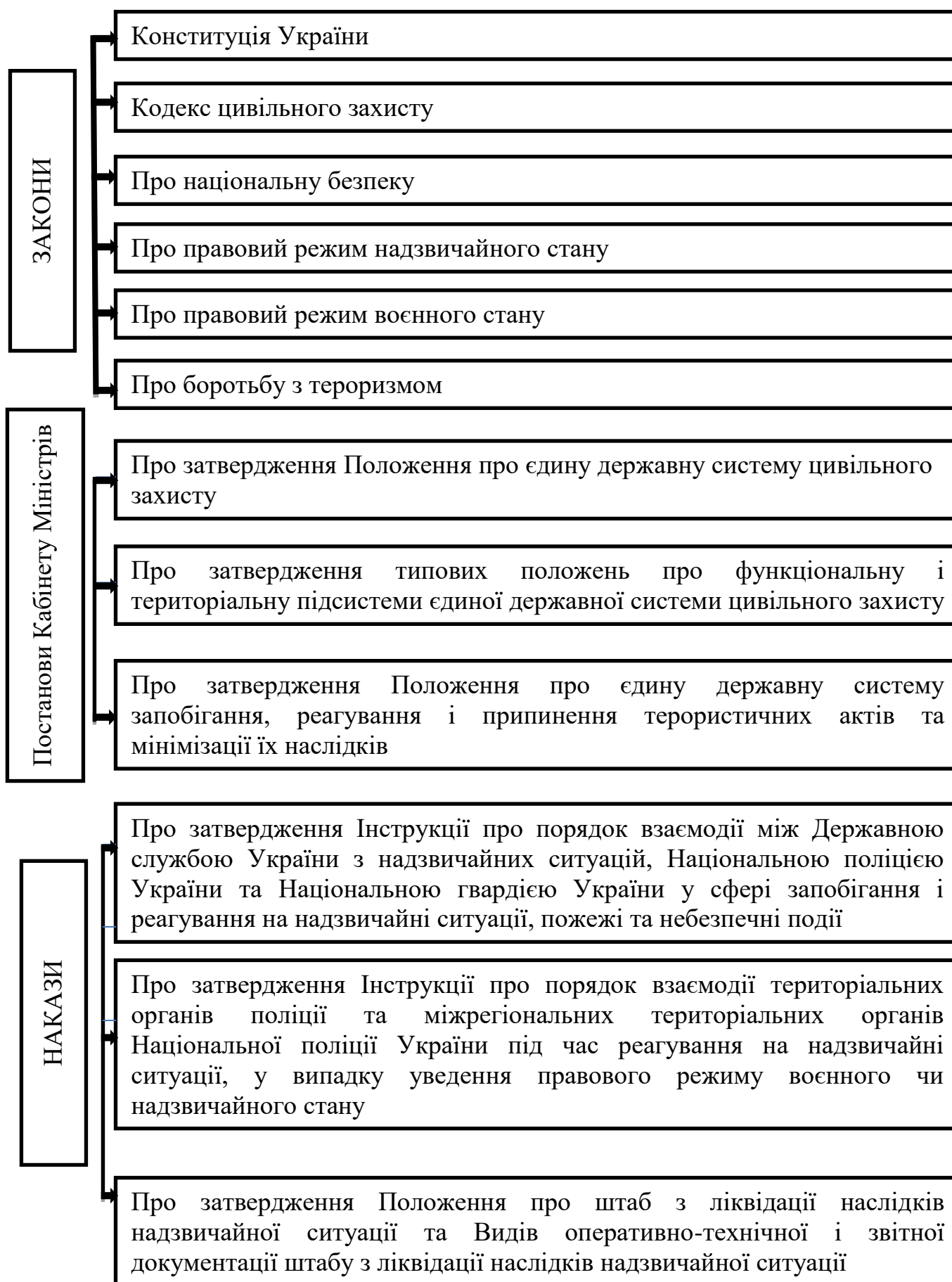
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

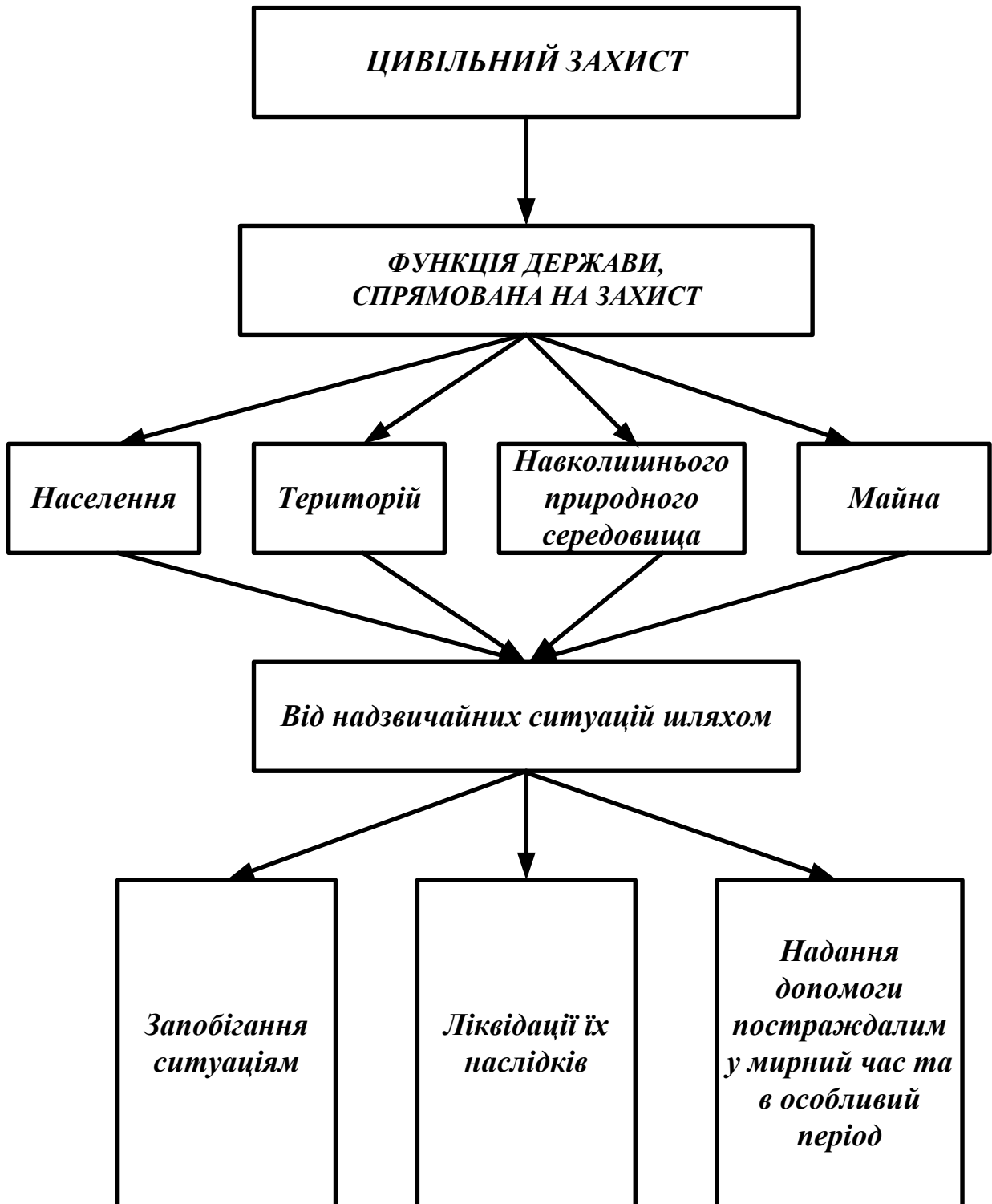
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

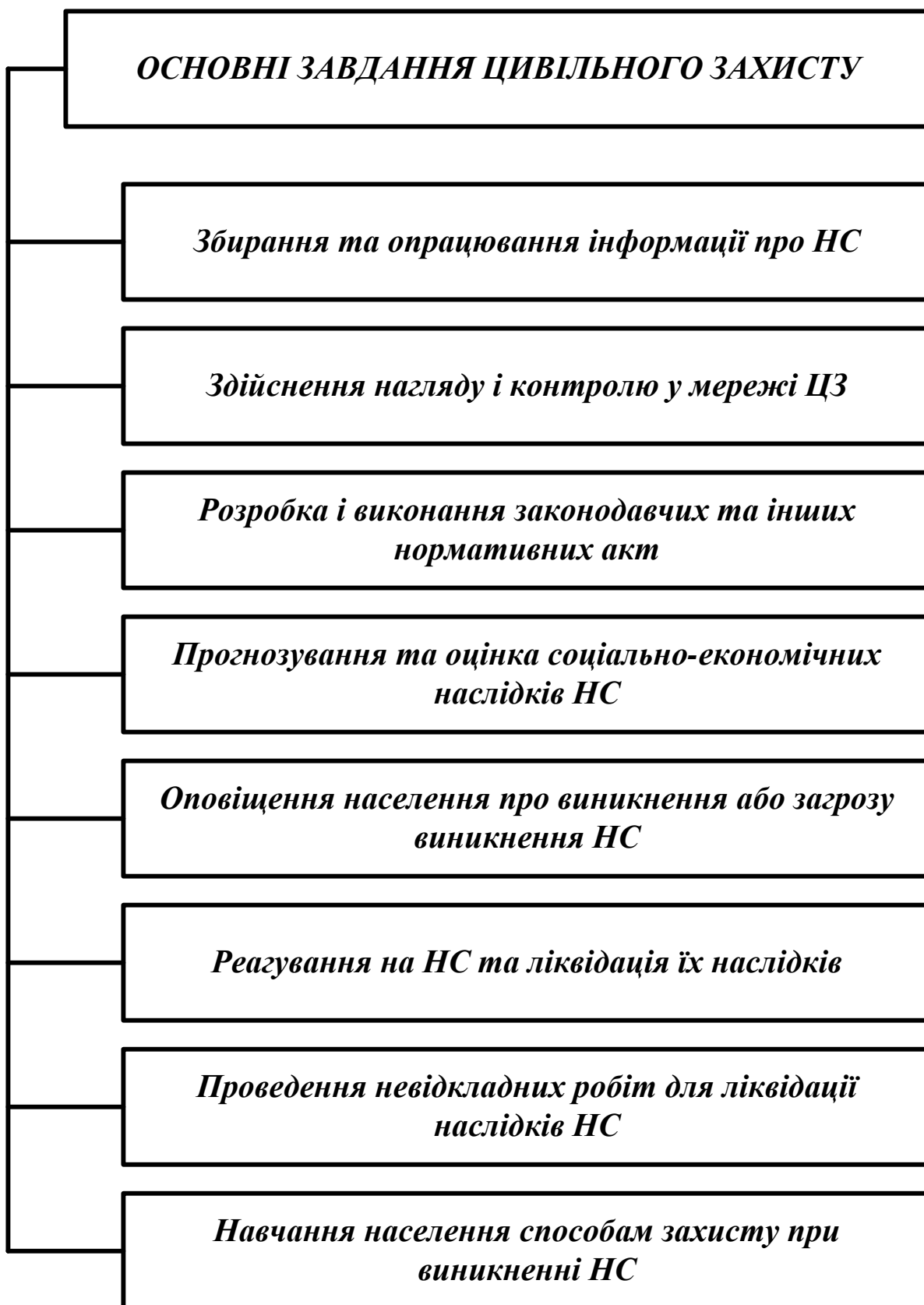
ПРАВОВІ ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

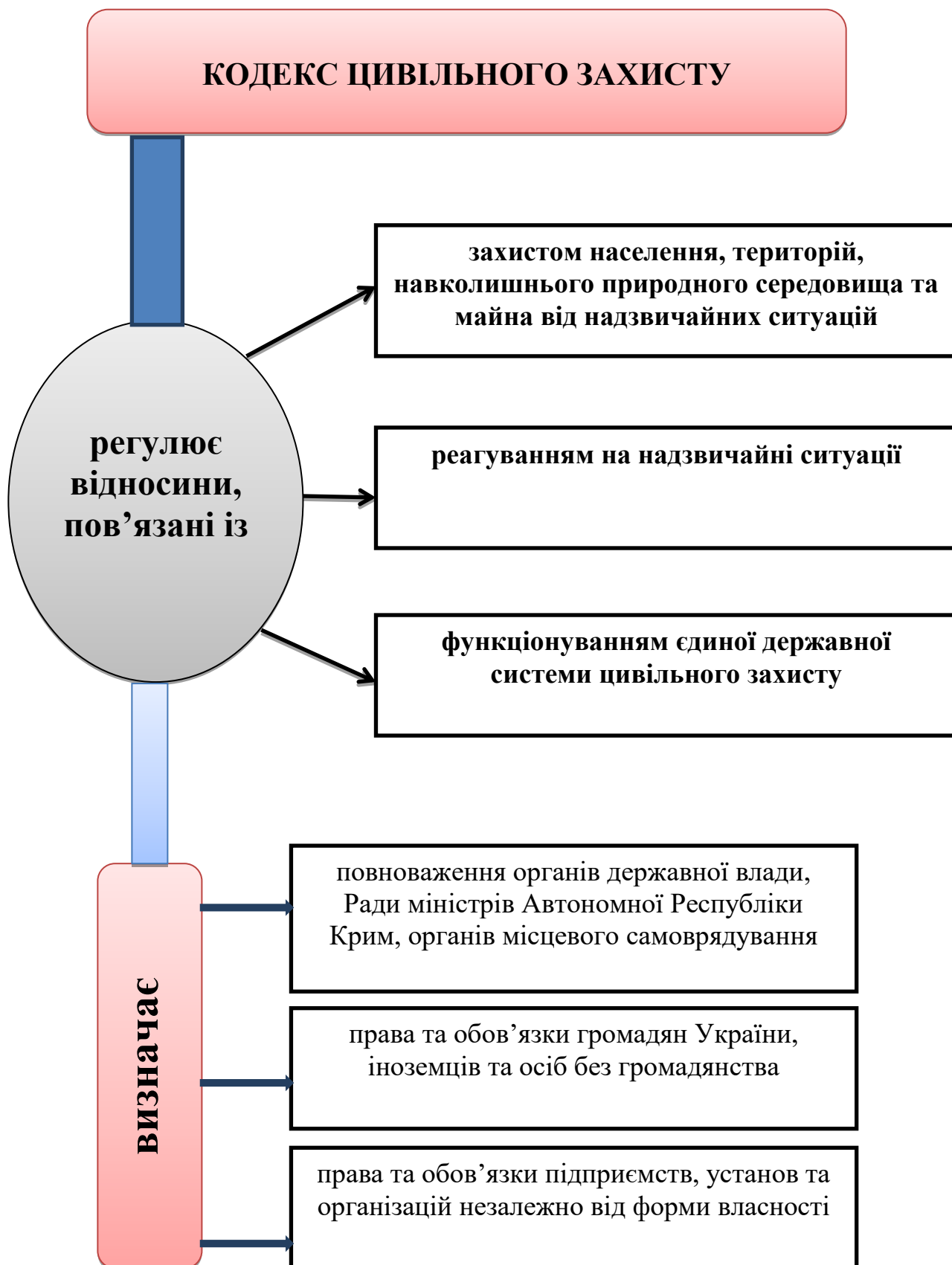
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ УКРАЇНИ

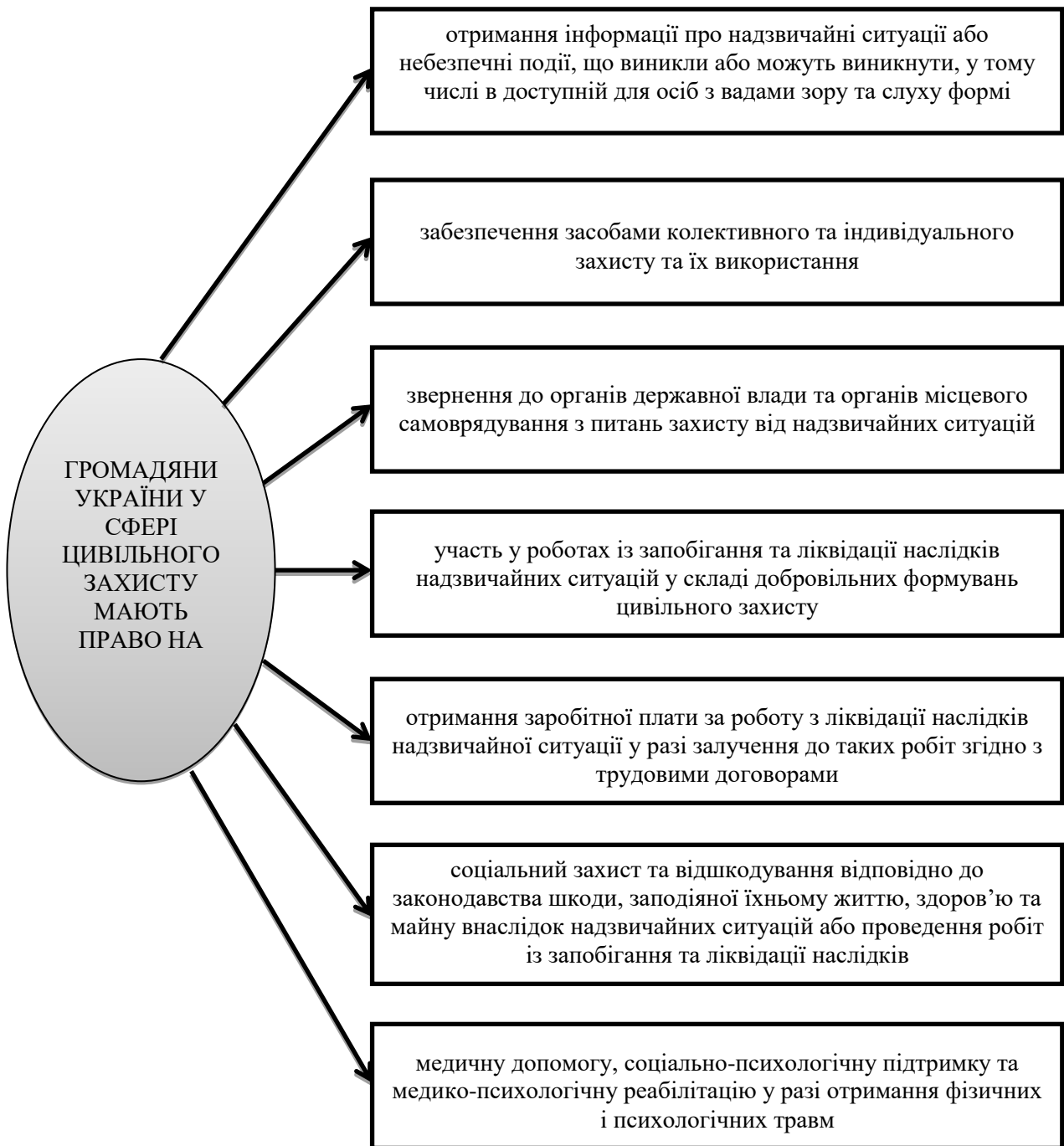
ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

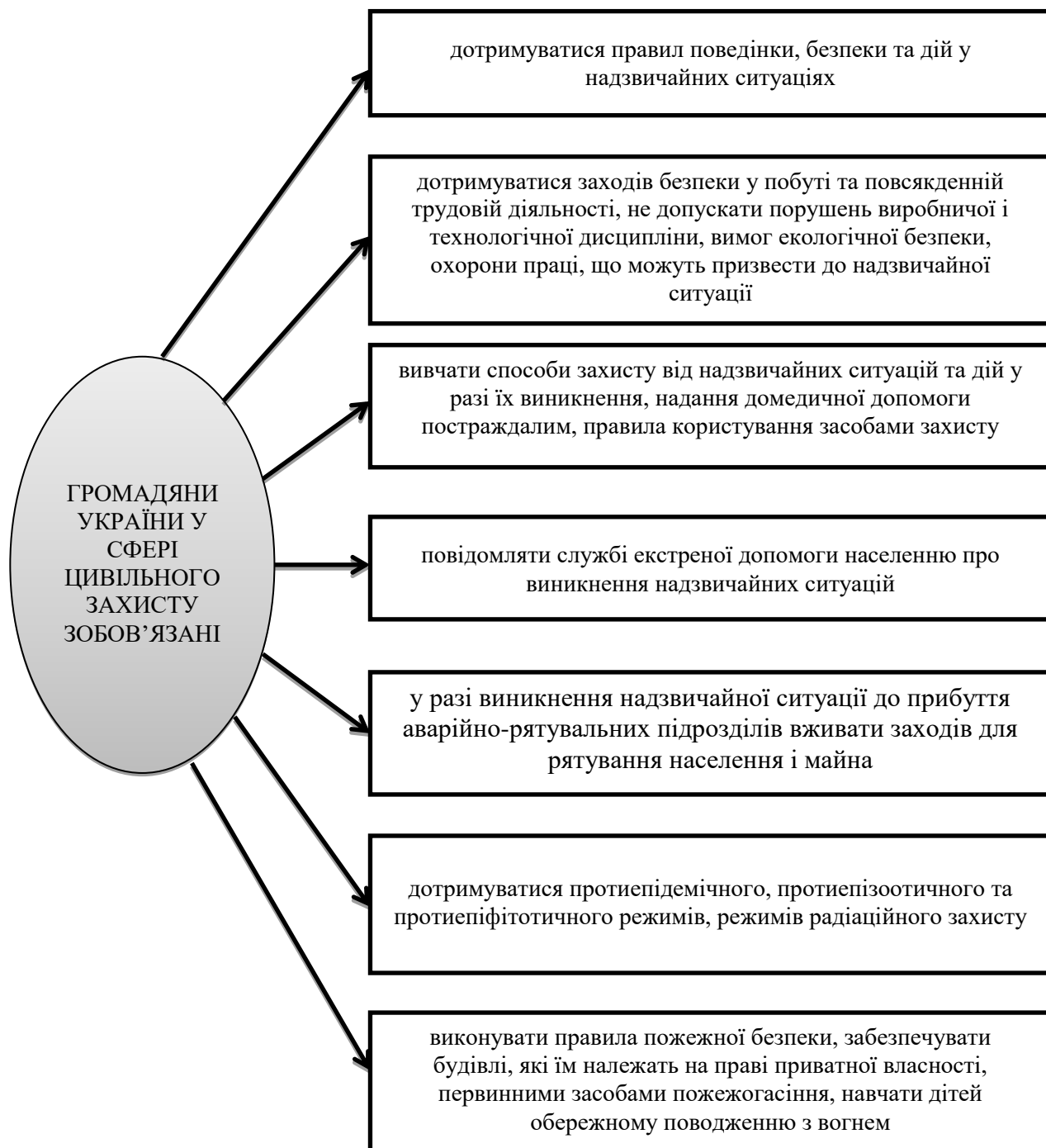
КОДЕКС ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ПРАВА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ЄДИНА ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ЄДИНА ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Сукупність органів управління сил і засобів центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, які реалізують державну політику у сфері цивільного захисту

ПІДСИСТЕМИ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Функціональні підсистеми ЄДСЦЗ

1. Функціональні підсистеми ЄДСЦЗ створюються центральними органами виконавчої влади у відповідній сфері суспільного життя.
2. Перелік центральних органів виконавчої влади, що створюють функціональні підсистеми, визначається Положенням про ЄДСЦЗ.
3. Безпосереднє керівництво функціональною підсистемою покладається на керівника органу, суб'єкта господарювання, що створив таку підсистему.
4. До складу функціональних підсистем входять органи управління та підпорядковані їм сили цивільного захисту, відповідні суб'єкти господарювання, які виконують завдання цивільного захисту.

Територіальні підсистеми ЄДСЦЗ та їх ланки

1. Територіальні підсистеми ЄДСЦЗ діють в АРК, областях, містах Києві та Севастополі.
2. Ланки територіальних підсистем створюються:
 - 1) Радою міністрів АРК – у районах АРК;
 - 2) районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями у районах, районах у містах Києві та Севастополі;
 - 3) органами місцевого самоврядування – в обласних центрах, у містах обласного і районного значення.
4. Безпосереднє керівництво територіальною підсистемою, її ланкою покладається на посадову особу, яка очолює орган, що створив таку підсистему, ланку.
5. До складу територіальних підсистем та їх ланок входять органи управління та підпорядковані їм сили цивільного захисту, відповідні суб'єкти господарювання.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Забезпечення готовності міністерств та інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на забезпечення і реагування на НС

Опрацювання інформації про НС, видання інформаційних матеріалів з питань захисту населення і територій від наслідків НС

Захист населення у разі виникнення НС

Проведення рятувальних та інших невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків НС, організація життєзабезпечення постраждалого населення

Забезпечення реалізації заходів щодо запобігання виникненню НС

Прогнозування і оцінка соціально-економічних наслідків НС, визначення на основі прогнозу потреби в силах, засобах, матеріальних та фінансових ресурсах

Пом'якшення можливих наслідків НС у разі їх виникнення

Навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення НС

Створення, раціональне збереження і використання резерву матеріальних та фінансових ресурсів, необхідних для запобігання і реагування на НС

Здійснення заходів щодо соціального захисту постраждалого населення

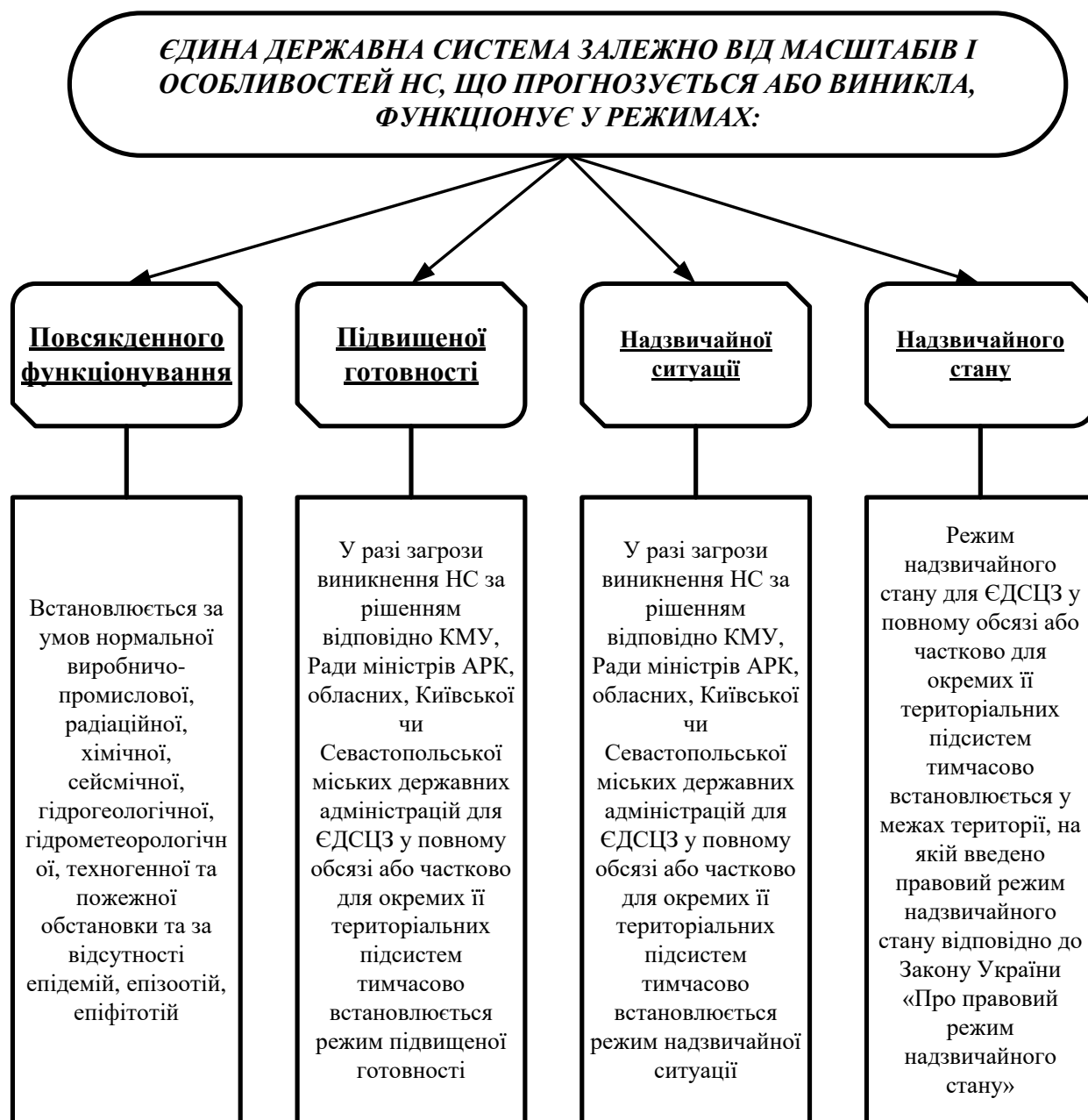
Виконання державних цільових програм, спрямованих на запобігання НС, забезпечення сталого функціонування підприємств, установ та організацій, зменшення можливих матеріальних втрат

Оповіщення населення про загрозу та виникнення НС, своєчасне та достовірне інформування про фактичну обстановку і вжиті заходи

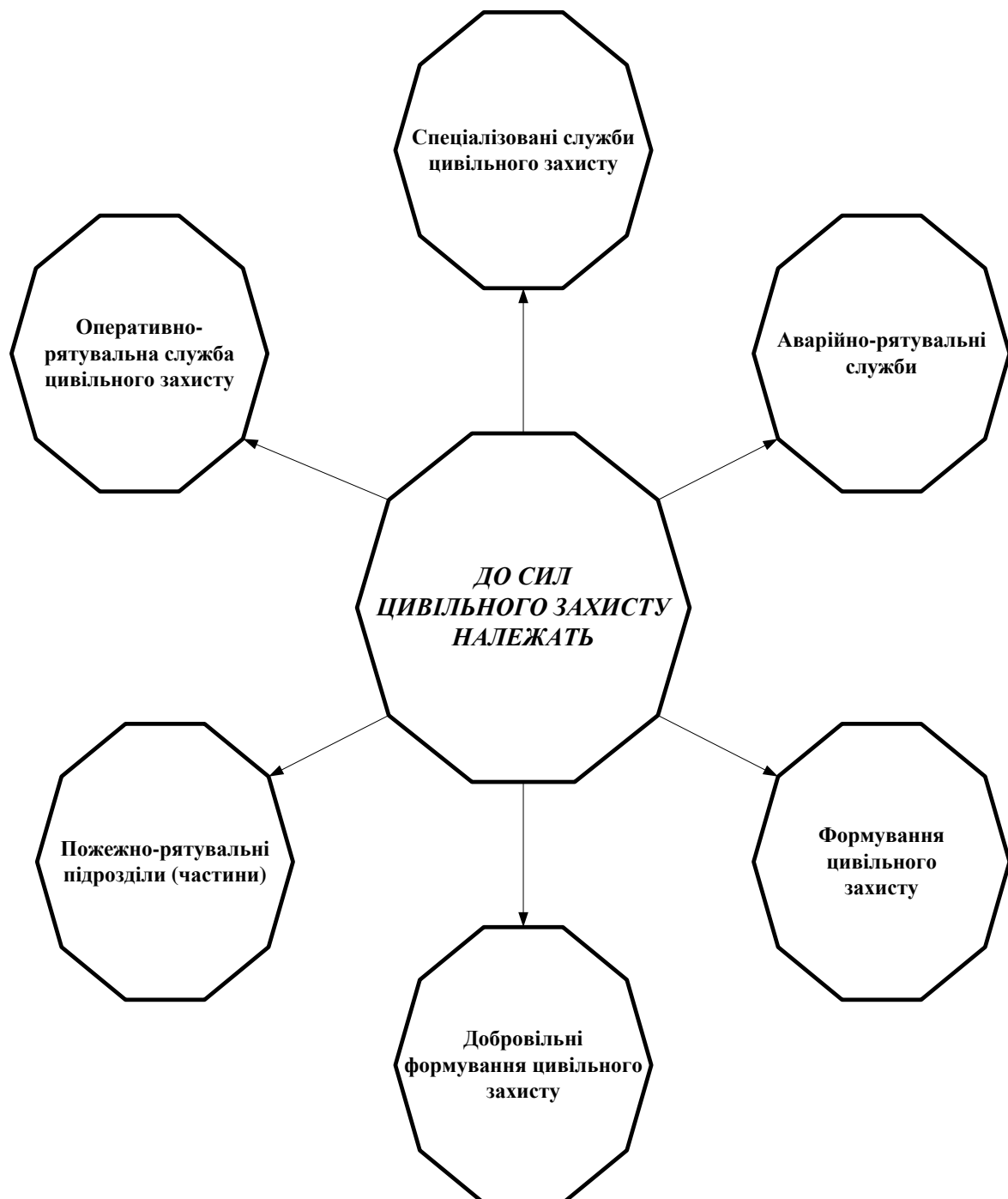
Реалізація визначених законом прав у сфері захисту населення від НС, в тому числі осіб (чи їх сімей), що брали безпосередню участь у ліквідації цих ситуацій

Інші завдання, визначені законом

РЕЖИМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

СИЛИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СИЛ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СИЛ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

проведення робіт та вжиття заходів щодо запобігання НС, захисту населення і територій від них

надання екстреної медичної допомоги постраждалим у районі НС і транспортування їх до закладів охорони здоров'я

проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт

здійснення перевезень матеріально-технічних засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт

гасіння пожеж

надання допомоги іноземним державам щодо проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, ліквідації наслідків НС

ліквідація наслідків НС в умовах екстремальних температур, загрози вибухів, обвалів, зсувів, затоплень, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження

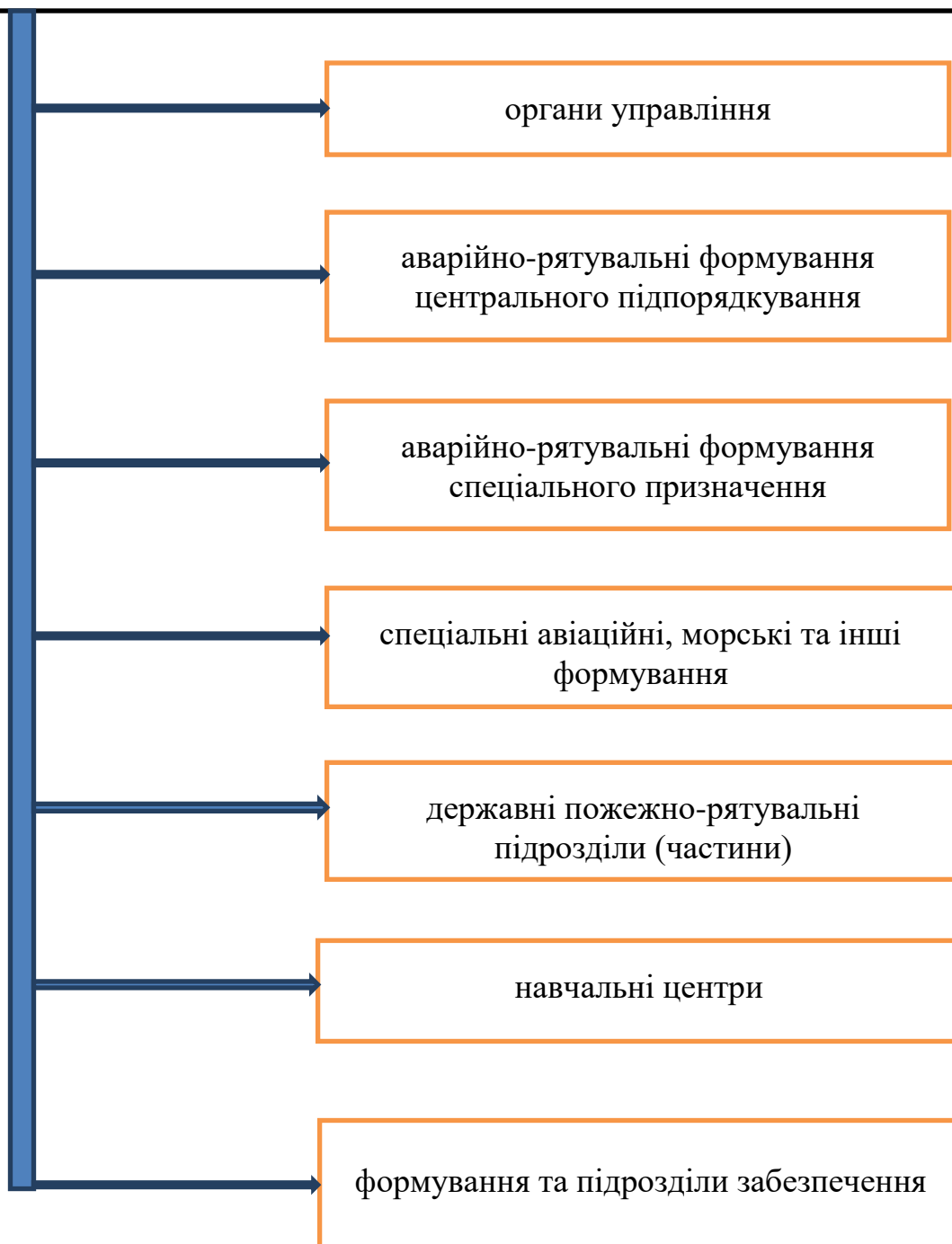
проведення аварійно-рятувального обслуговування суб'єктів господарювання та окремих територій, на яких існує небезпека виникнення НС

проведення робіт та вжиття заходів щодо запобігання НС, захисту населення і територій від них

проведення вибухових робіт для запобігання виникненню НС та ліквідації наслідків

ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНА СЛУЖБА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту – спеціальне невійськове об'єднання аварійно-рятувальних та інших формувань, органів управління такими формуваннями системи центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту

ПОВНОВАЖЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Аварійно-рятувальне обслуговування на договірній основі об'єктів підвищеної небезпеки та окремих територій, що перебувають у власності, володінні або користуванні суб'єктів господарювання, на яких існує небезпека виникнення надзвичайних ситуацій, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Подання місцевим державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування та суб'єктам господарювання пропозицій щодо поліпшення протиаварійного стану об'єктів підвищеної небезпеки та окремих територій, що перебувають у власності, володінні або користуванні суб'єктів господарювання, та усунення виявлених порушень вимог до дотримання техногенної безпеки.

Невідкладне інформування керівників суб'єктів господарювання, що експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки, про виявлення порушень вимог техногенної безпеки.

Отримання від місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання інформації, необхідної для виконання покладених на службу завдань.

Безперешкодний доступ на об'єкти суб'єктів господарювання та їх територію для виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж.

Право вимагати від усіх осіб, які перебувають у зоні надзвичайної ситуації, додержання встановлених заходів безпеки.

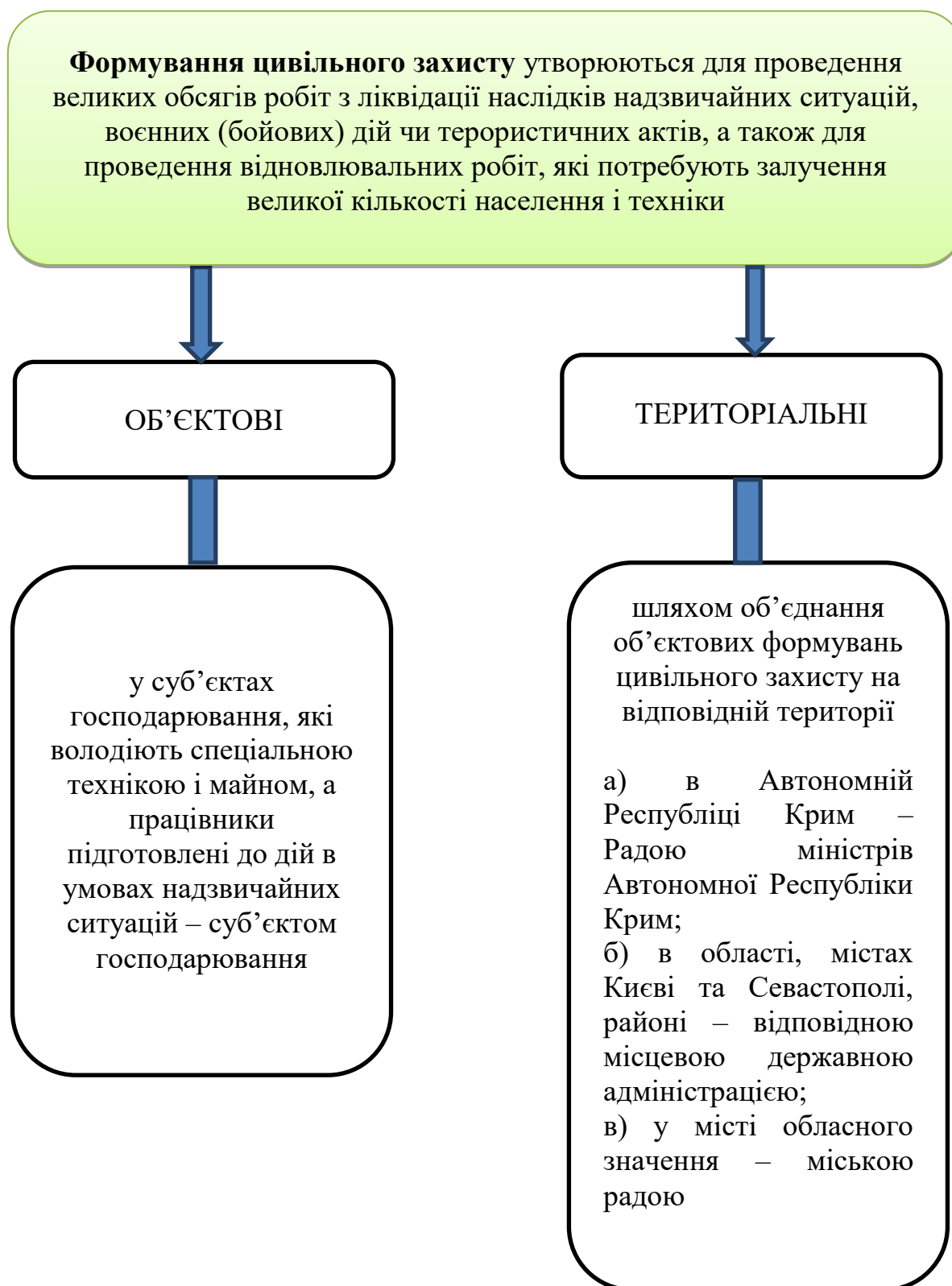
Проведення під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій документування, кіно- і відеозйомки, фотографування та звукозапису.

Участь у роботі комісій з розслідування причин виникнення надзвичайних ситуацій у суб'єктів господарювання і на територіях, що нею обслуговуються.

Тимчасова заборона або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зони надзвичайної ситуації, місці гасіння пожежі, а також доступу громадян на окремі об'єкти і території.

Здійснення аварійно-рятувального забезпечення туристичних груп та окремих туристів.

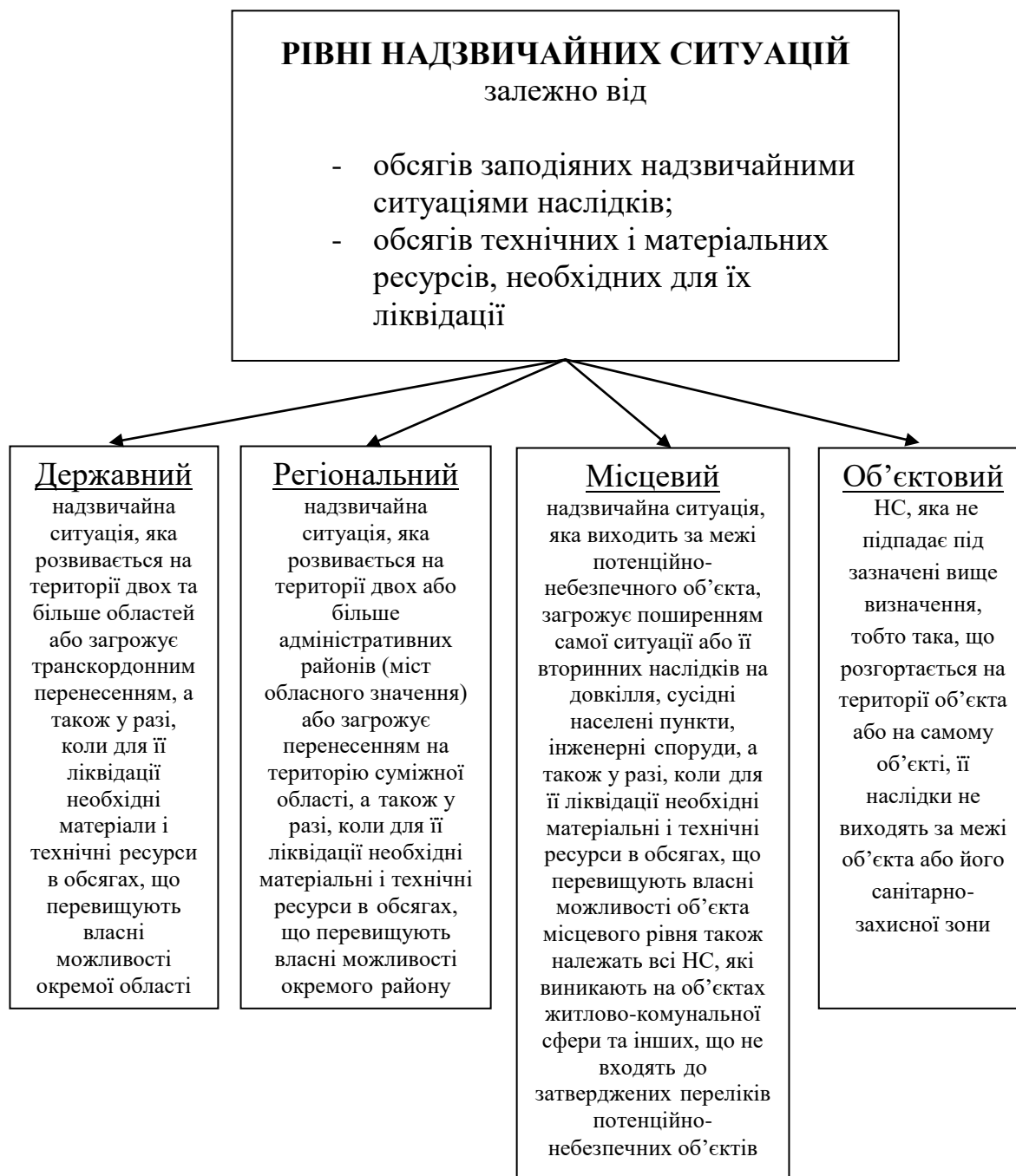
ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

КЛАСИФІКАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ЗА ПОХОДЖЕННЯМ

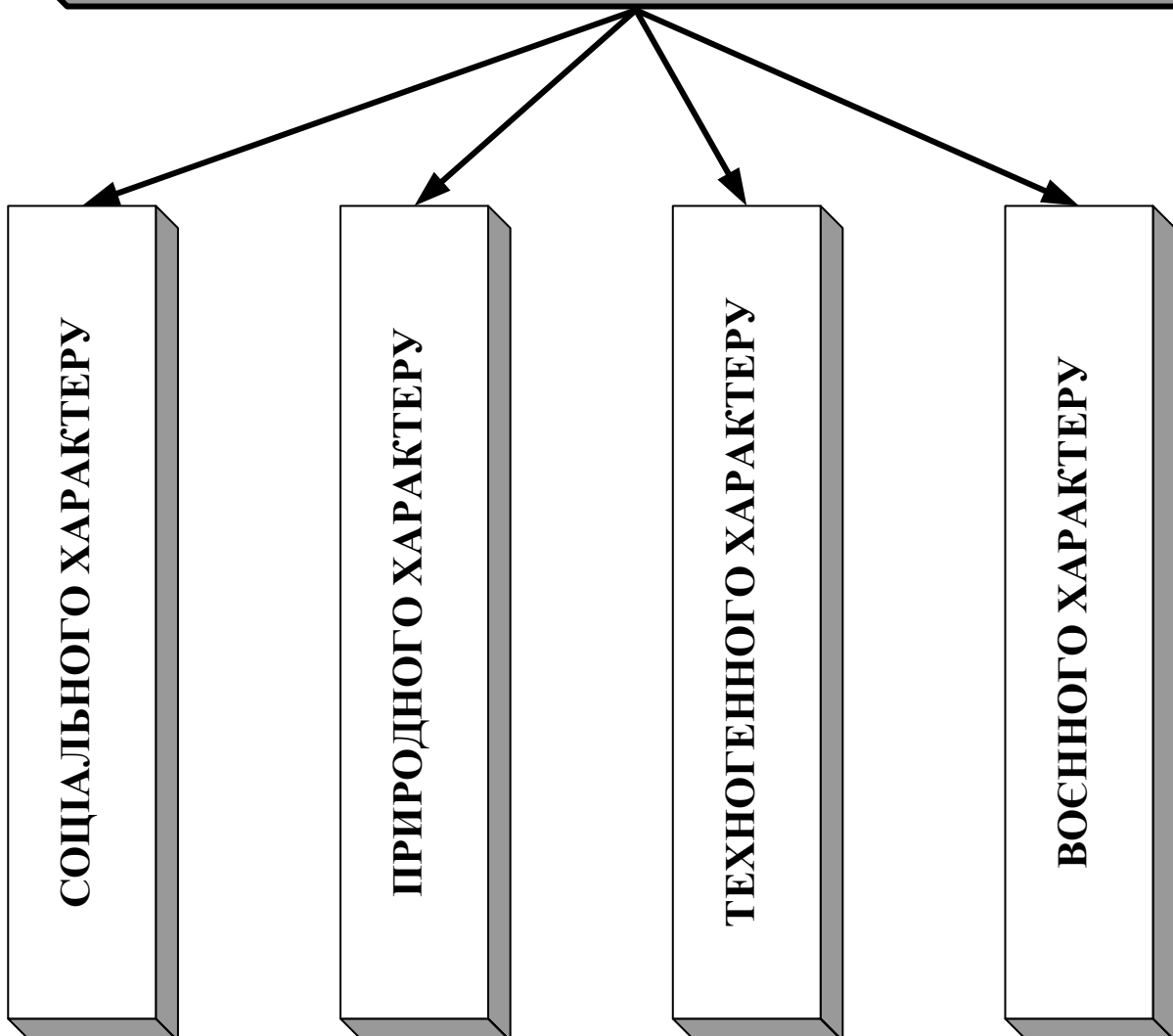

РІВНІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

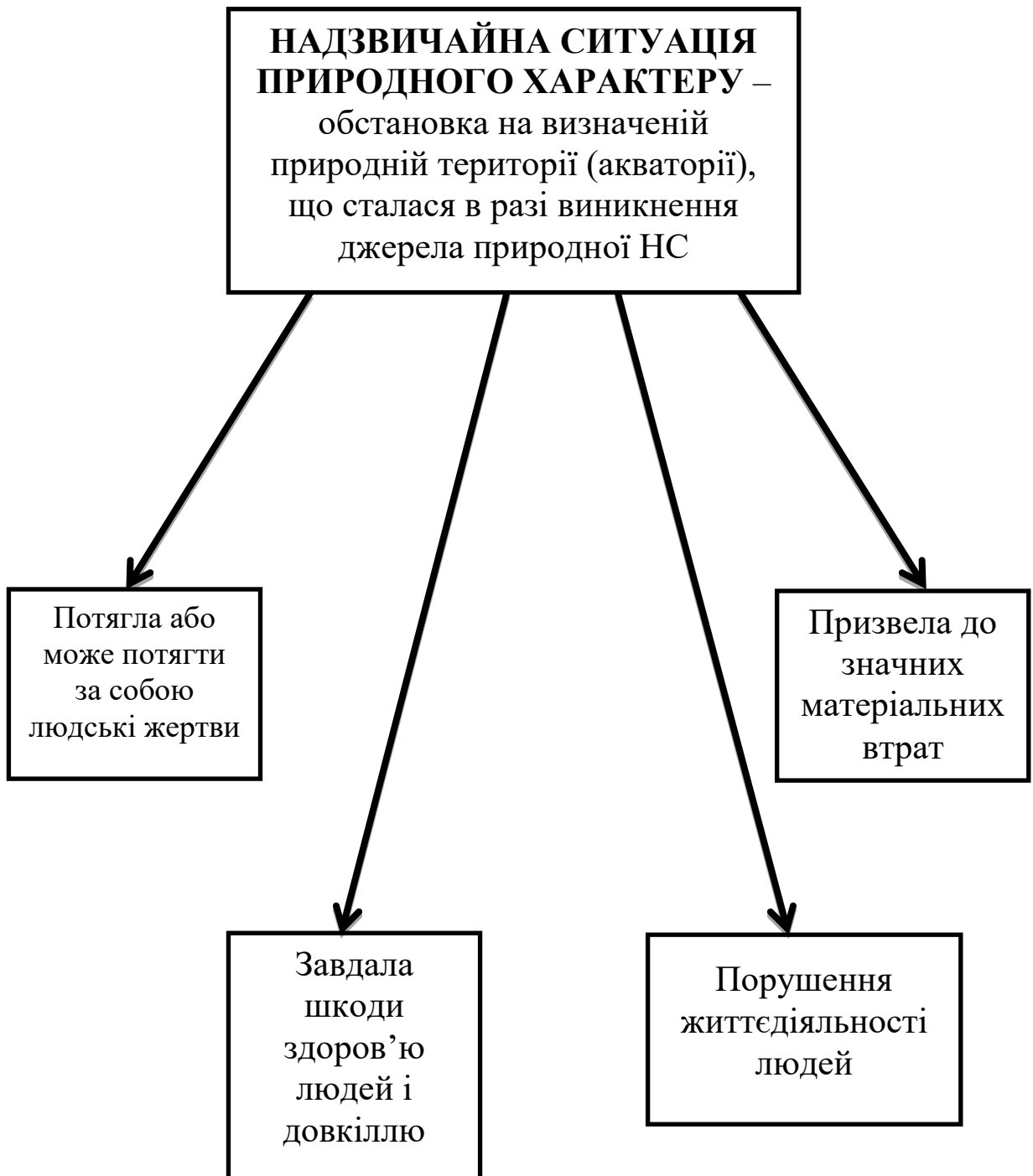
ВИДИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

НАДЗВИЧАЙНА СИТУАЦІЯ –
обстановка на окремій території чи суб'єкті
господарювання на ній або водному об'єкті, яка
характеризується порушенням нормальних умов
життєдіяльності населення, спричинена катастрофою,
аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією
епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою
небезпечною подією, що призвела (може призвести) до
виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої
кількості загиблих і постраждалих, завдання значних
матеріальних збитків, а також до неможливості проживання
населення на такій території чи об'єкті, провадження
на ній господарської
діяльності

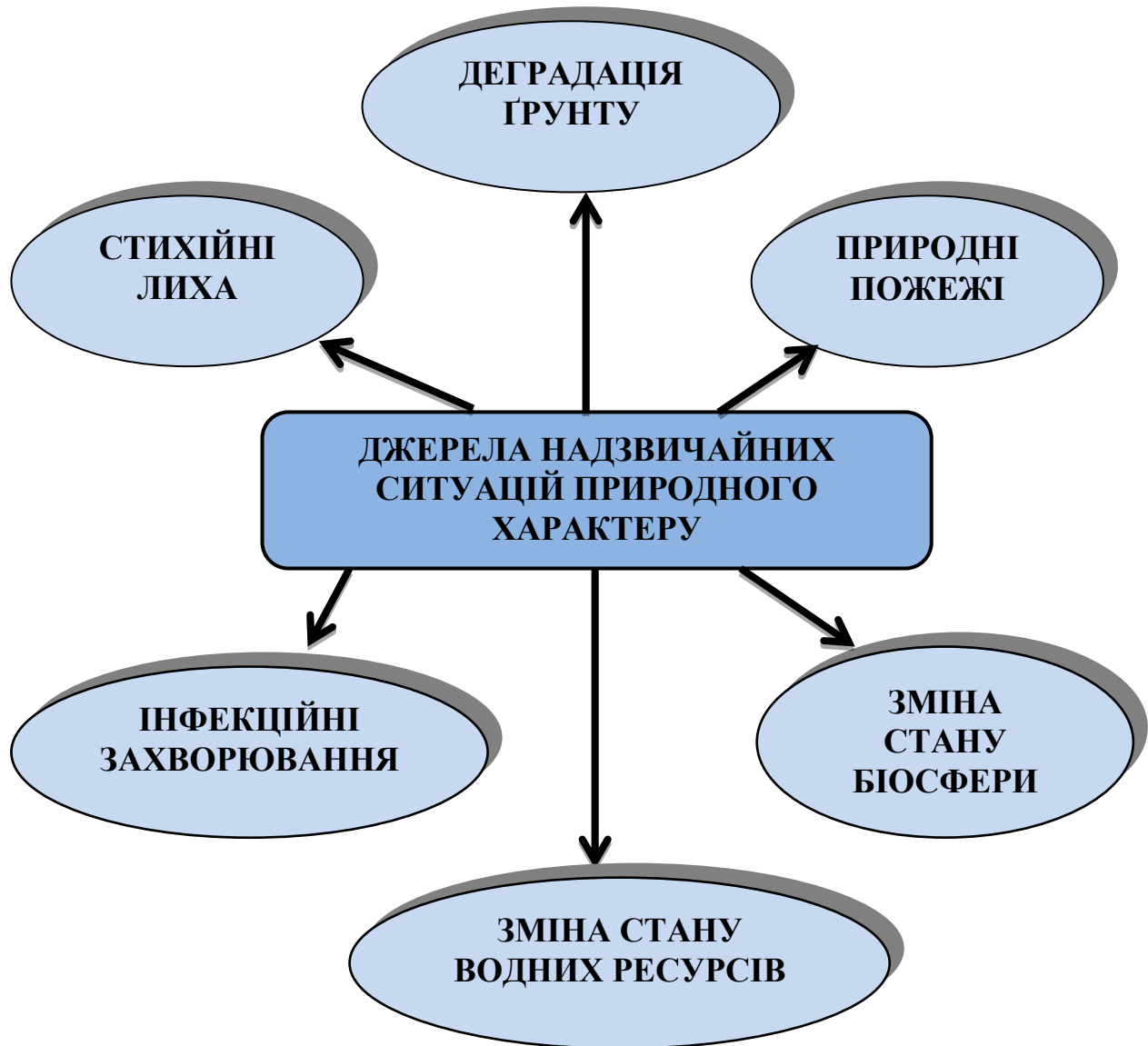

Розділ 2
НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ
ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

ДЖЕРЕЛА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

НЕБЕЗПЕЧНІ ПРИРОДНІ ЯВИЩА

СТИХІЙНІ ЛИХА

ТОПОЛОГІЧНІ

Повені

Селі

Зсуви

Цунамі

МЕТЕОРОЛОГІЧНІ

Зливи

Град

Посуха

Ураган

Смерч

Суховії

ТЕКТОНІЧНІ

Землетрус

Виверження
вулканів

Обвали

Абразія

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВЕНЯХ

ПРИ РАПТОВОМУ ПОЧАТКУ ПОВЕНІ ТРЕБА:

Відключити газ, воду, електрику.

Загасити вогонь у печах.

Перенести на верхні поверхи і горища коштовні предмети, речі.

Підготувати теплий зручний одяг, гроші.

Підготувати 3-денний запас харчування.

Підготувати медичну аптечку і ліки.

Упакувати речі і документи в непромокні пакети.

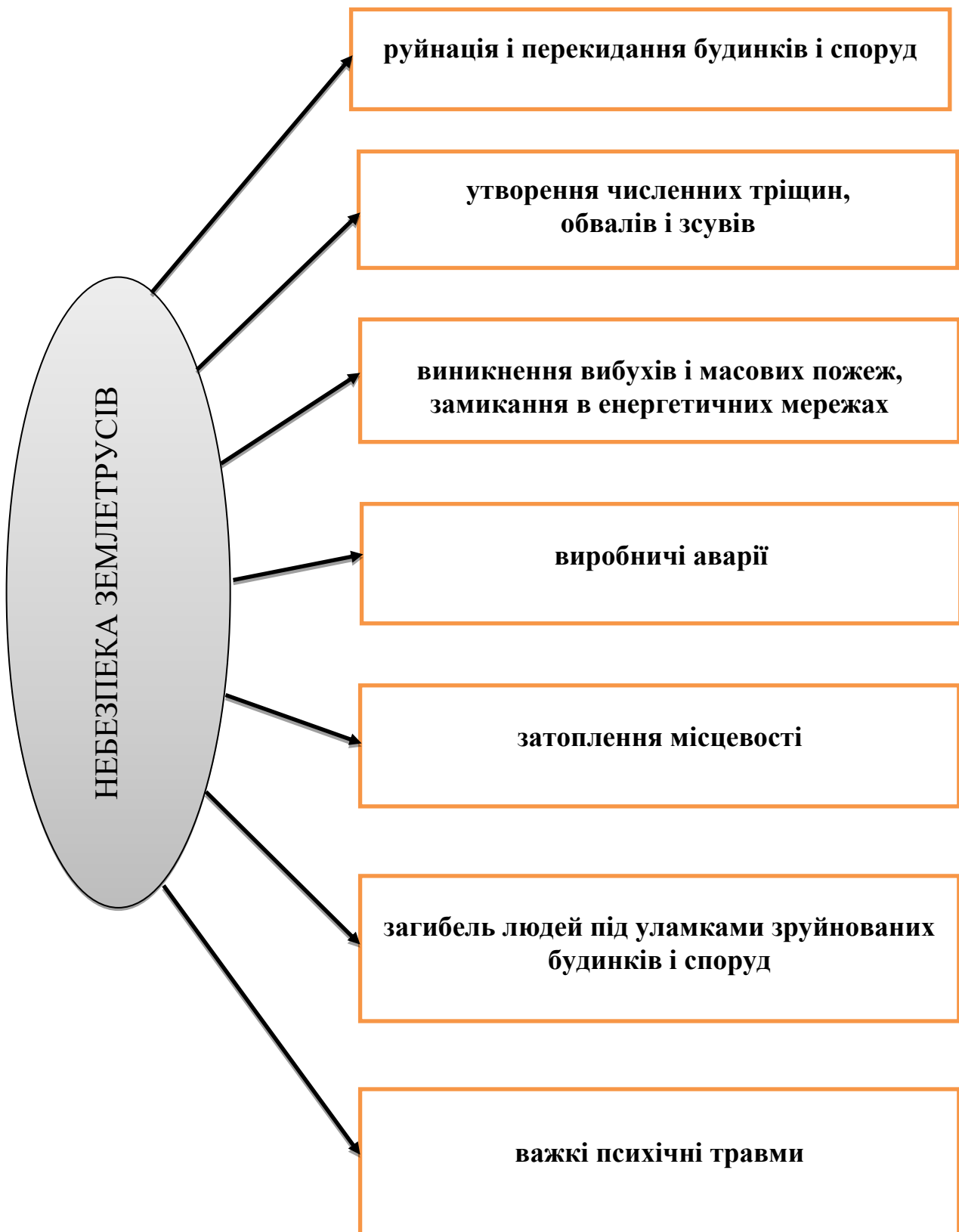
Зайняти безпечне піднесене місце (верхній поверх, дах будинку).

Запастися предметами, що можуть допомогти у випадку самоевакуації (автомобільні камери, надувні матраци, дерев'яні бочки і т.п.).

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЕМЛЕТРУСІВ ЗА ДВНАДЦЯТИБАЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ МБК-64

Бал	Сила землетрусу	Коротка характеристика
I	Непомітний струс ґрунту	Реєструється тільки сейсмічними приладами
II	Дуже слабкі поштовхи	Реєструється сейсмічними приладами. Відчувають тільки окремі люди, які знаходяться на верхніх поверхах будівель
III	Слабкий	Відчуває лише невелика частина населення, здається, що під вікнами проїздить вантажний автомобіль
IV	Помірний	Розпізнається за легким дрижанням віконних шибок, скрипом дверей і стін
V	Досить сильний	Під відкритим небом відчувають багато людей, у середині будинків – всі. Загальний струс будівлі, коливання меблів. Тріщини віконного скла і штукатурки. Просинаються ті, хто спав
VI	Сильний	Відчувають усі. Картини падають зі стін. Окремі шматки штукатурки відколюються
VII	Дуже сильний	Пошкодження (тріщини) у стінах кам'яних будинків. Антисейсмічні, а також дерев'яні будови не пошкоджуються
VIII	Руйнівний	Тріщини на схилах і на сирому ґрунті. Руйнуються деякі цегляні стіни, димові труби, башні, пам'ятники зрушують з місця або падають. Будинки сильно пошкоджуються
IX	Спустошливий	Сильне пошкодження і руйнування кам'яних будинків. Старі дерев'яні будинки перекошуються
X	Нищівний	Тріщини у ґрунті, інколи до метра шириною. Зсуви, обвали зі схилів. Руйнування кам'яних будівель
XI	Катастрофічний	Широкі тріщини у верхніх шарах землі. Численні зсуви і обвали. Кам'яні будинки майже повністю руйнуються. Сильне викривлення залізничних рейок
XII	Сильно катастрофічний	Зміни у ґрунті досягають великих розмірів. Численні тріщини, обвали, зсуви. Виникнення водоспадів, відхилення течії річок, утворення загат на річках, озерах. Жодна споруда не витримує.

НЕБЕЗПЕКА ЗЕМЛЕТРУСІВ

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПРИ ЗЕМЛЕТРУСАХ

ДО ЗЕМЛЕТРУСУ

- Продумати свої дії під час землетрусу в звичайних умовах: дома, на роботі, на вулиці;
- Звільнити коридори, проходи, сходові клітини від речей;
 - Важкі шафи і стелажі необхідно надійно закріпити;
 - Знати розташування пожежних кранів, електровимикачів, газових кранів, засобів пожежогасіння, мати аптечку першої допомоги;
 - Не ставити ліжка біля вікон, прибрати важкі предмети з полиць.

ПІД ЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ

- Не піддаватися паниці;
- Захиститися від уламків, скла, важких предметів в будинку;
 - Якщо ви знаходитесь на другому поверсі або вище - зайняти найнебезпечніше місце: прорізи капітальних внутрішніх стін; під балками каркаса; під несучими колонами;
 - Не користуватися ліфтом;
 - Залізти під стіл, ліжку, закрити голову руками;
 - Виключити електрику, газ, не запалювати вогонь

ПІСЛЯ ЗЕМЛЕТРУСУ

- Заспокоїтись, не панікувати;
- Визначитись з містом знаходження;
 - Не запалювати вогонь;
 - Воду можна знайти у бачку унітаза;
 - Подавай інформацію про себе через труби і батареї;
 - Шукайте одяг і ковдри;
 - Сподіватися на допомогу, боротися за своє життя

МАСОВІ ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ – це хвороби, які передаються від однієї людини до іншої

ЕПІЗООТІЯ – розповсюдження хвороб серед тварин:

- ✓ Сибірська виразка
- ✓ Сап
- ✓ Ящур
- ✓ Пситакоз
- ✓ Туляремія
- ✓ Чума великої рогатої худоби

МАСОВІ ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

ЕПІДЕМІЯ – швидке та широке розповсюдження інфекційних хвороб серед людей:

- ✓ Азіатська холера
- ✓ Природна віспа
- ✓ Черевний тиф
- ✓ СНІД
- ✓ Грип
- ✓ Сипний тиф

ЕПІФІТОТІЯ – захворювання рослин:

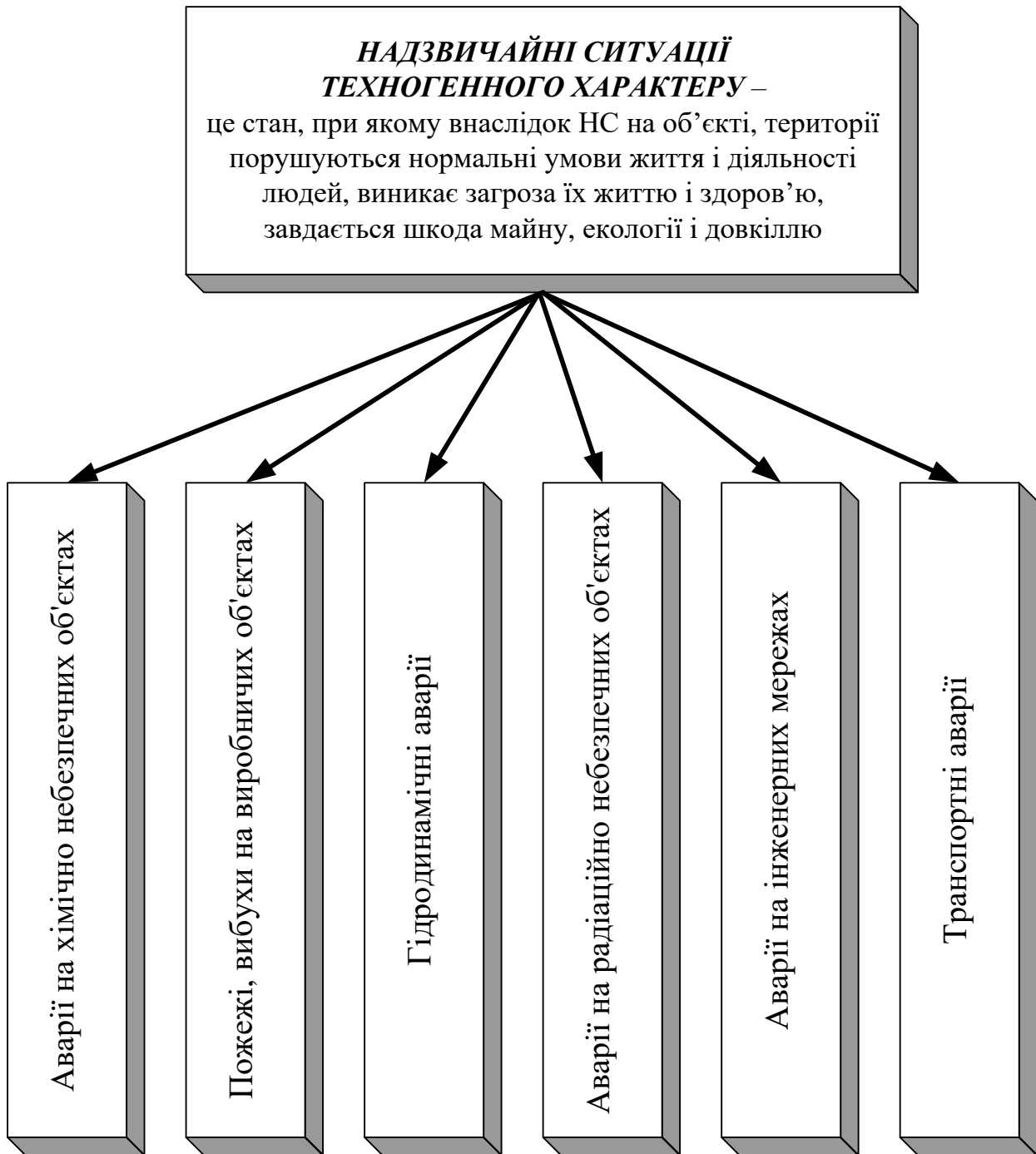
- ✓ Ржа хлібних злаків
- ✓ Пірокуларіоз рису
- ✓ Фітофтороз
- ✓ Шкідники (сарсипа, совка, колорадський жук, терміти)

ШЛЯХИ І СПОСОБИ ПЕРЕДАВАННЯ МАСОВИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

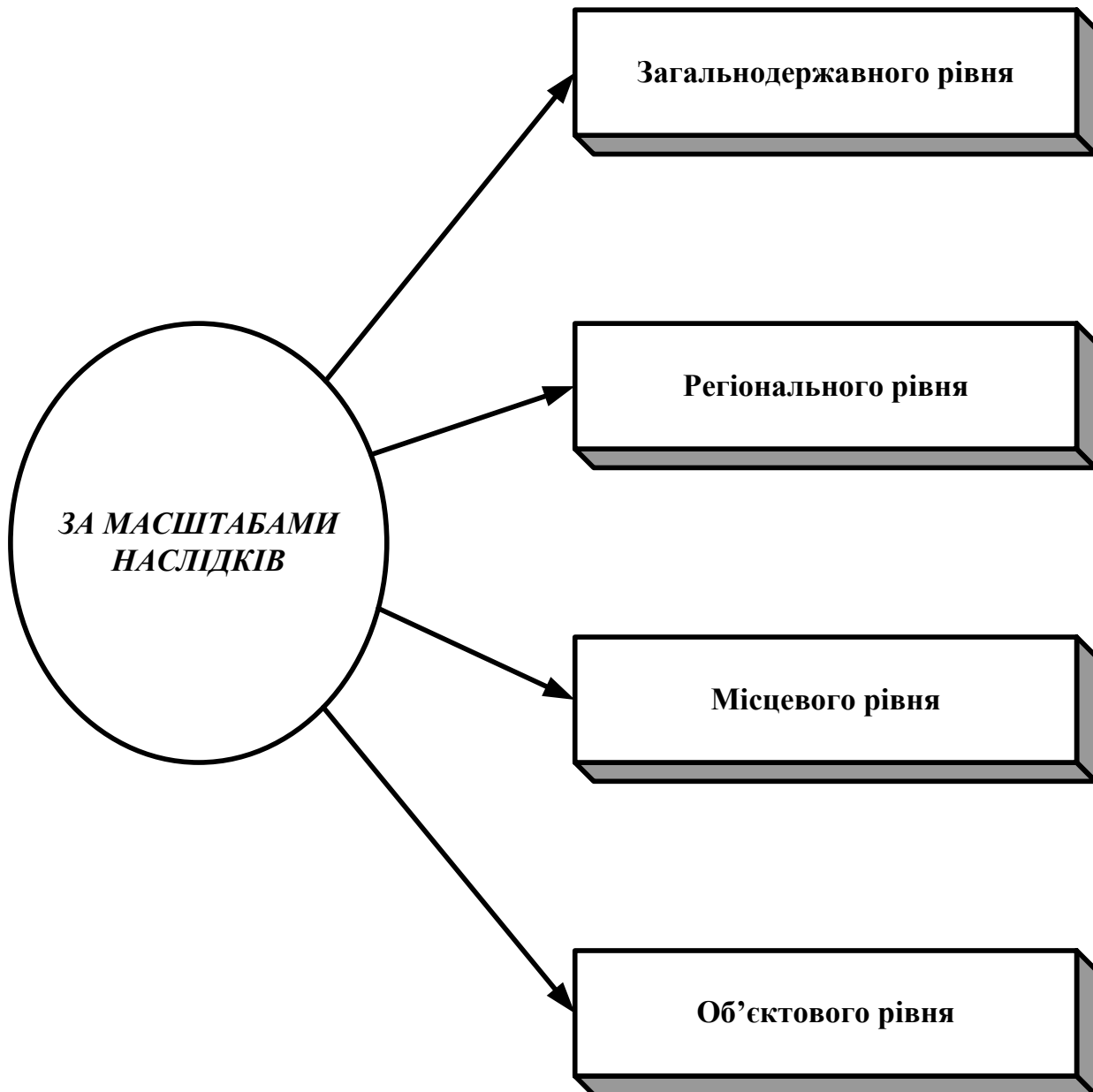

Розділ 3
НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ
ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

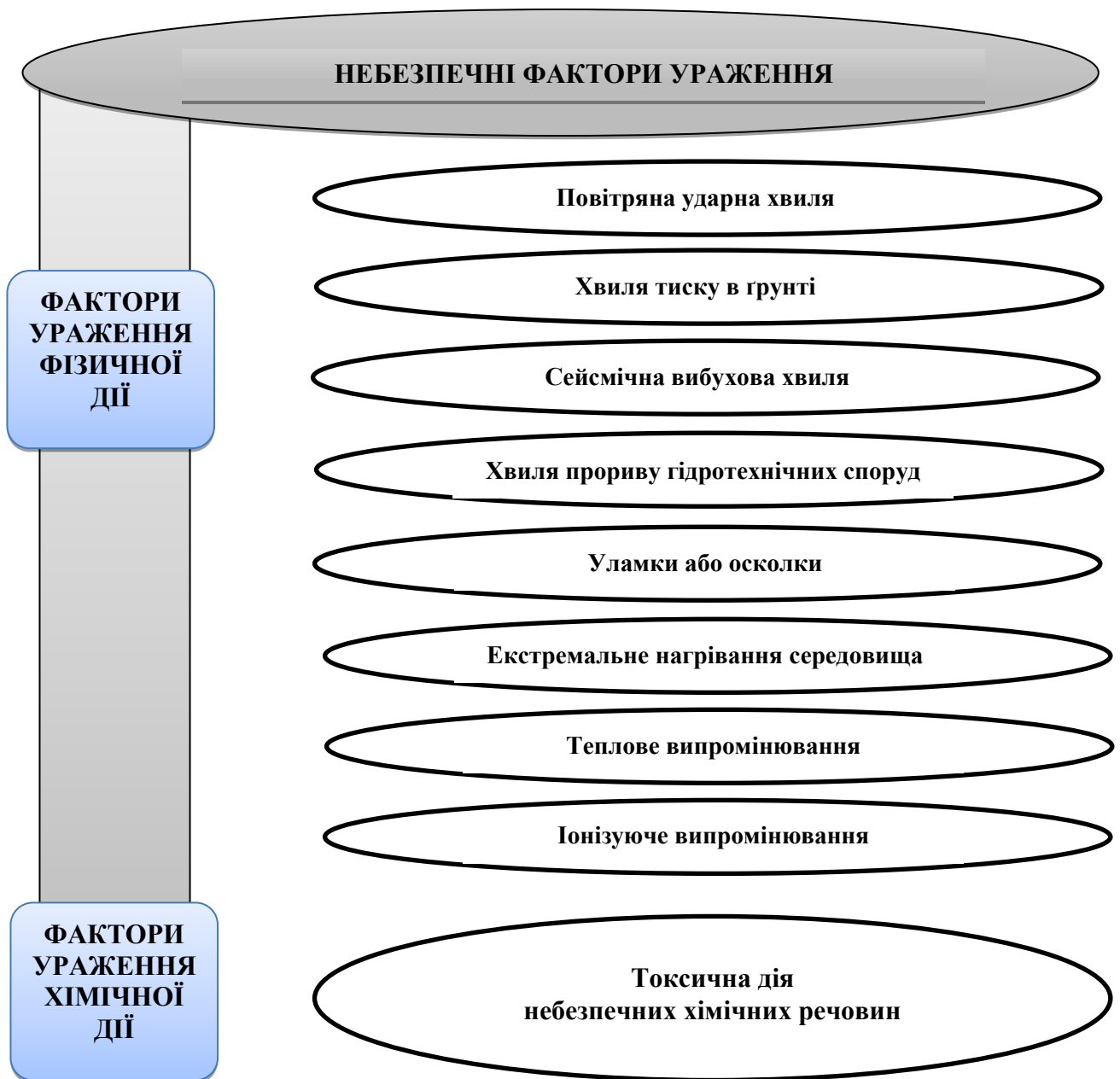
КЛАСИФІКАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

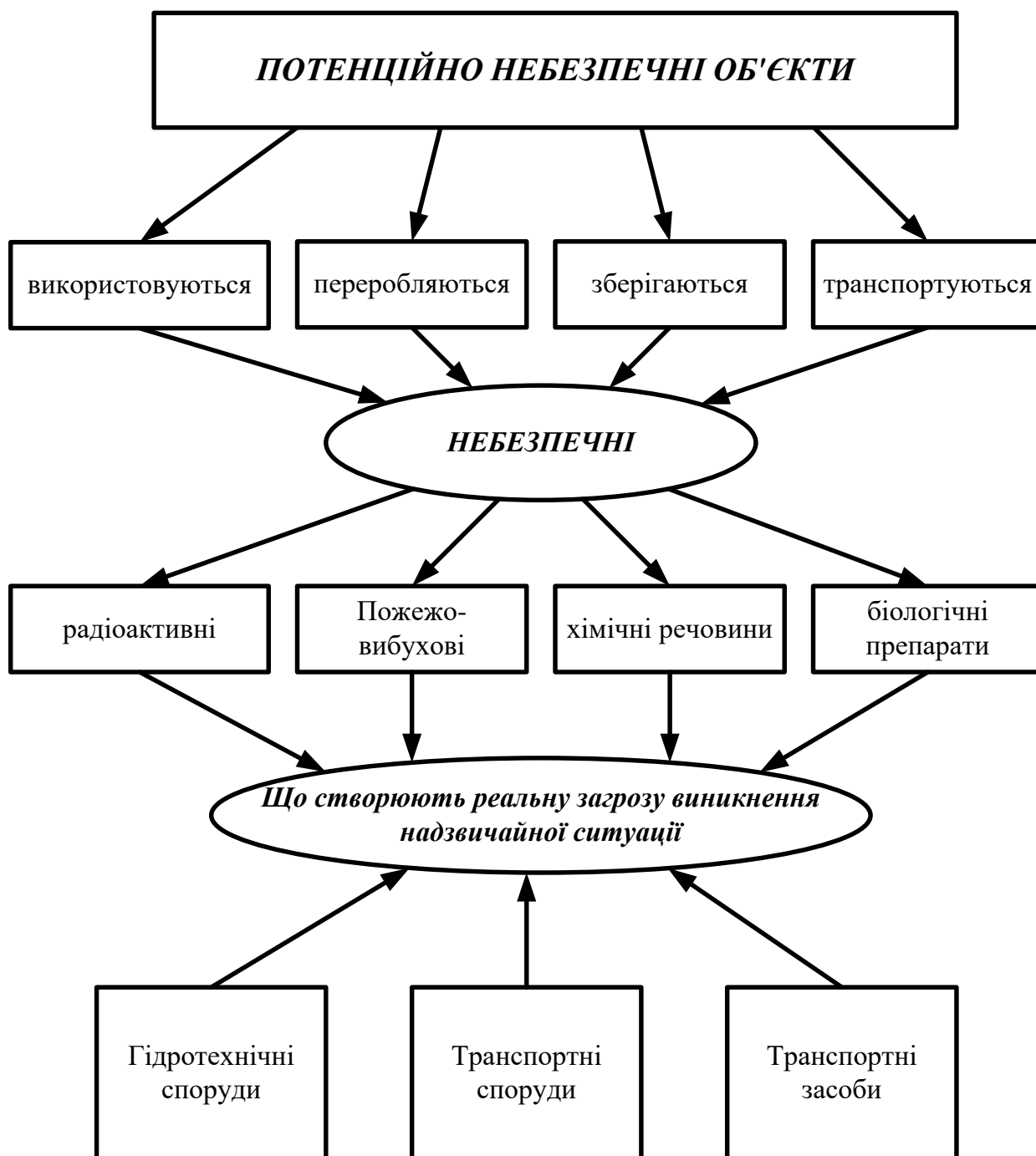
КЛАСИФІКАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ ЗА ГАЛУЗЕВОЮ ОЗНАКОЮ

НЕБЕЗПЕЧНІ ФАКТОРИ УРАЖЕННЯ

ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНІ ОБ'ЄКТИ

ХІМІЧНО НЕБЕЗПЕЧНІ ОБ'ЄКТИ

ХІМІЧНО НЕБЕЗПЕЧНІ ОБ'ЄКТИ (ХНО) – об'єкт господарювання, при аваріях і руйнуваннях якого можуть відбуватися масові ураження людей, тварин і рослин сильнодіючими отруйними речовинами

До ХНО належать:

Підприємства хімічної галузі промисловості, які виробляють чи використовують СДОР

Підприємства по переробці нафтопродуктів

Підприємства інших галузей промисловості, які використовують СДОР

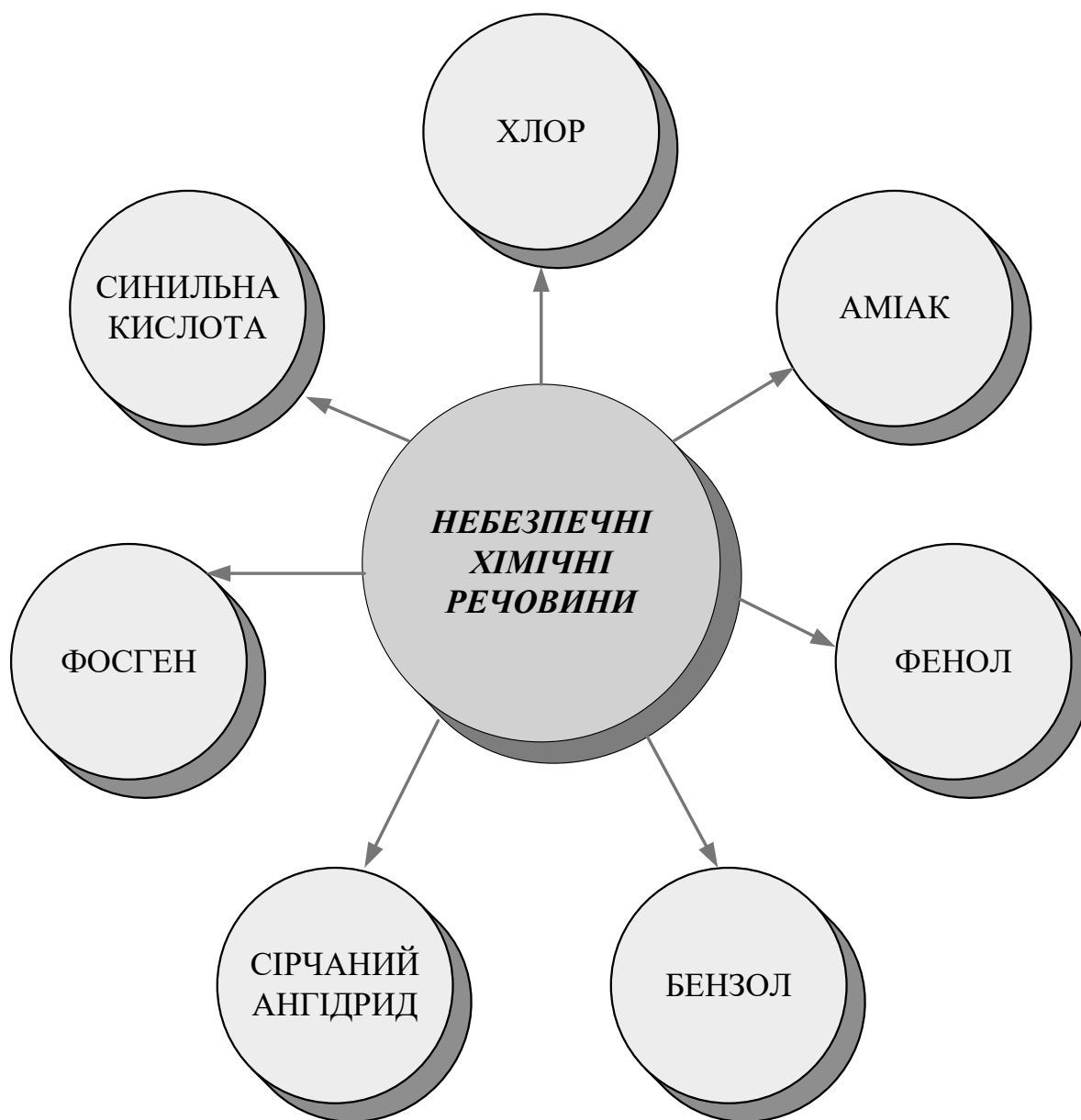
Підприємства, які мають на оснащенні холодильники, водонапірні станції, очисні споруди, що використовують хлор і аміак

Залізничні станції і порти, де концентрується продукція хімічних виробництв, термінали і склади на кінцевих пунктах переміщення СДОР

Транспортні засоби, контейнери і наливні потяги, автоцистерни, річкові і морські танкери, які перевозять хімічно небезпечні продукти

Склади і бази, на яких зберігаються запаси речовин для дезінфекції, дератизації сховищ для зерна і продуктів його переробки

НЕБЕЗПЕЧНІ ХІМІЧНІ РЕЧОВИНИ

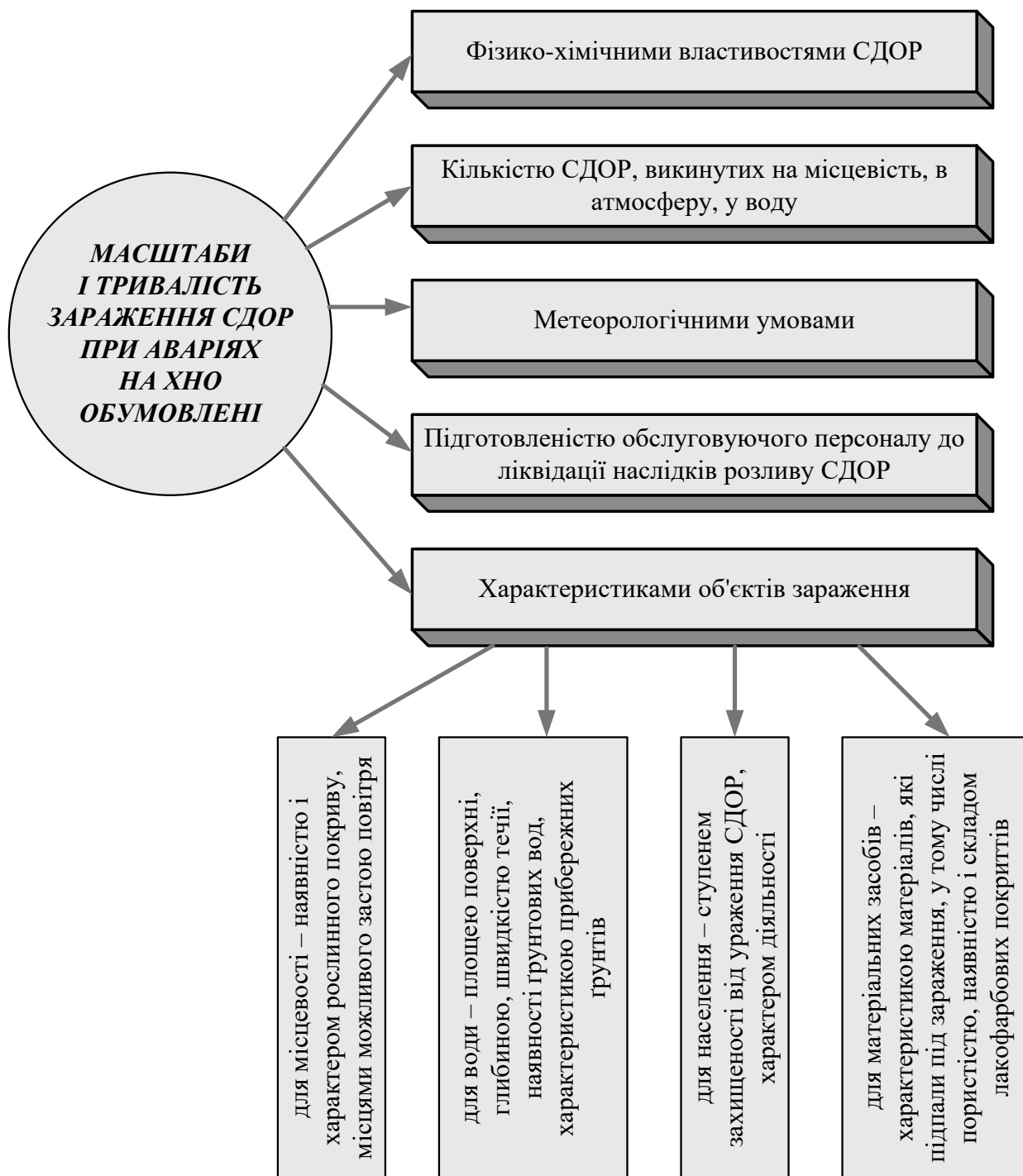

КЛАСИФІКАЦІЯ СДОР (НХР) ЗА ВРАЖАЮЧИМИ ВЛАСТИВОСТЯМИ

СИЛЬНОДІЮЧІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ (СДОР) – це токсичні хімічні речовини, що застосовуються в господарських цілях і здатні при витіканні зі зруйнованих чи ушкоджених технологічних ємностей, сховищ і устаткування викликати масові ураження людей

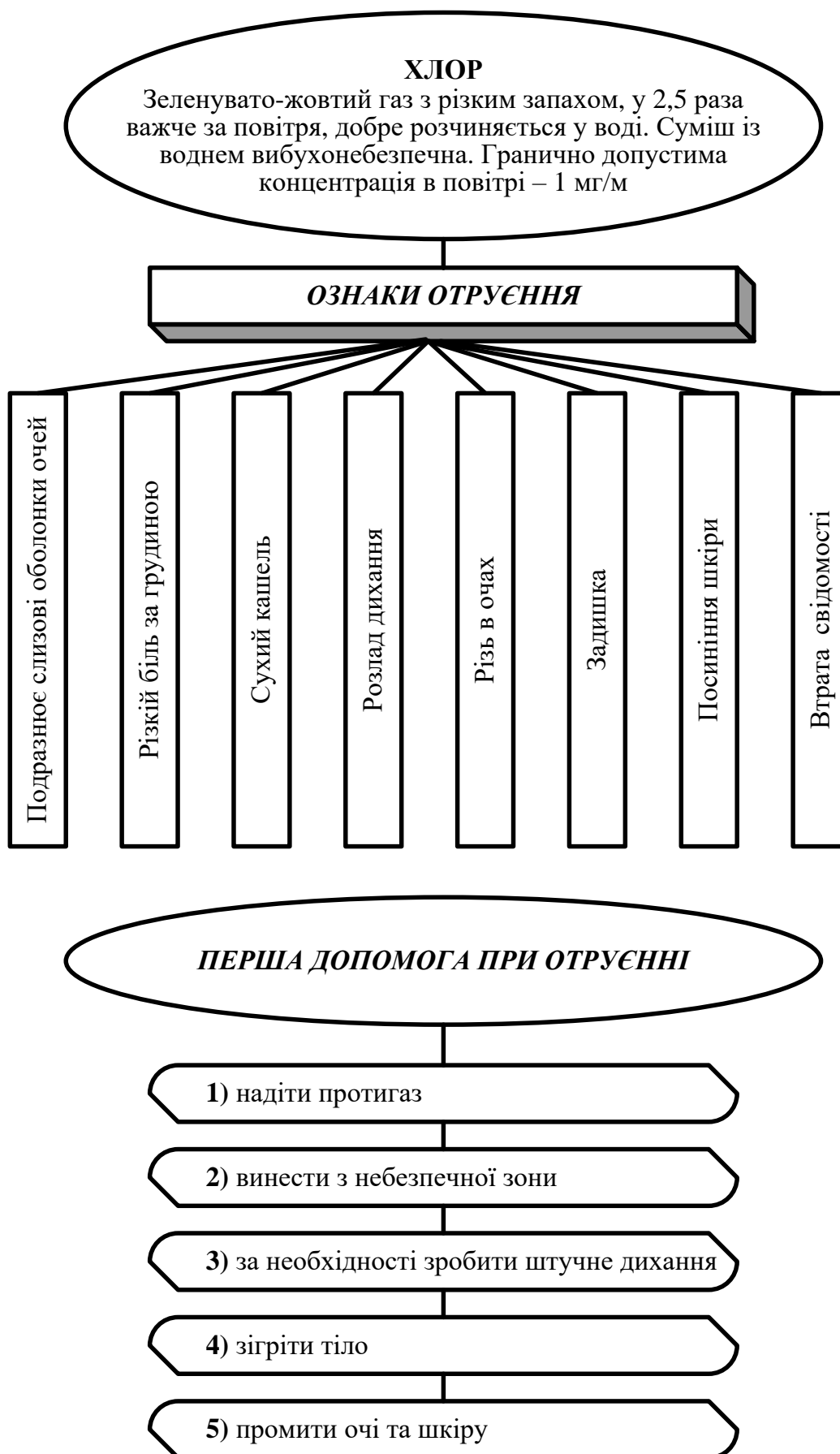
МАСШТАБИ І ТРИВАЛІСТЬ ЗАРАЖЕННЯ СДОР (НХР) ПРИ АВАРІЇ НА ХНО

ШЛЯХИ УРАЖЕННЯ СДОР (НХР)

ХАРАКТЕРИСТИКА НЕБЕЗПЕЧНИХ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН

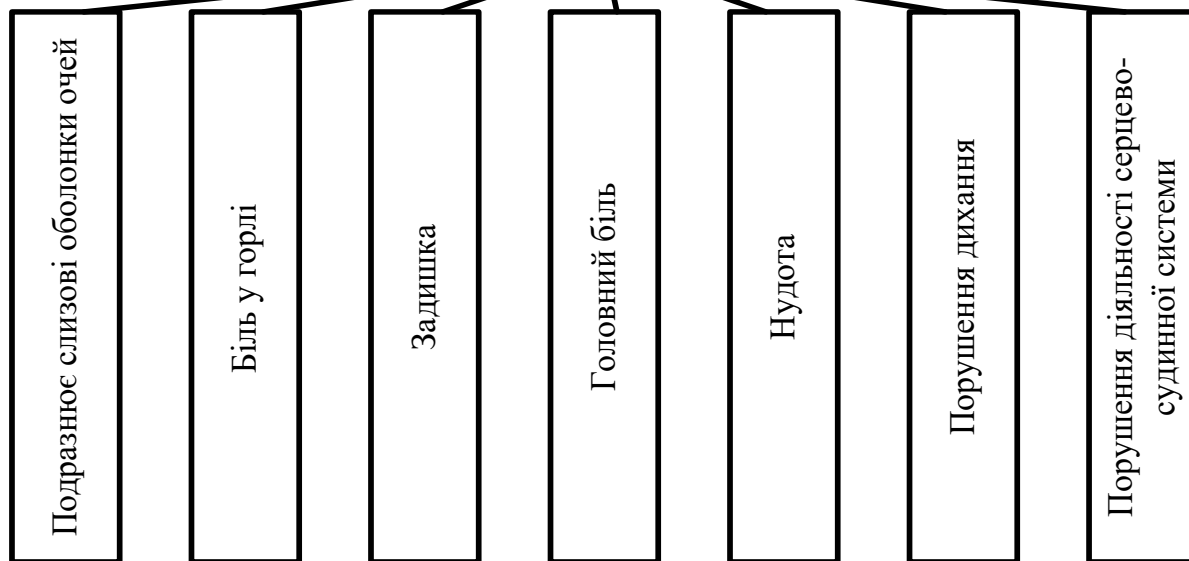

ХАРАКТЕРИСТИКА НЕБЕЗПЕЧНИХ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН

АМІАК

Безбарвний газ із запахом нашатирю. Добре розчиняється у воді. Горить. Важчий за повітря. Суміш з киснем у кількості 4:3 вибухає. Аміак небезпечний при вдиханні парів, потраплянні на шкіру та слизові оболонки

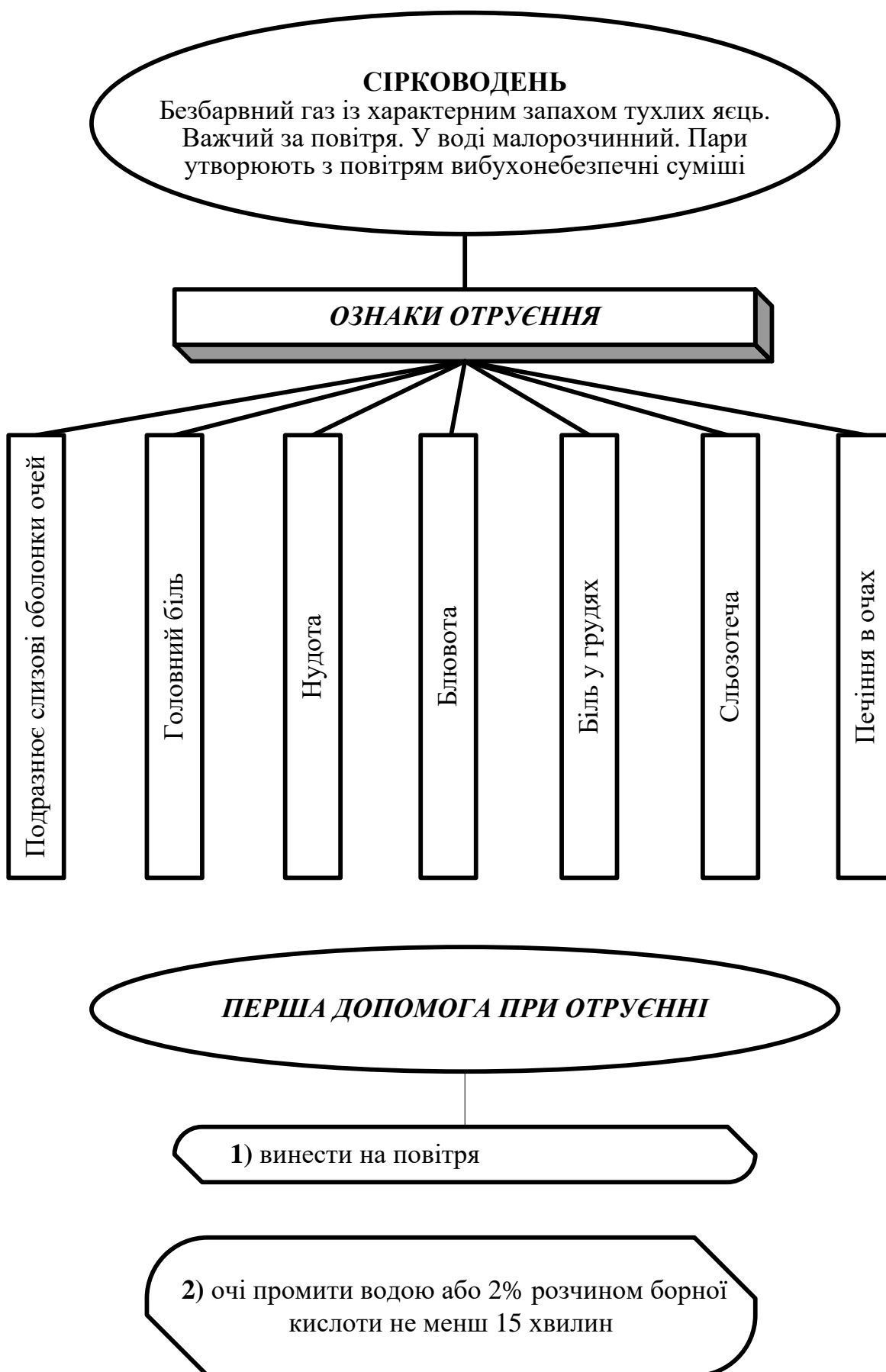
ОЗНАКИ ОТРУЄННЯ

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ОТРУЄННІ

- 1) надіти протигаз
- 2) винести з небезпечної зони
- 3) зігріти тіло
- 4) прополоскати рот 2% розчином соди або теплою водою
- 5) дати пити лужну воду

ХАРАКТЕРИСТИКА НЕБЕЗПЕЧНИХ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН

ХАРАКТЕРИСТИКА НЕБЕЗПЕЧНИХ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН

РТУТЬ

Метал сріблясто-білого кольору, у звичайних умовах легкорухома рідина, що при ударі поділяється на дрібні кульки, у 13,5 раза важча за воду. Температура плавлення - $38,87^{\circ}\text{C}$

ОЗНАКИ ОТРУЄННЯ

Загальна слабкість

Головний біль

Підвищення температури

Болі в животі

Розлад шлунка

Захворювання ясен

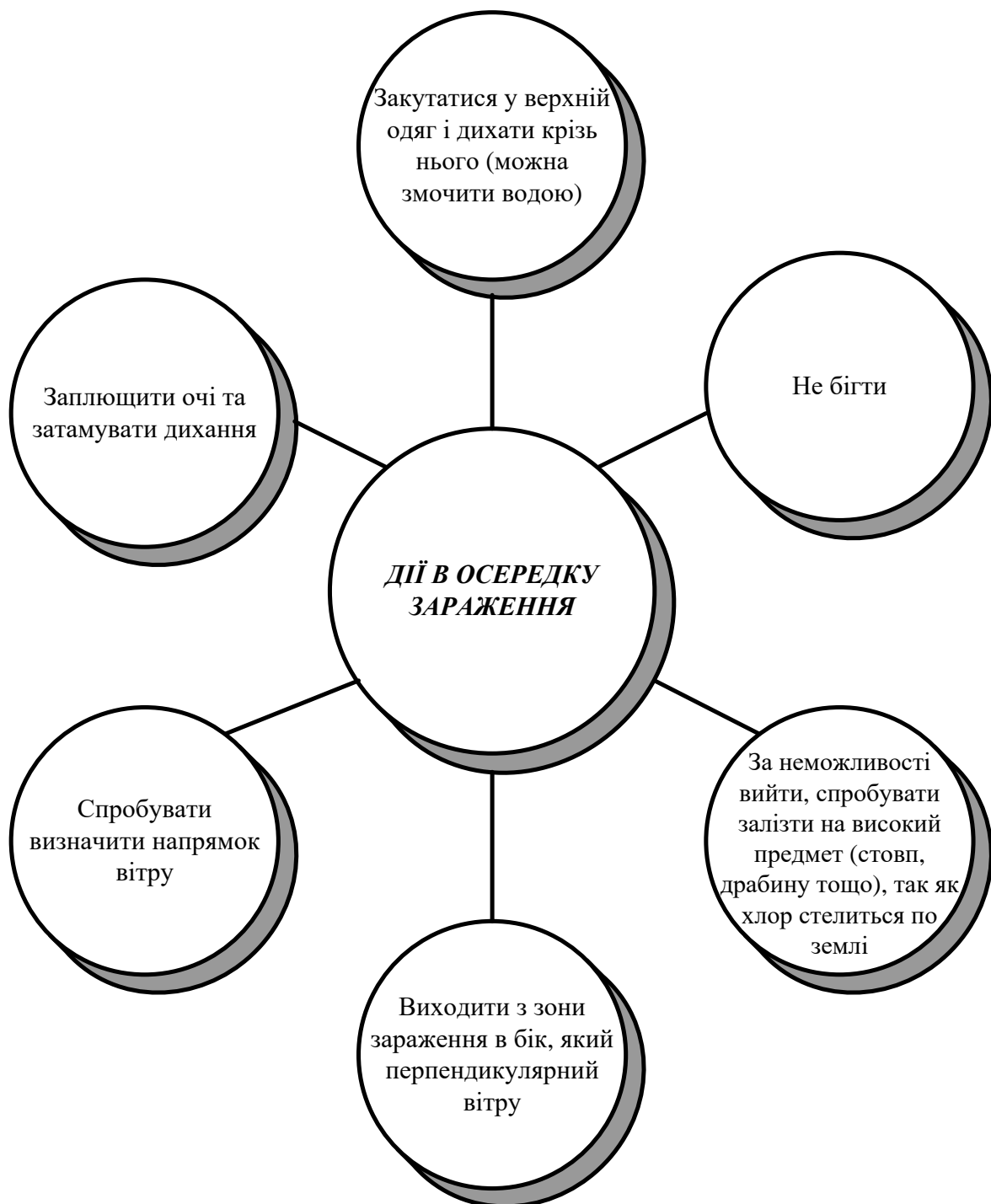
ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ОТРУЄННІ

1) при важких гострих отруєннях через рот негайно промити шлунок водою з 20-30 гр. активованого вугілля або білковою водою (збитий з водою яєчний білок), після чого дати молоко, а потім проносне

2) при гострих отруєннях вивести постраждалого із зони ураження, забезпечити повний спокій, потім госпіталізувати

3) при легкій, початковій формі не контактувати з ртуттю 3-4 тижні і забезпечити лікування в стаціонарних умовах

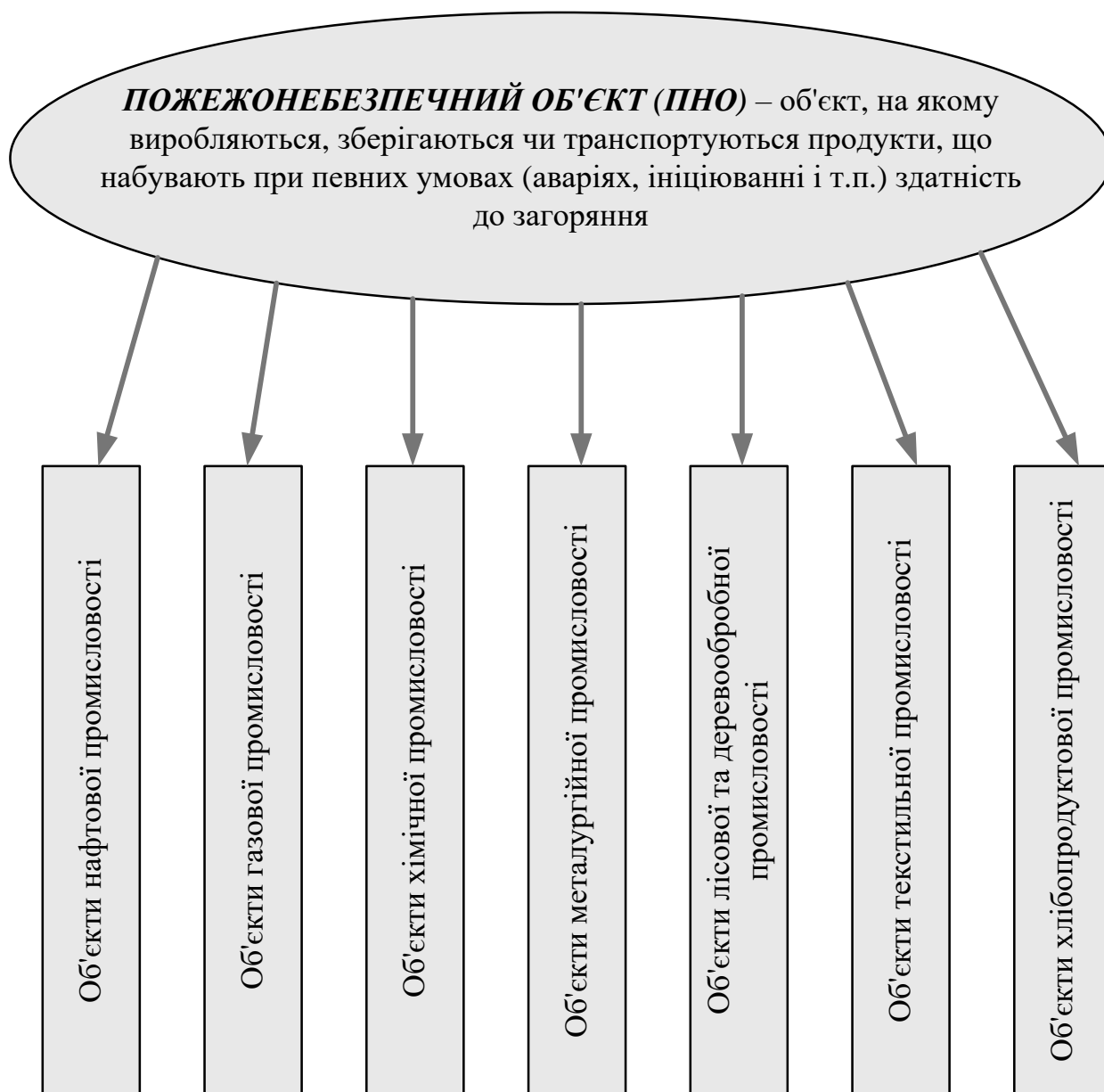
ДІЇ В ОСЕРЕДКУ ЗАРАЖЕННЯ СДОР (НХР)

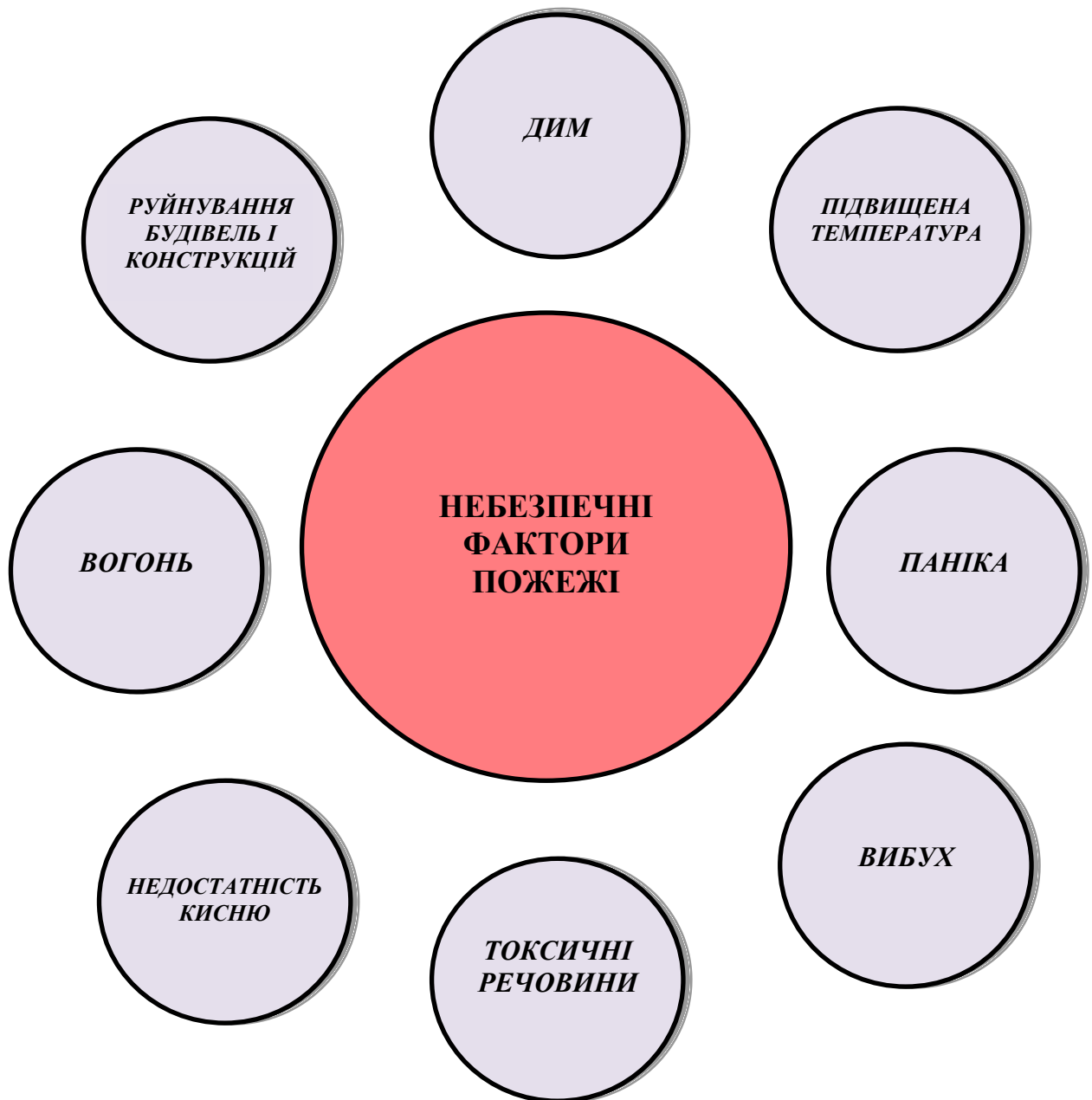
НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПРИ ЗАРАЖЕННІ ХІМІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ

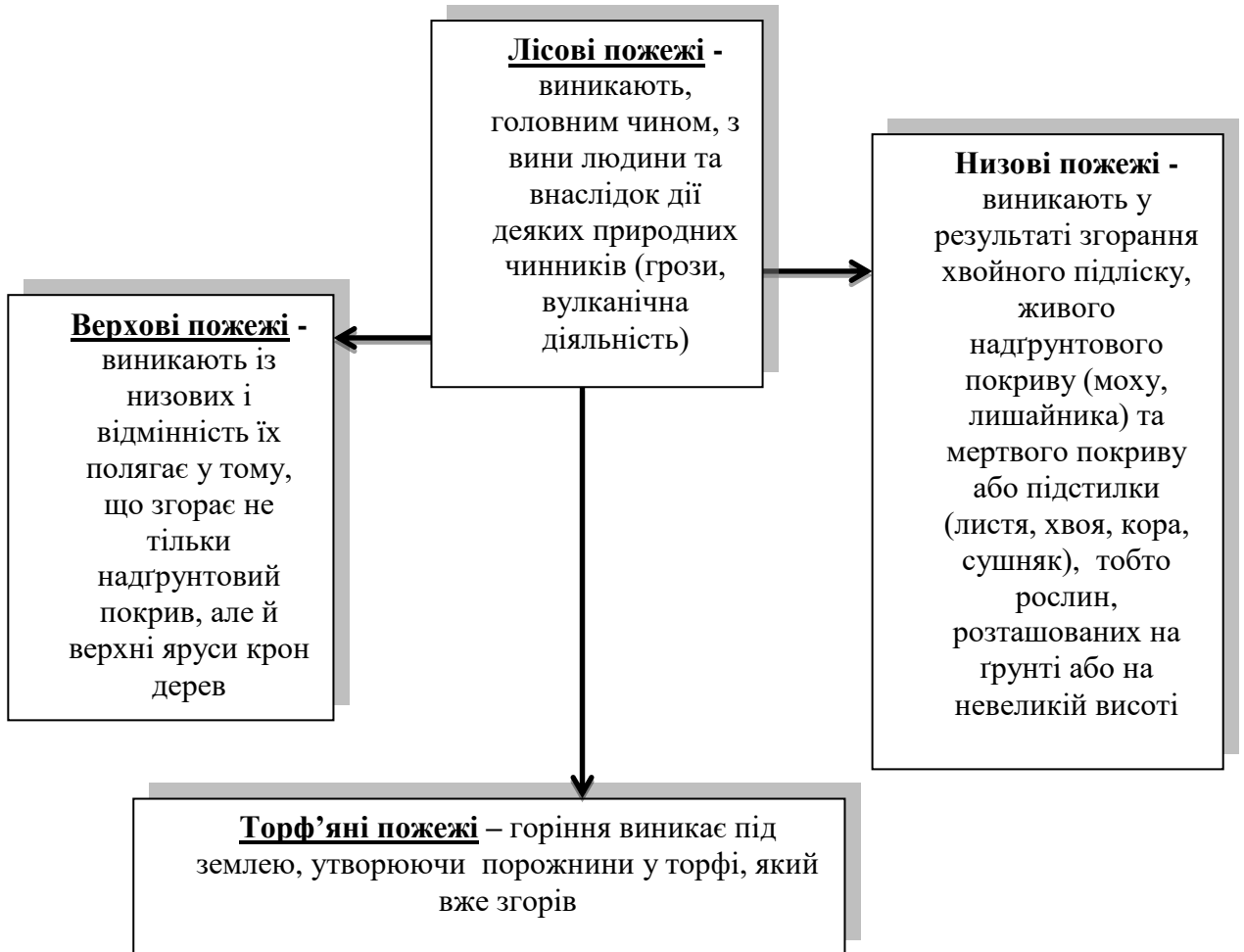
АВАРІЇ НА ПОЖЕЖОВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТАХ

НЕБЕЗПЕЧНІ ФАКТОРИ ПОЖЕЖІ

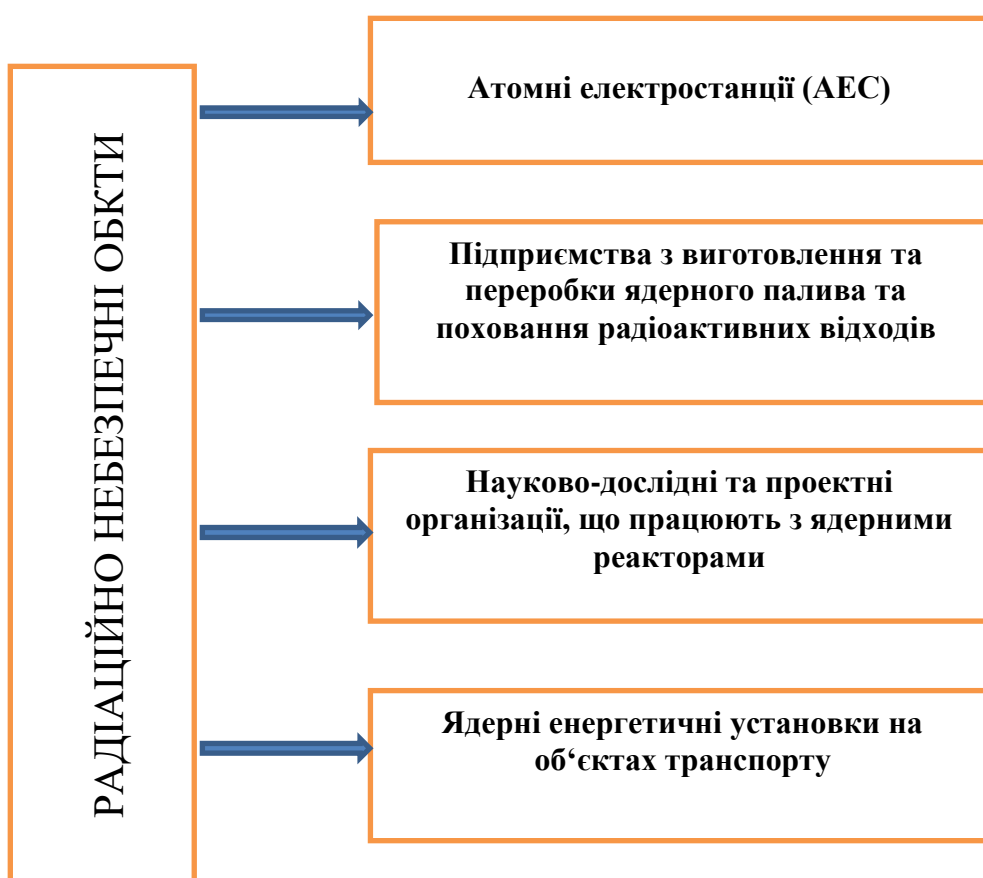

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРИРОДНИХ ПОЖЕЖ

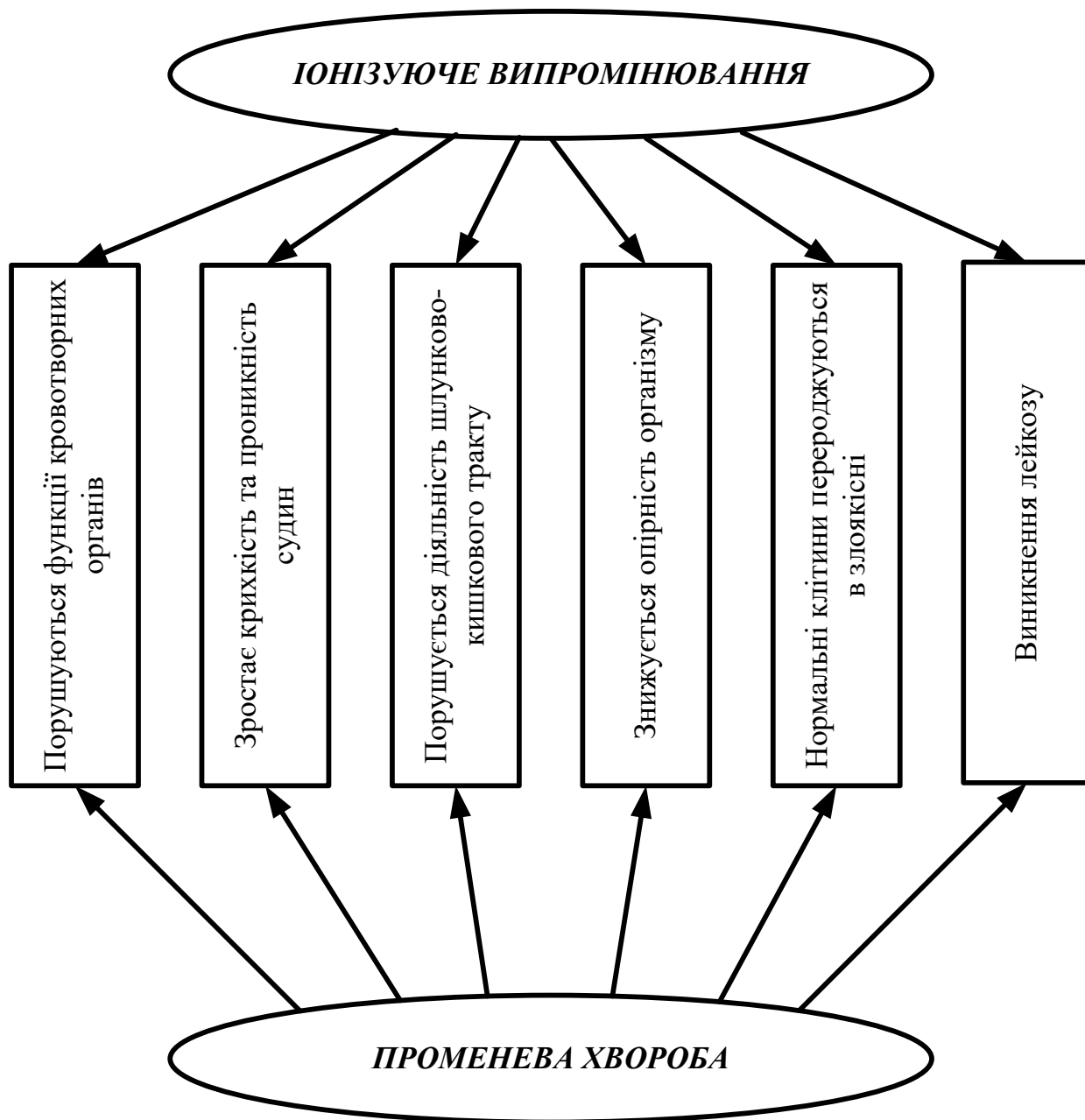

ТЕХНОГЕННІ НЕБЕЗПЕКИ РАДІАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ

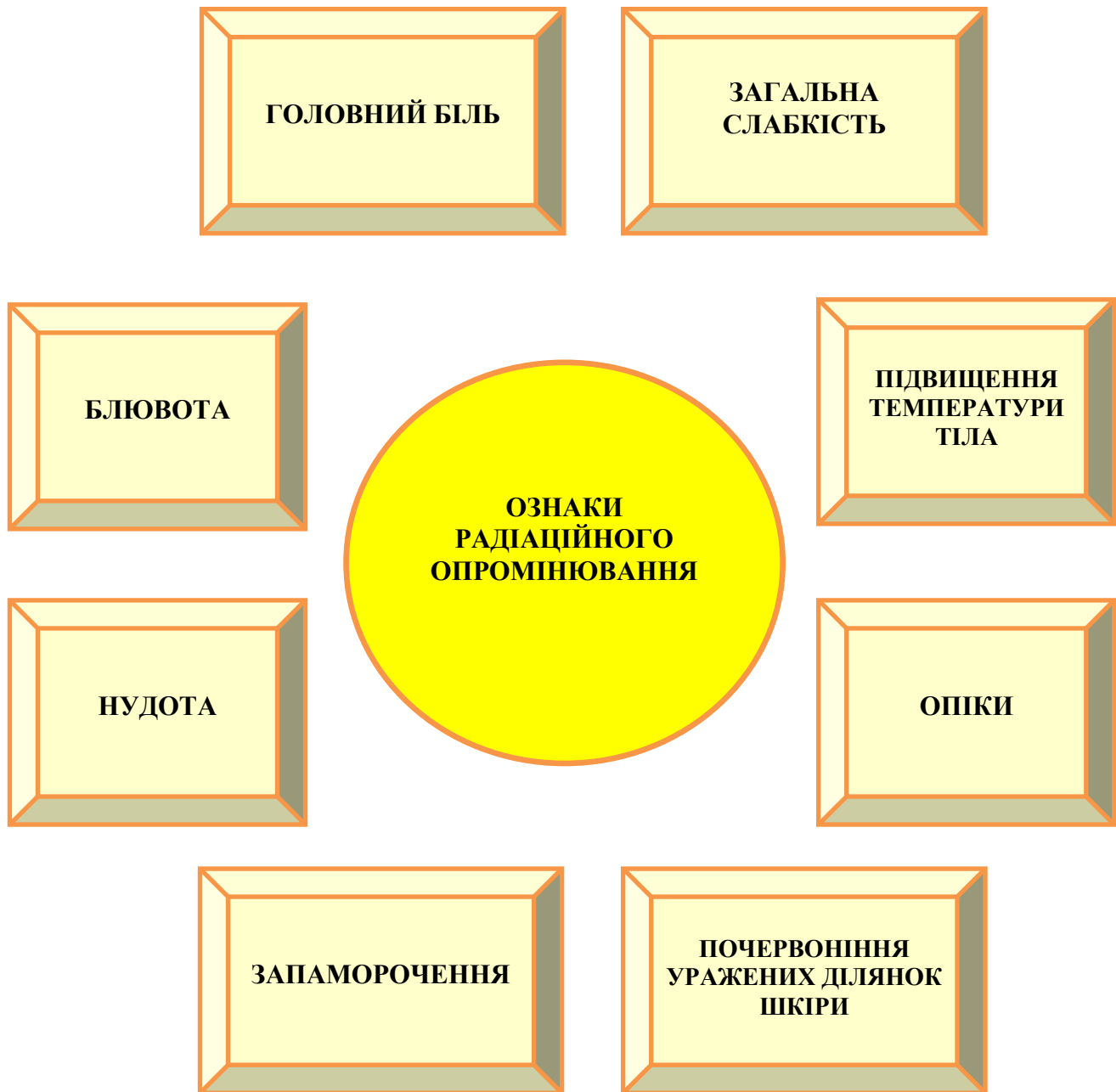
РАДІАЦІЙНІ АВАРІЇ –
аварії з викидом (виходом) радіоактивних речовин або іонізуючих випромінювань за межі, не передбачені проектом для нормальної експлуатації радіаційно небезпечних об'єктів, у кількості більше встановленої межі їх безпечної експлуатації

НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ІОНІЗУЮЧОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

ОЗНАКИ РАДІАЦІЙНОГО ОПРОМІНЮВАННЯ

НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПРИ РАДІАЦІЙНОМУ УРАЖЕННІ

1

Термінова евакуація з радіоактивної зони

2

Забруднений одяг перемінити та винести з помешкання

3

Дезактивація поверхні тіла постраждалого під струменем проточної води протягом 15 хв. із використанням миючих засобів (мила)

4

Прополоскати рот, ніс і очі 12%-ним розчином харчової соли

5

Промивання шлунка (12-15 л води температурою 15-20 °С)

6

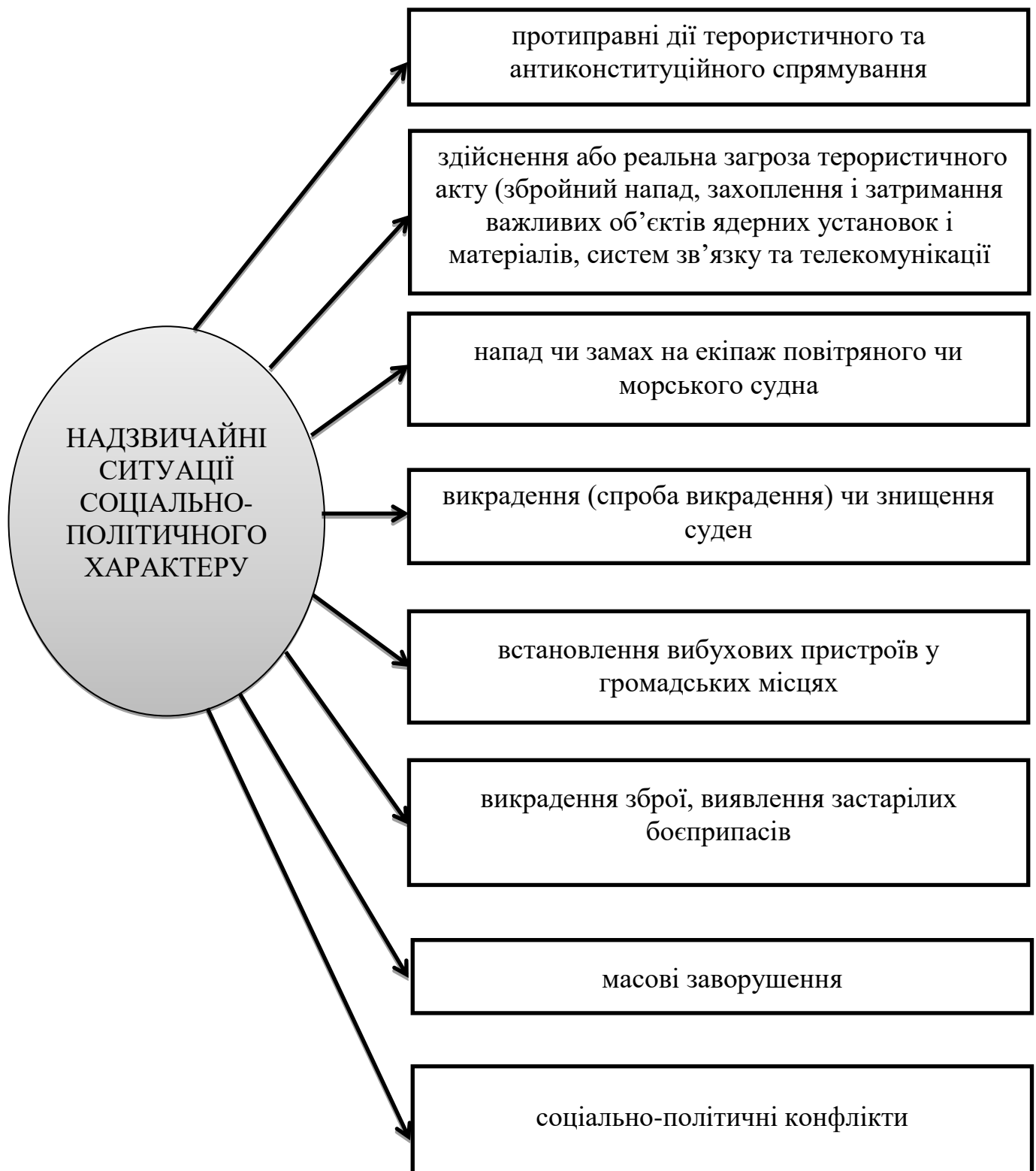
Прийняття радіозахисного препарату з АІ-2 (згідно з інструкцією)

7

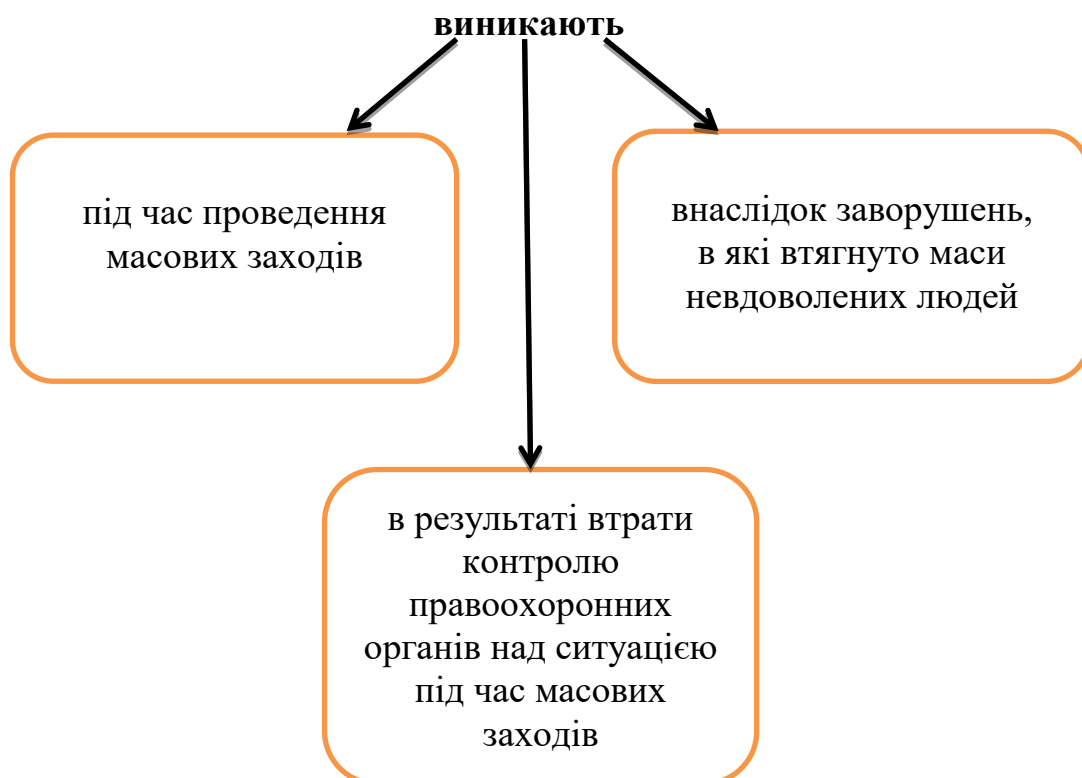
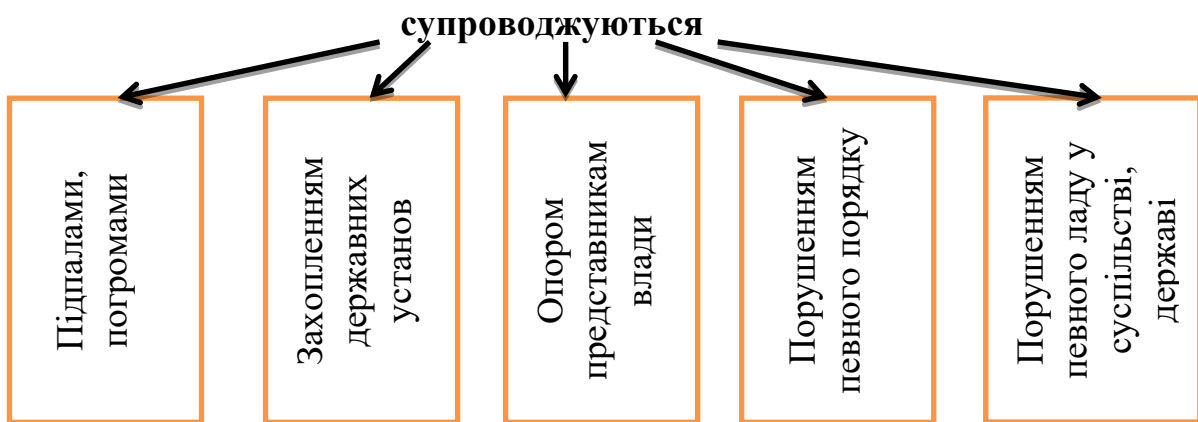
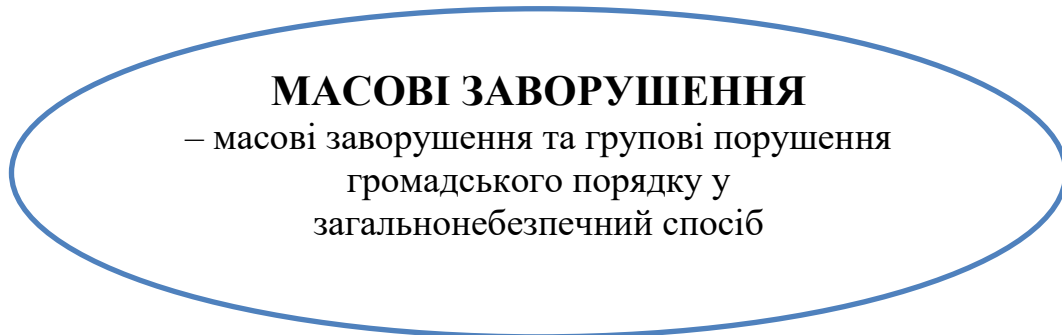
При комбінованих поразках (ранах) накладити джгут вище рани, закрити її стерильною пов'язкою

Розділ 4
НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

МАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ

НЕБЕЗПЕКИ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ (БЕЗПЕЧНА ПОВЕДІНКА В НАТОВПІ)

Натовп – це безструктурне скупчення людей, позбавлених ясно усвідомлюваної спільності цілей, ні зовні, ні внутрішньо не організованих, але пов'язаних між собою схожістю емоційного стану і спільним об'єктом уваги, об'єднаних тільки загальним прагненням до негайної дії

не наближайся до вітрин, стін, скляних дверей, до яких можуть притиснути

знай де знаходяться запасні та аварійні виходи та як до них добратися

найбільша тіснява буває в дверях, перед сценою. біля арени. біля виходів тощо

виключення ймовірності втягнути себе в натовп

якщо натовп захопив – не чинити йому опір

в жодному випадку не рухатись проти натовпу

триматися подалі від плакатів на жердинах - їх можуть використовувати як зброю

викинути сумку, портфель, парасольку

якщо щось впало, ні в якому разі не намагатися підняти

застебнути одяг і не тримати руки у кишені

зігнути руки у ліктях, підняти їх, щоб захистити грудну клітину

якщо Вас збили й Ви впали - при будь якій можливості спробувати встати на ноги

ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ

ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ

Застосування
зброї

Вчинення
вибуху

Вчинення
підпалу

Інші дії

створюють небезпеку для життя чи здоров'я
людини

або

заподіяння значної майнової шкоди

чи

настання інших тяжких наслідків

якщо такі дії
були вчинені з метою

порушення громадської
безпеки

залякування населення

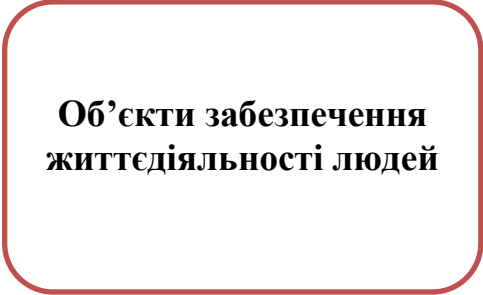
ОБ'ЄКТИ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТІВ

ОБ'ЄКТИ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТІВ

Органи влади

**Об'єкти забезпечення
життєдіяльності людей**

**Об'єкти
громадського
користування**

Фізичні особи

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ ТА РЕЧОВИН

**При виявленні вибухових пристроїв та речовин
ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ**

**Затримувати осіб, які ймовірно мають при собі
вибухові пристрої**

**Входити в приміщення або наближатися до місця
знаходження вибухового пристрою**

**Пересувати, змінювати положення окремих
предметів, речей**

**Кричати або подавати команди через засоби
посилення голосу**

**Допускати у приміщення, де виявлені вибухові
пристрої і речовини, сторонніх осіб**

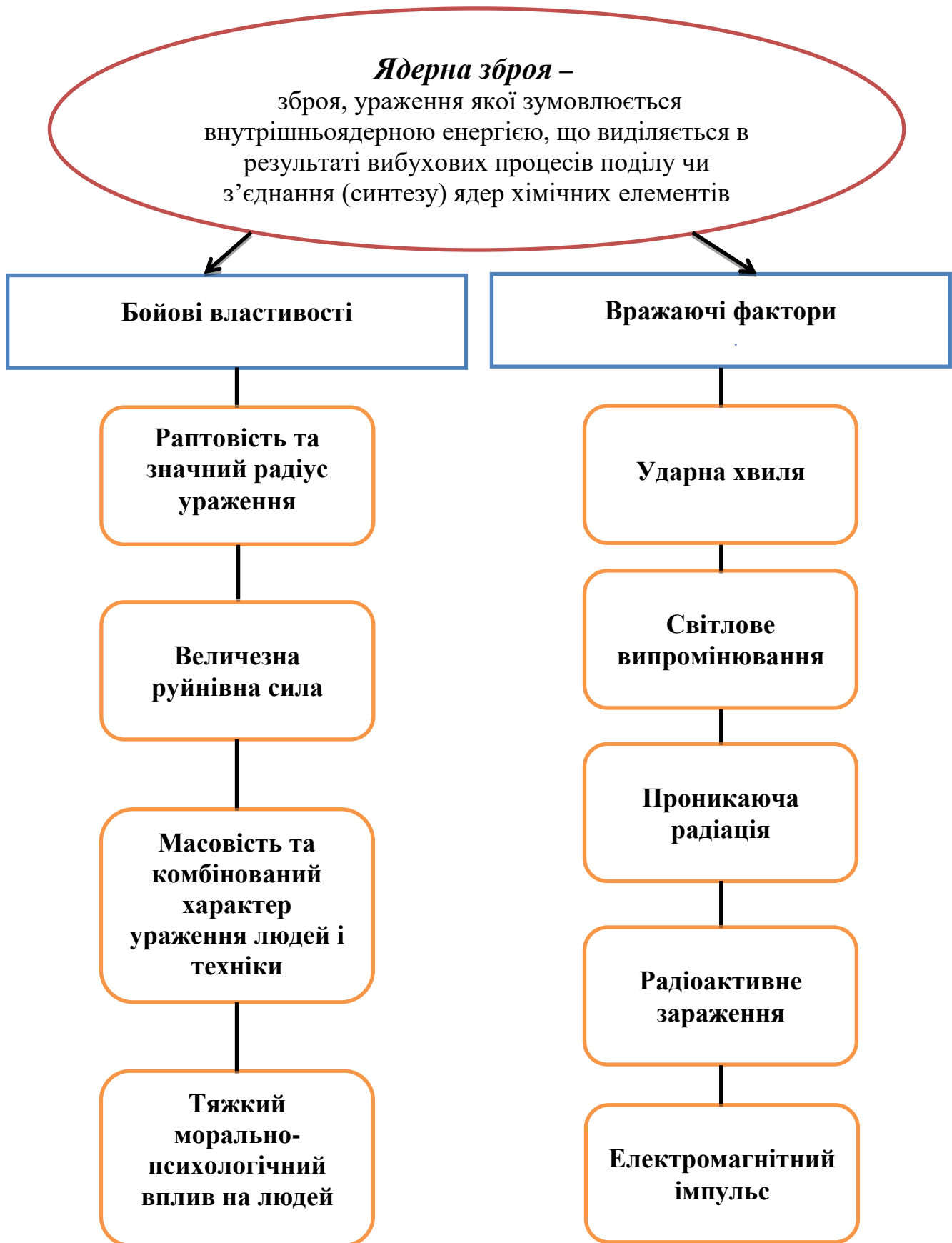
**Самостійно знешкоджувати
або вилучати пристрій**

Розділ 5
НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ
ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ

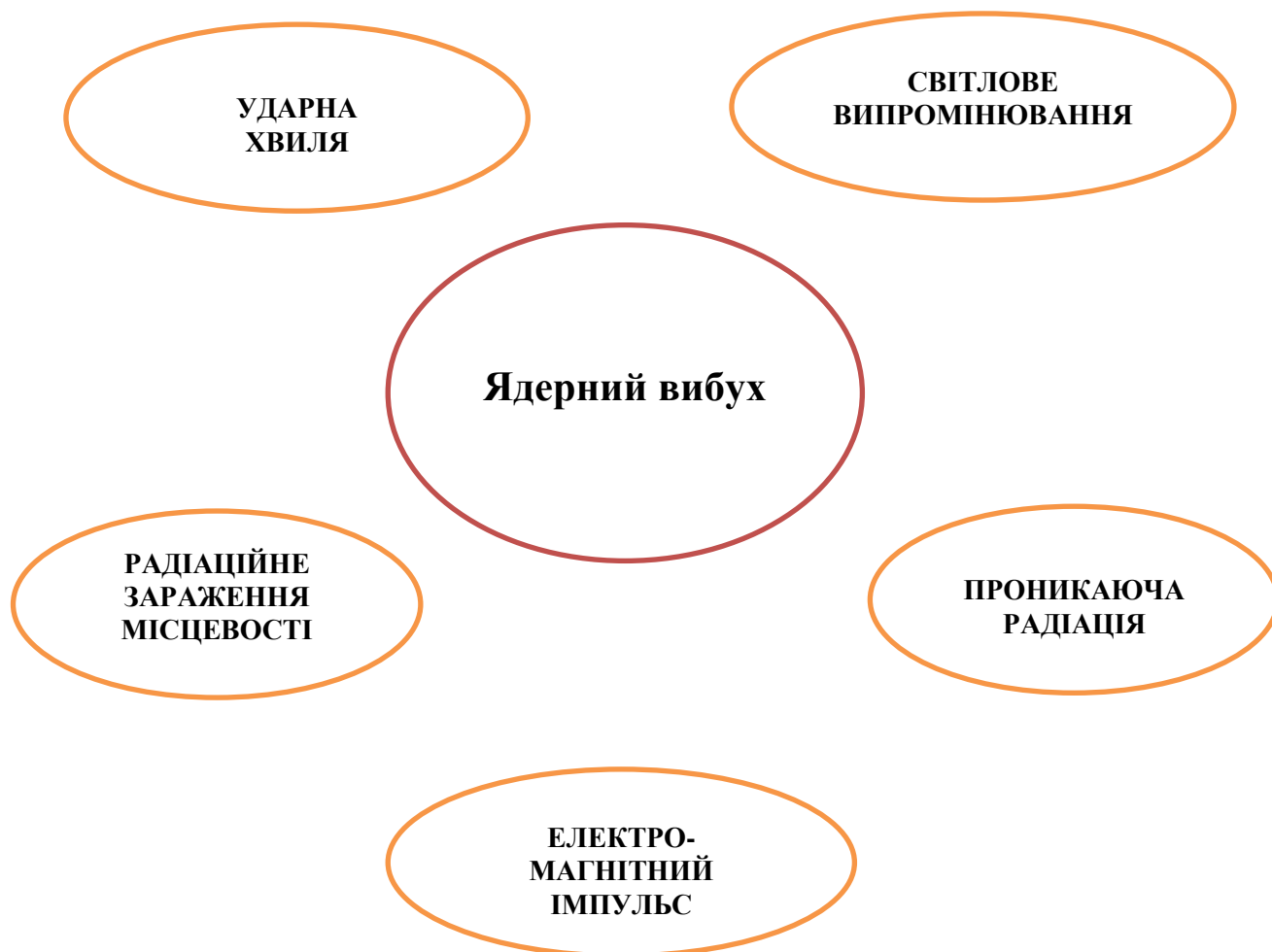
НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ

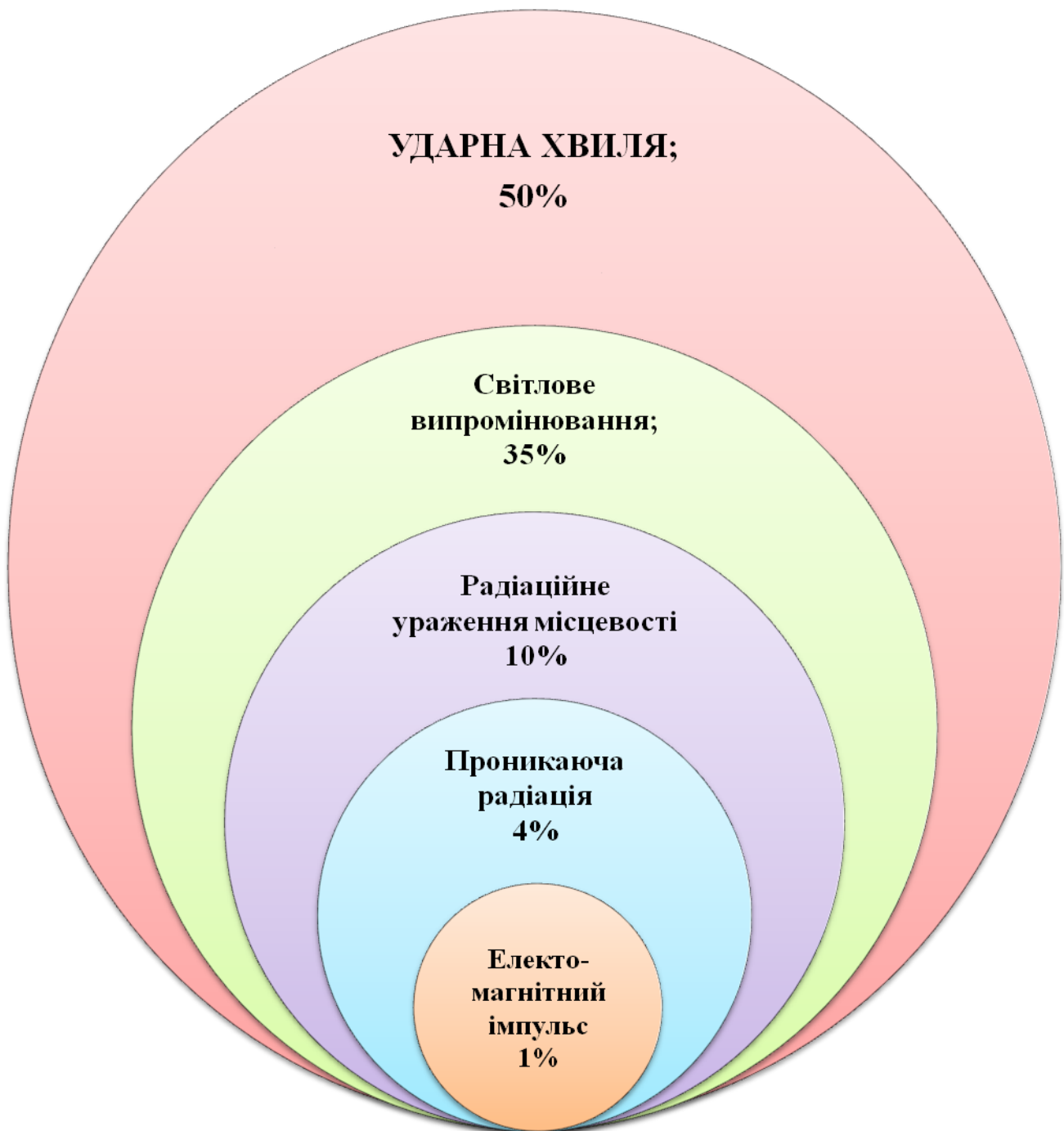
ХАРАКТЕРИСТИКА ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ

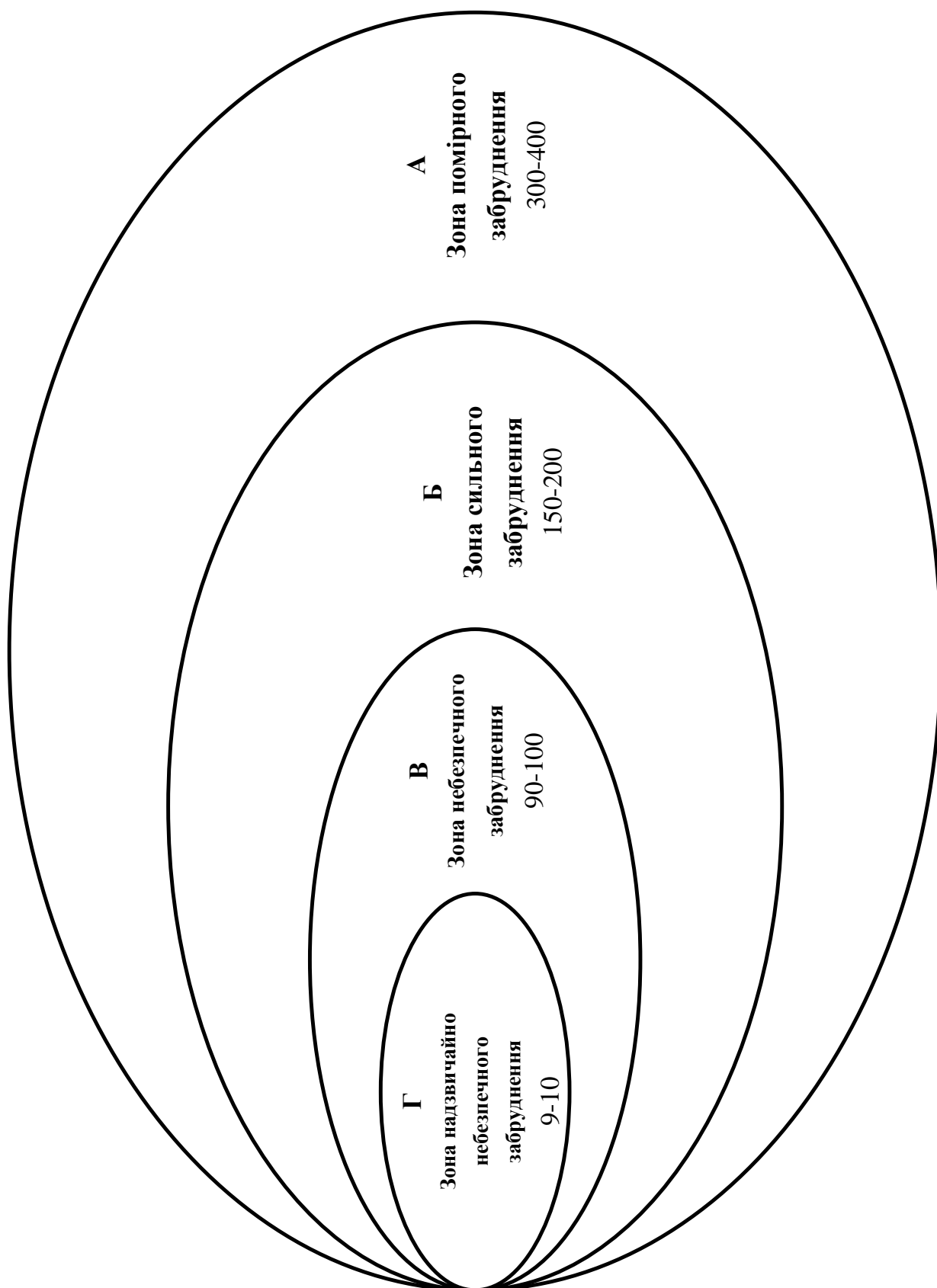
ВРАЖАЮЧІ ФАКТОРИ ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ

ПРИБЛИЗНИЙ РОЗПОДІЛ ЕНЕРГІЇ ЯДЕРНОГО ВИБУХУ ЗА ВРАЖАЮЧИМИ ФАКТОРАМИ

ЗОНИ РАДІОАКТИВНОГО ЗАРАЖЕННЯ МІСЦЕВОСТІ

ХІМІЧНА ЗБРОЯ

ХІМІЧНА ЗБРОЯ –
один з видів зброї масового ураження (ЗМУ), дія якої
базується на використанні бойових токсичних хімічних
речовин

**Основа хімічної зброї – отруйні
речовини**

За фізіологічною дією на організм

Нервово-паралітичної дії
(зарин, зоман, VX)

Психологічної дії
(Бі-Зет) BZ

Подразнюючої дії (CS,
CN хлорацетофенон)

Шкірнонаривної дії
(іприт)

Загальноотруйні
(синильна кислота)

Задушливої дії (фосген,
дифосген)

БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ ХІМІЧНОЇ ЗБРОЇ

БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ ХІМІЧНОЇ ЗБРОЇ

висока токсичність отруйних речовин

здатність окремих речовин і токсинів
проникати у приміщення, споруди та
вражати все живе

тривалість вражаючої дії отруйних
речовин

труднощі з визначенням факту
застосування ворогом ХЗ та
визначення типу отруйних речовин

біохімічний механізм уражаючої дії
на живий організм

необхідність використання для
захисту від ХЗ колективних та
індивідуальних засобів захисту

БІОЛОГІЧНА ЗБРОЯ

БІОЛОГІЧНА ЗБРОЯ (БЗ) –
боеприпаси й прилади вражаюча дії яких ґрунтується на
використанні інфекційних властивостей біологічних
речовин

Біологічні речовини (БР)

Бактерії

Віруси

Грибки

Рикетсії

Шляхи потрапляння збудників хвороби в організм
людини:

- Шлунково-кишковий тракт;
- Верхні дихальні шляхи;
- Проникненням у кров;
- Зовнішній покрив

ХАРАКТЕРНІ ВЛАСТИВОСТІ БІОЛОГІЧНОЇ ЗБРОЇ

**ХАРАКТЕРНІ ВЛАСТИВОСТІ
БІОЛОГІЧНОЇ ЗБРОЇ**

ВЕЛИКА ЕФЕКТИВНІСТЬ

**ЗДАТНІСТЬ ВИКЛИКАННЯ ЗАХВОРЮВАННЯ НЕ
ТІЛЬКИ В МОМЕНТ ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ, А Й В
РЕЗУЛЬТАТІ КОНТАКТУ ЗДОРОВОЇ ЛЮДИНИ З
ХВОРОЮ АБО ЗАРАЖЕНОЮ ПАРАЗИТАМИ**

ТРИВАЛА ДІЯ БІОЛОГІЧНОЇ ЗБРОЇ

НАЯВНІСТЬ ПРИХОВАНОГО ПЕРІОДУ ДІЇ

**ТРУДНОЩІ З ВИЗНАЧЕННЯМ ОКРЕМИХ ВИДІВ
ЗБУДНИКІВ**

**ЗДАТНІСТЬ БЗ ПРОНИКАТИ В НЕГЕРМЕТИЗОВАНІ
ПРИМІЩЕННЯ, ІНЖЕНЕРНІ СПОРУДИ І
ЗАРАЖАТИ В НИХ ЛЮДЕЙ**

ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

***ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ, ВИКЛИКАНІ
БІОЛОГІЧНОЮ ЗБРОЄЮ***

ЧУМА

СИБІРКА

ТУЛЯРЕМІЯ

ХОЛЕРА

ЖОВТА ЛИХОМАНКА

НАТУРАЛЬНА ВІСПА

БОТУЛІЗМ

САП

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗОНИ ЯДЕРНОГО УРАЖЕННЯ

ОСЕРЕДОК ЯДЕРНОГО УРАЖЕННЯ

Територія, в межах якої внаслідок ядерного вибуху відбувається масова загибель людей, сільськогосподарських тварин, рослин та руйнування споруд

ЗОНИ ОСЕРЕДКУ

**ЗОНА ПОВНИХ
РУЙНУВАНЬ (12%)**

**ЗОНА СИЛЬНИХ
РУЙНУВАНЬ (10%)**

**ЗОНА СЕРЕДНІХ
РУЙНУВАНЬ (18%)**

**ЗОНА СЛАБКИХ
РУЙНУВАНЬ (60%)**

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗОНИ ХІМІЧНОГО УРАЖЕННЯ

ОСЕРЕДОК ХІМІЧНОГО УРАЖЕННЯ

**ТЕРИТОРІЯ, В МЕЖАХ ЯКОЇ ВНАСЛІДОК ДІЇ
ОТРУЙНИХ РЕЧОВИН СТАЛОСЯ МАСОВЕ
УРАЖЕННЯ ЛЮДЕЙ, ТВАРИН, РОСЛИН**

ЗОНА ХІМІЧНОГО ЗАРАЖЕННЯ

**ТЕРИТОРІЯ, НА ЯКУ БЕЗПОСЕРЕДНЬО
ВПЛИНУЛА ДІЯ ХІМІЧНОЇ ЗБРОЇ,
ТА ТЕРИТОРІЯ, НАД ЯКОЮ
РОЗПОВСЮДИЛАСЯ ХМАРА
ЗАБРУДНЕНОГО ПОВІТРЯ З ВРАЖАЮЧИМИ
КОНЦЕНТРАЦІЯМИ**

Критерії бойової ефективності отруйних речовин

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗОНИ БІОЛОГІЧНОГО УРАЖЕННЯ

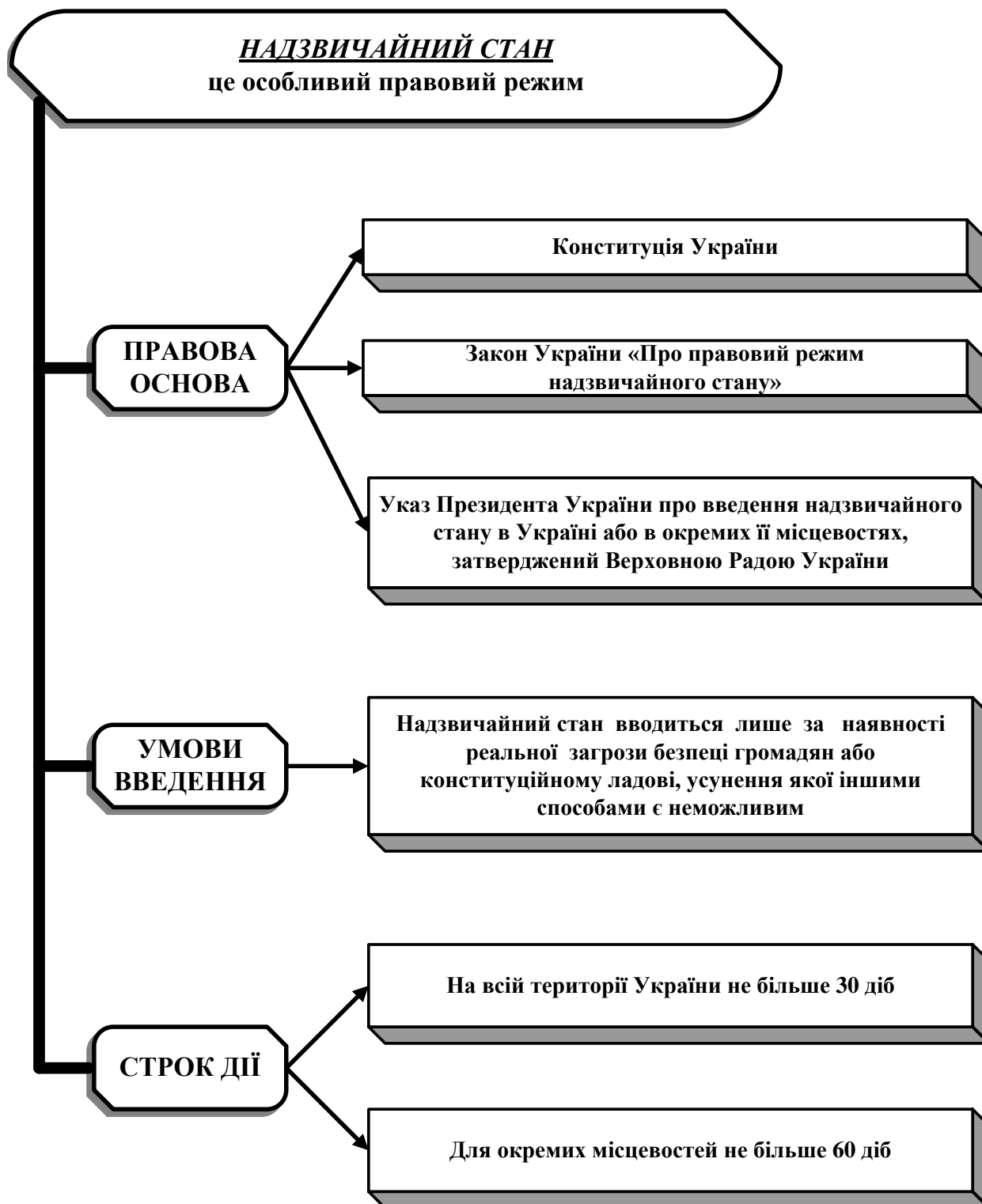
ОСЕРЕДОК БІОЛОГІЧНОГО УРАЖЕННЯ
ТЕРИТОРІЯ, НА ЯКІЙ ВНАСЛІДОК ДІЇ
БІОЛОГІЧНОЇ ЗБРОЇ ВИНИКЛИ МАСОВІ
УРАЖЕННЯ ЛЮДЕЙ, ТВАРИН, РОСЛИН

ЗОНА БІОЛОГІЧНОГО ЗАРАЖЕННЯ
РАЙОН МІСЦЕВОСТІ АБО ОБЛАСТЬ ПОВІ-
ТРЯНОГО ПРОСТОРУ, ЯКІ ЗАРАЖЕНІ
БІОЛОГІЧНИМИ ЗБУДНИКАМИ ХВОРОБИ В
НЕБЕЗПЕЧНИХ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ МЕЖАХ

ДЛЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОШИРЕННЯ
ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ В ОСЕ-
РЕДКУ БІОЛОГІЧНОГО УРАЖЕННЯ
ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ КАРАНТИН.
У ПРИЛЕГЛИХ РАЙОНАХ – ВВОДИТЬСЯ
РЕЖИМ ОБСЕРВАЦІЇ

Розділ 6
СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВОВІ РЕЖИМИ
ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

УМОВИ ВВЕДЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

НАДЗВИЧАЙНИЙ СТАН

вводиться лише за наявності реальної загрози безпеці громадян або конституційному ладові, усунення якої іншими способами є неможливим

1) виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзоотій тощо), що створюють загрозу життю і здоров'ю значних верств населення;

2) здійснення масових терористичних актів, що супроводжуються загибеллю людей чи руйнуванням особливо важливих об'єктів життєзабезпечення;

3) виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, блокування або захоплення окремих особливо важливих об'єктів або місцевостей, що загрожує безпеці громадян і порушує нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

4) виникнення масових безпорядків, що супроводжуються насильством над громадянами, обмежують їх права і свободи;

5) спроби захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства;

6) масового переходу державного кордону з території суміжних держав;

7) необхідності відновлення конституційного правопорядку і діяльності органів державної влади.

МЕТА ВВЕДЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

ЗАХОДИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

ЗАХОДИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

1) встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, а також обмеження свободи пересування по території, де вводиться надзвичайний стан

2) обмеження руху транспортних засобів та їх огляд;

3) посилення охорони громадського порядку та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення та народного господарства;

4) заборона проведення масових заходів, крім заходів, заборона на проведення яких встановлюється судом;

5) заборона страйків;

6) примусове відчуження або вилучення майна у юридичних і фізичних осіб.

ДОДАТКОВІ ЗАХОДИ РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

*Додаткові заходи режиму надзвичайного стану у зв'язку
із надзвичайними ситуаціями техногенного
або природного характеру*

1) тимчасова чи безповоротна евакуація людей з місць, небезпечних для проживання, з обов'язковим наданням їм стаціонарних або тимчасових жилих приміщень;

2) встановлення для юридичних осіб квартирної повинності для тимчасового розміщення евакуйованого або тимчасово переселеного населення, аварійно-рятувальних формувань та військових підрозділів, залучених до подолання надзвичайних ситуацій;

3) тимчасова заборона будівництва нових, розширення діючих підприємств та інших об'єктів, діяльність яких не пов'язана з ліквідацією надзвичайної ситуації або забезпеченням життєдіяльності населення та аварійно-рятувальних формувань;

4) встановлення карантину та проведення інших обов'язкових санітарних та протиепідемічних заходів;

5) запровадження особливого порядку розподілення продуктів харчування і предметів першої необхідності;

6) мобілізація та використання ресурсів підприємств, установ і організацій, незалежно від форми власності, для відвернення небезпеки та ліквідації надзвичайних ситуацій з обов'язковою компенсацією понесених втрат;

7) зміна режиму роботи підприємств, установ, організацій усіх форм власності, переорієнтація їх на виробництво необхідної в умовах надзвичайного стану продукції, інші зміни виробничої діяльності, необхідні для проведення аварійно-рятувальних і відновлювальних робіт;

8) усунення від роботи на період надзвичайного стану, в разі неналежного виконання своїх обов'язків, керівників державних підприємств, установ і організацій, від діяльності яких залежить нормалізація обстановки в районі надзвичайного стану, та покладення тимчасового виконання обов'язків зазначених керівників на інших осіб.

**Додаткові заходи правового режиму надзвичайного стану
у зв'язку з масовими порушенням громадського порядку**

1) запровадження комендантської години (заборона перебувати на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень особи у встановлені години доби);

2) перевірка документів у громадян, а в необхідних випадках - проведення особистого огляду, огляду речей, транспортних засобів, багажу і вантажів, службових приміщень та житла громадян;

3) заборона призовникам і військовозобов'язаним змінювати місце проживання без відома відповідного військового комісаріату;

4) обмеження або тимчасова заборона продажу зброї, отруйних і сильнодіючих хімічних речовин, а також алкогольних напоїв та речовин, вироблених на спиртовій основі;

5) тимчасове вилучення у громадян зареєстрованої вогнепальної і холодної зброї та боєприпасів, а у підприємств, установ і організацій - також навчальної військової техніки, вибухових, радіоактивних речовин і матеріалів, отруйних і сильнодіючих хімічних речовин;

6) заборона виготовлення і розповсюдження інформаційних матеріалів, що можуть дестабілізувати обстановку;

7) регулювання роботи цивільних теле- та радіоцентрів, заборона роботи аматорських радіопередавальних засобів та радіовипромінювальних пристроїв особистого і колективного користування;

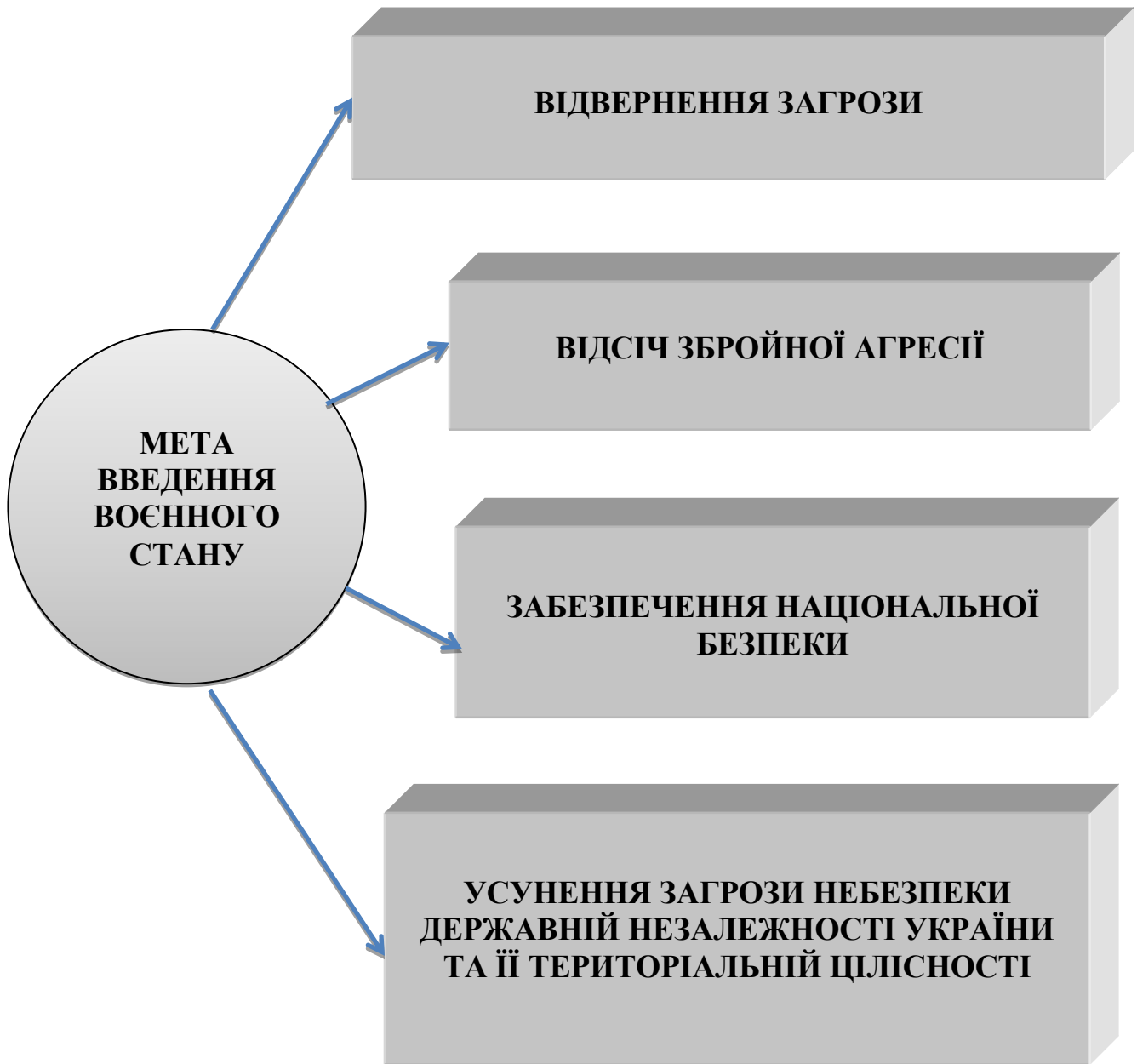
8) особливі правила користування зв'язком та передачі інформації через комп'ютерні мережі;

9) порушення у порядку, визначеному Конституцією і законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських організацій в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВОЄННОГО СТАНУ

МЕТА ВВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПРО ВВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ

ЗАХОДИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

1) встановлювати посилену охорону важливих об'єктів національної економіки та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення, і вводити особливий режим їхньої роботи, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України

2) запроваджувати трудову повинність для працездатних осіб, не залучених до роботи в оборонній сфері та сфері забезпечення життєдіяльності населення і не заброньованих за підприємствами, установами та організаціями на період дії воєнного стану з метою виконання робіт, що мають оборонний характер, а також ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, які виникли в період дії воєнного стану, та залучати їх в умовах воєнного стану до суспільно корисних робіт, що виконуються для задоволення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів і сил цивільного захисту, забезпечення функціонування національної економіки та системи забезпечення життєдіяльності населення і не потребують, як правило, спеціальної професійної підготовки осіб

3) використовувати потужності та трудові ресурси підприємств, установ і організацій усіх форм власності для потреб оборони, змінювати режим їхньої роботи, проводити інші зміни виробничої діяльності, а також умов праці відповідно до законодавства про працю

4) примусово відчужувати майно, що перебуває у приватній або комунальній власності, вилучати майно державних підприємств, державних господарських об'єднань для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану в установленому законом порядку та видавати про це відповідні документи встановленого зразка

5) запроваджувати комендантську годину (заборону перебування у певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень), а також встановлювати спеціальний режим світломаскування

6) встановлювати особливий режим в'їзду і виїзду, обмежувати свободу пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також рух транспортних засобів

7) перевіряти документи у осіб, а в разі потреби проводити огляд речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян, за винятком обмежень, встановлених Конституцією України

8) забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів

9) порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення

10) встановлювати заборону або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан

11) регулювати роботу підприємств телекомунікацій, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій і закладів культури та засобів масової інформації, а також використовувати місцеві радіостанції, телевізійні центри та друкарні для військових потреб і проведення роз'яснювальної роботи серед військ і населення; забороняти роботу приймально-передавальних радіостанцій особистого і колективного користування та передачу інформації через комп'ютерні мережі

12) у разі порушення вимог або невиконання заходів правового режиму воєнного стану вилучати у підприємств, установ і організацій усіх форм власності, окремих громадян телекомунікаційне обладнання, телевізійну, відео- і аудіоапаратуру, комп'ютери, а також у разі потреби інші технічні засоби зв'язку

13) забороняти торгівлю зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі

14) встановлювати особливий режим у сфері виробництва та реалізації лікарських засобів, які мають у своєму складі наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори, інші сильнодіючі речовини, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України

15) вилучати у підприємств, установ і організацій навчальну та бойову техніку, вибухові, радіоактивні речовини і матеріали, сильнодіючі хімічні та отруйні речовини

16) забороняти громадянам, які перебувають на військовому або спеціальному обліку у Міністерстві оборони України, Службі безпеки України чи Службі зовнішньої розвідки України, змінювати місце проживання (місце перебування) без дозволу військового комісара або керівника відповідного органу

17) встановлювати порядок використання фонду захисних споруд цивільного захисту

18) проводити евакуацію населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення

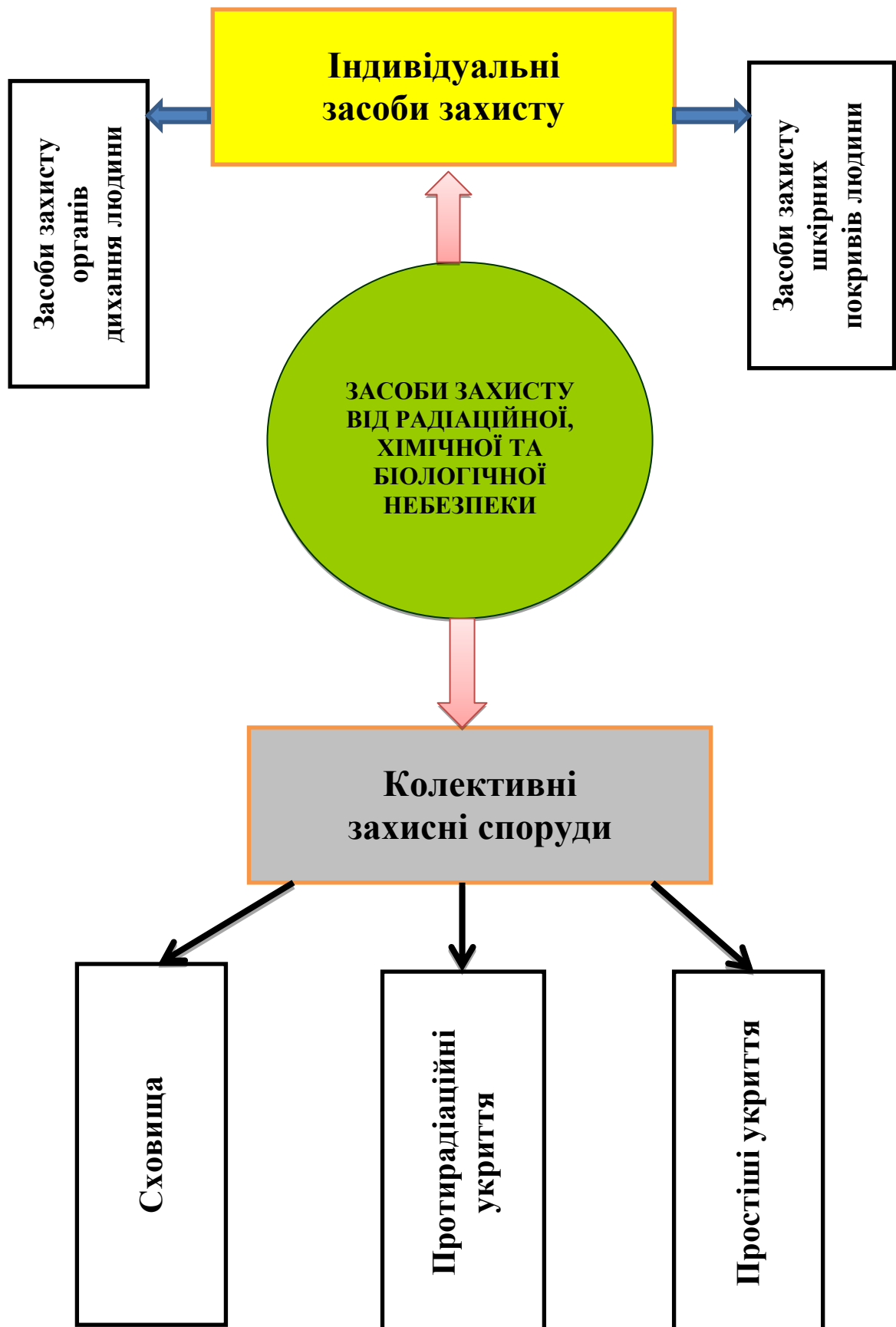
19) запроваджувати у разі необхідності нормоване забезпечення населення основними продовольчими і непродовольчими товарами, лікарськими засобами і виробами медичного призначення

20) усувати з посад керівників підприємств, установ і організацій за неналежне виконання ними визначених цим Законом обов'язків та призначати виконувачів обов'язків керівників зазначених підприємств, установ і організацій

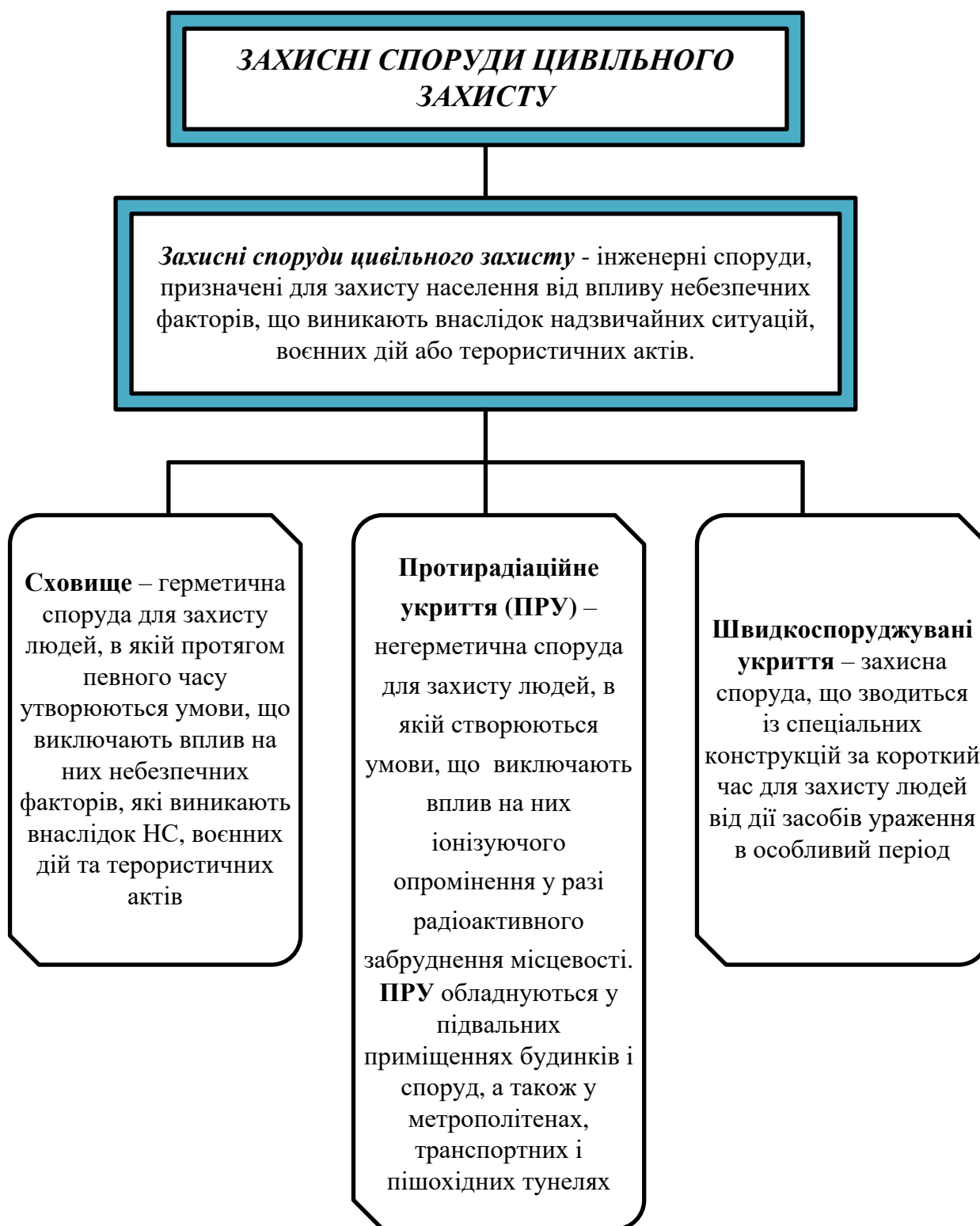
21) інтернувати (примусово оселяти) громадян іноземної держави, яка загрожує нападом чи здійснює агресію проти України

Розділ 7
ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА КОЛЕКТИВНІ
ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

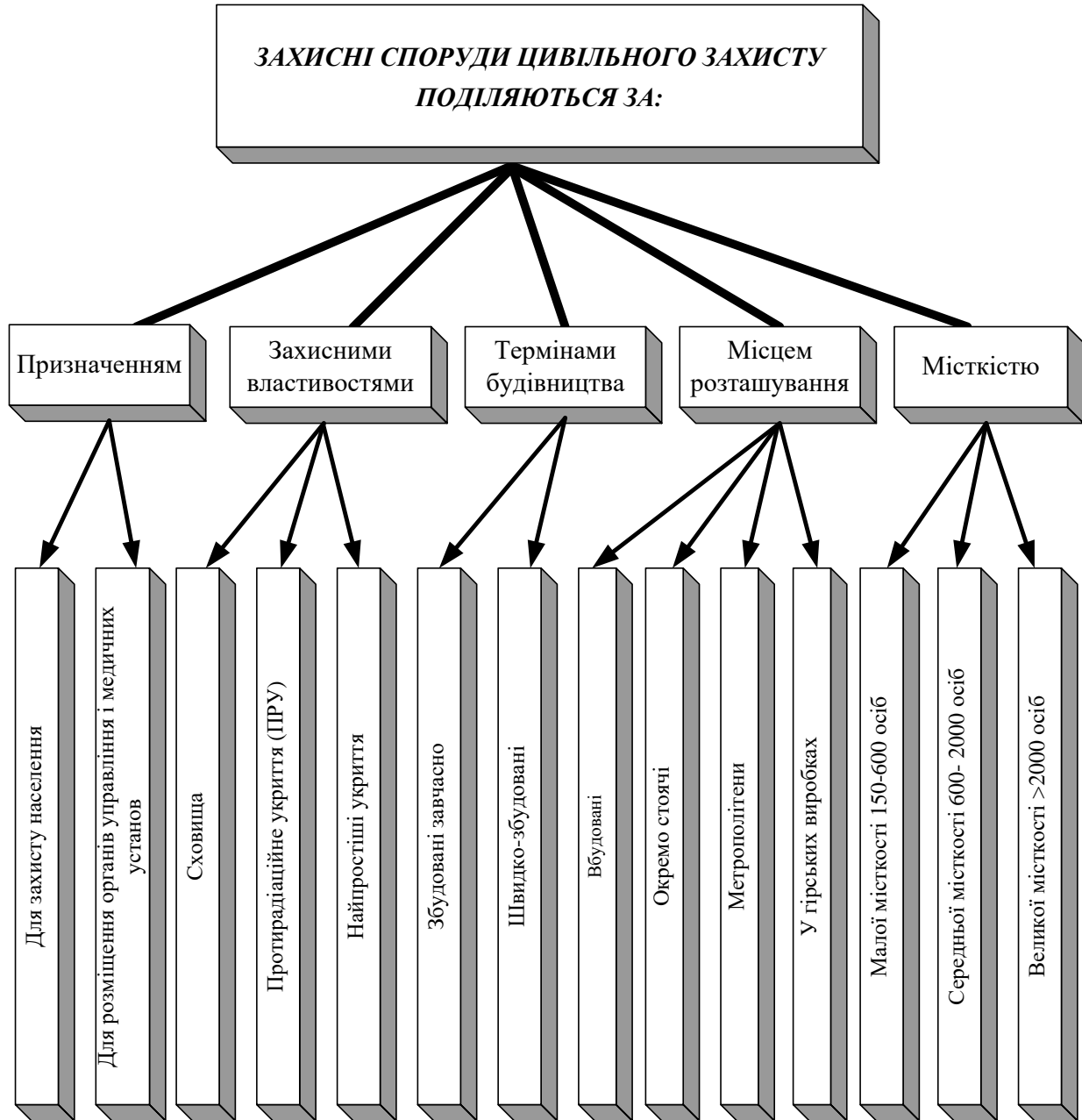
ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ВІД РАДІАЦІЙНОЇ, ХІМІЧНОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

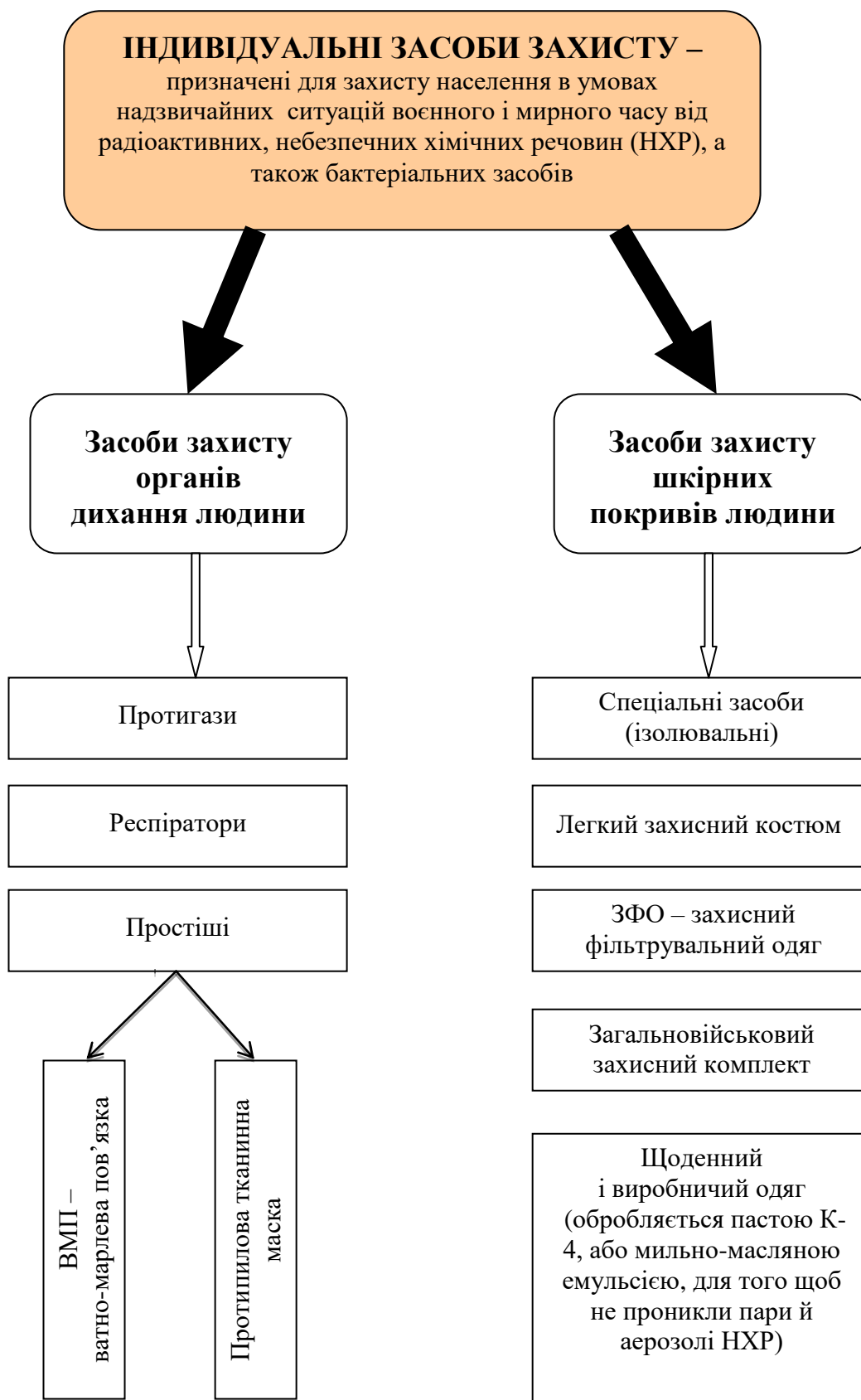
ЗАХИСНІ СПОРУДИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ЇХ ВИДИ

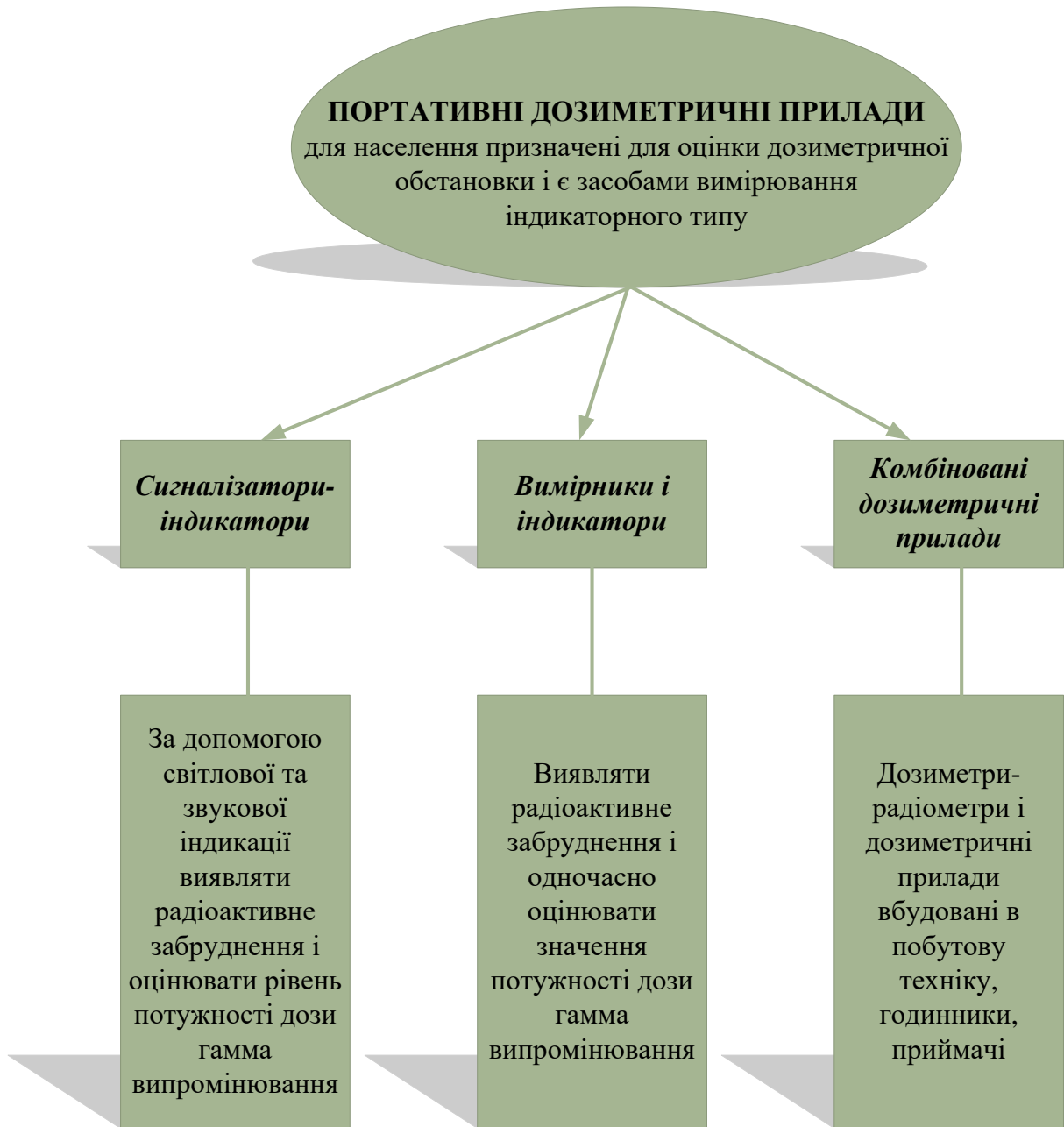
КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

ПОРТАТИВНІ ПРИЛАДИ ДОЗИМЕТРИЧНОГО КОНТРОЛЮ

ПРИЗНАЧЕННЯ ДОЗИМЕТРИЧНИХ ПРИЛАДІВ

ПРИЗНАЧЕННЯ ДОЗИМЕТРИЧНИХ ПРИЛАДІВ

Для організації захисту населення від радіоактивного
враження, проводяться вимірювання стану радіоактивного
зараження (наведеної радіоактивності) навколишнього
середовища та поглиненої дози радіації організмом людини

радіаційна
розвідка -
визначення
рівня радіації на
місцевості

контроль за
ступенем
зараження
радіоактивними
речовинами
техніки,
продуктів
харчування,
води та ін.

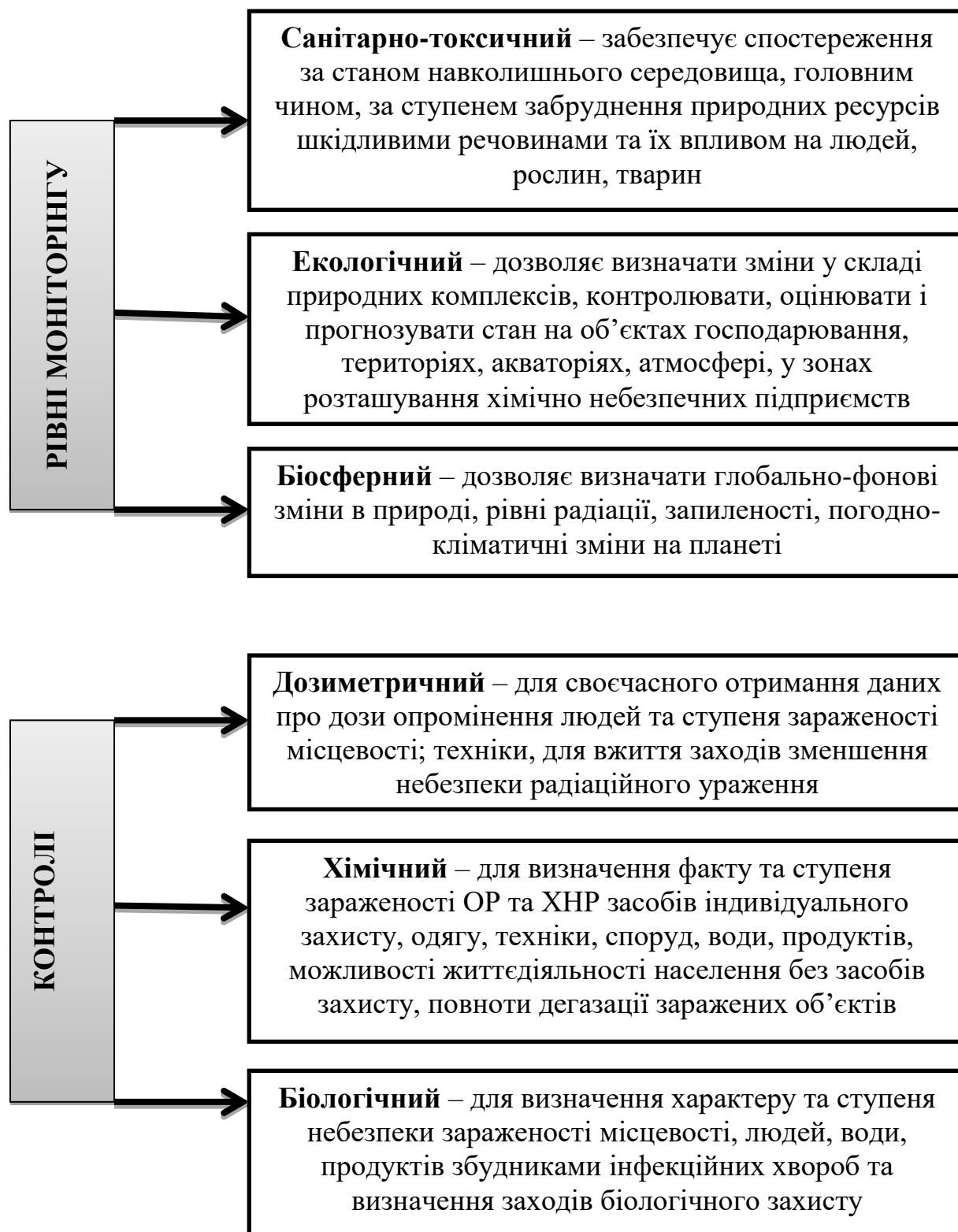
контроль за
опроміненням -
вимірювання
поглинаючих
доз опромінення
людей

визначення
наведеної
радіоактивності
в ґрунті, техніці,
предметах, які
опромінювались
нейтронними
потокami

Розділ 8
РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ
ТА ЛІКВІДАЦІЯ ЇХ НАСЛІДКІВ

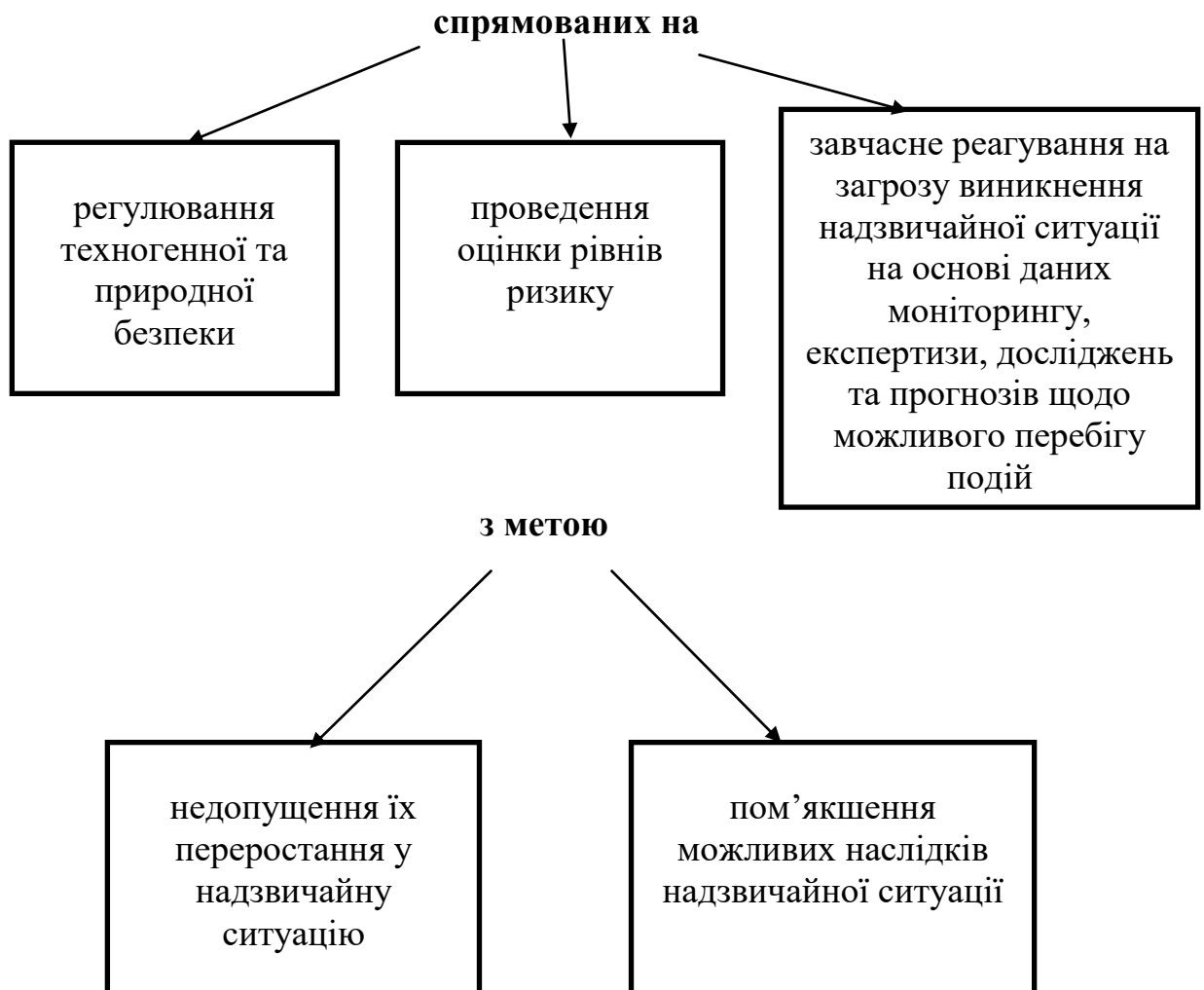
МОНІТОРИНГ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

МОНІТОРИНГ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ – це система безперервних спостережень, лабораторного та іншого контролю для оцінки стану захисту населення і територій та небезпечних процесів, які можуть призвести до загрози або виникнення НС, а також своєчасне виявлення тенденцій до їх зміни

ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
– комплекс правових, соціально-економічних, політичних,
організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших
заходів

ОРГАНІЗАЦІЯ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Організація життєзабезпечення населення

в умовах надзвичайних ситуацій

Природного
характеру

Техногенного
характеру

Соціально-
політичного
характеру

Воєнного
характеру

є комплексом заходів,
спрямованих на створення і підтримання
нормальних умов

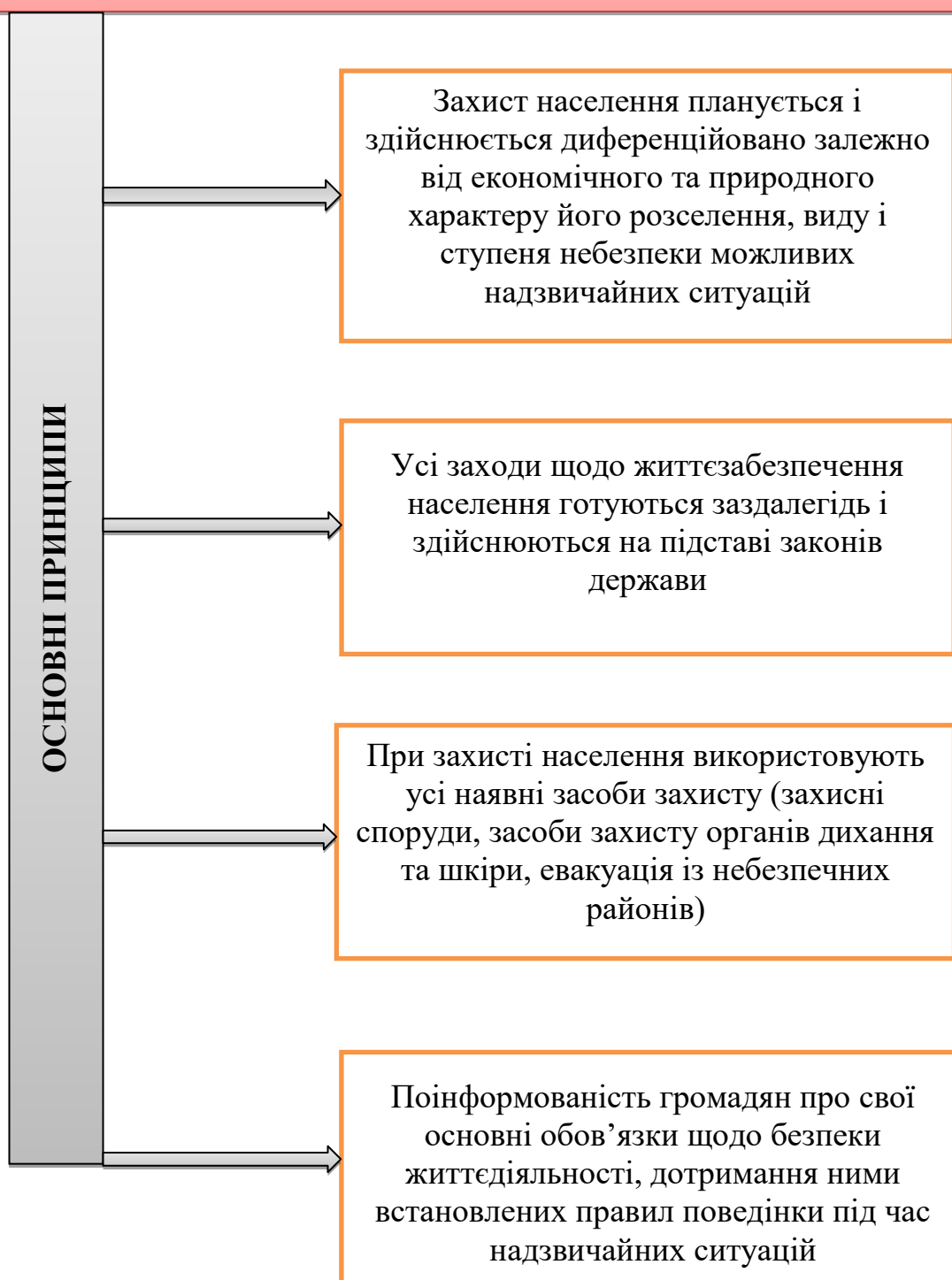
ЖИТТЯ

здоров'я

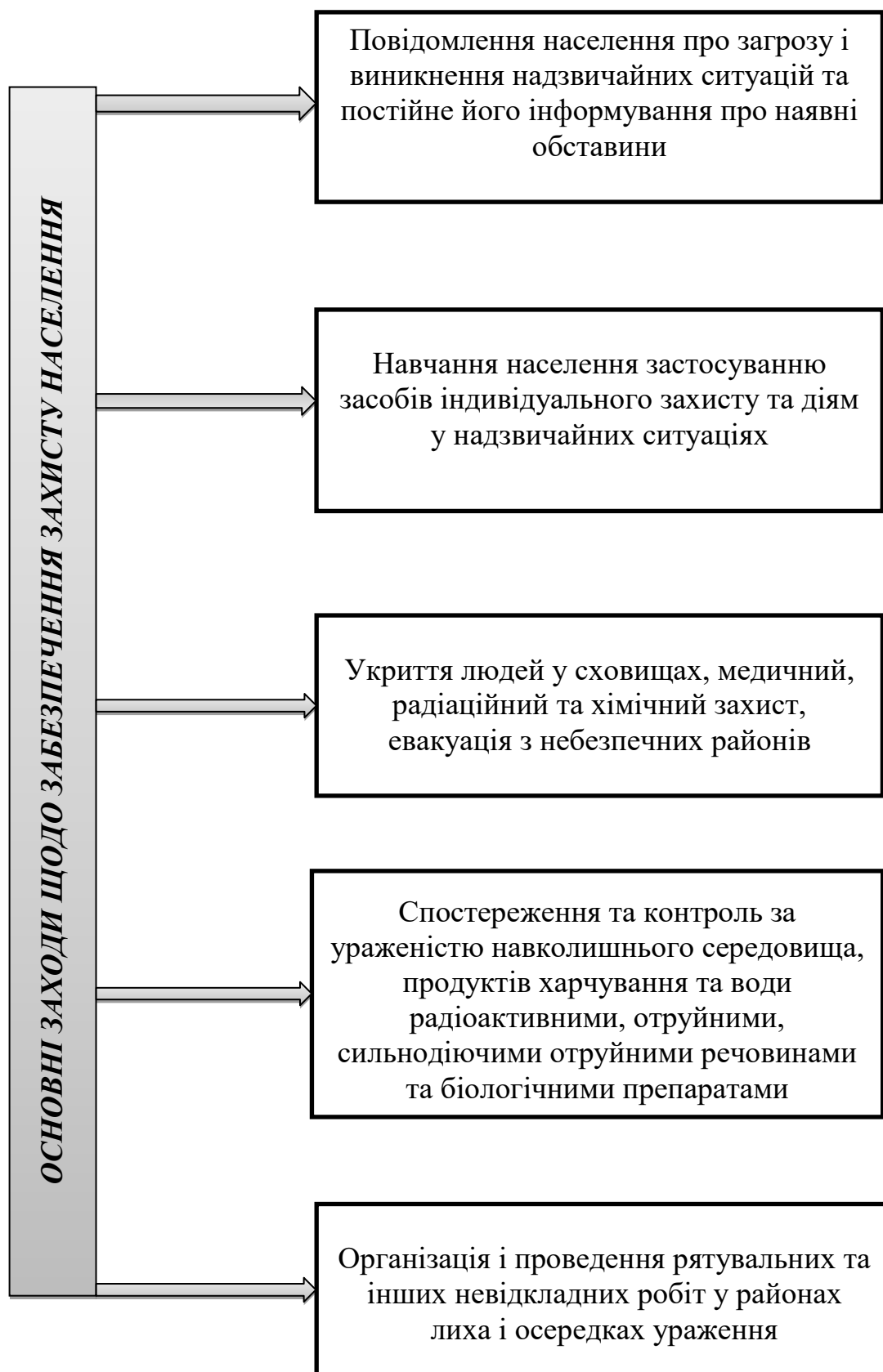
працездатності
людини

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЩОДО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ – ЦЕ КОМПЛЕКС ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ПОПЕРЕДЖАННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ЧИ МАКСИМАЛЬНОГО ПОСЛАБЛЕННЯ СТУПЕНЯ ЇХ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ

ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

**ОСНОВНІ
ЗАХОДИ ЩОДО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗАХИСТУ
НАСЕЛЕННЯ В
НАДЗВИЧАЙНИХ
СИТУАЦІЯХ**

**Навчання населення діям у
надзвичайних ситуаціях**

**Оповіщення населення про загрозу
або виникнення надзвичайних
ситуацій та постійне інформування
про наявну обстановку**

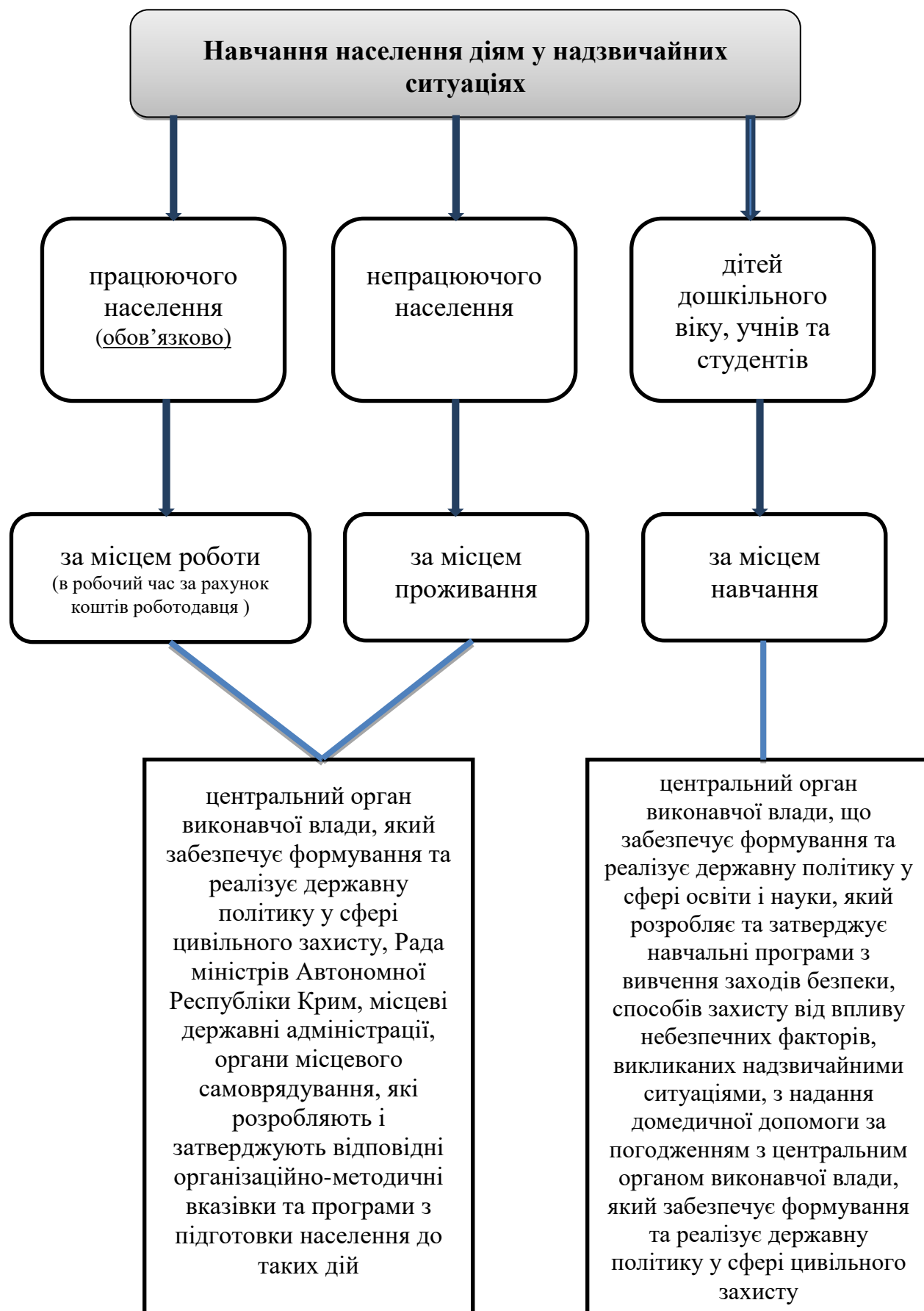
**Евакуація населення з небезпечних
районів**

**Укриття населення у захисних
спорудах цивільного захисту**

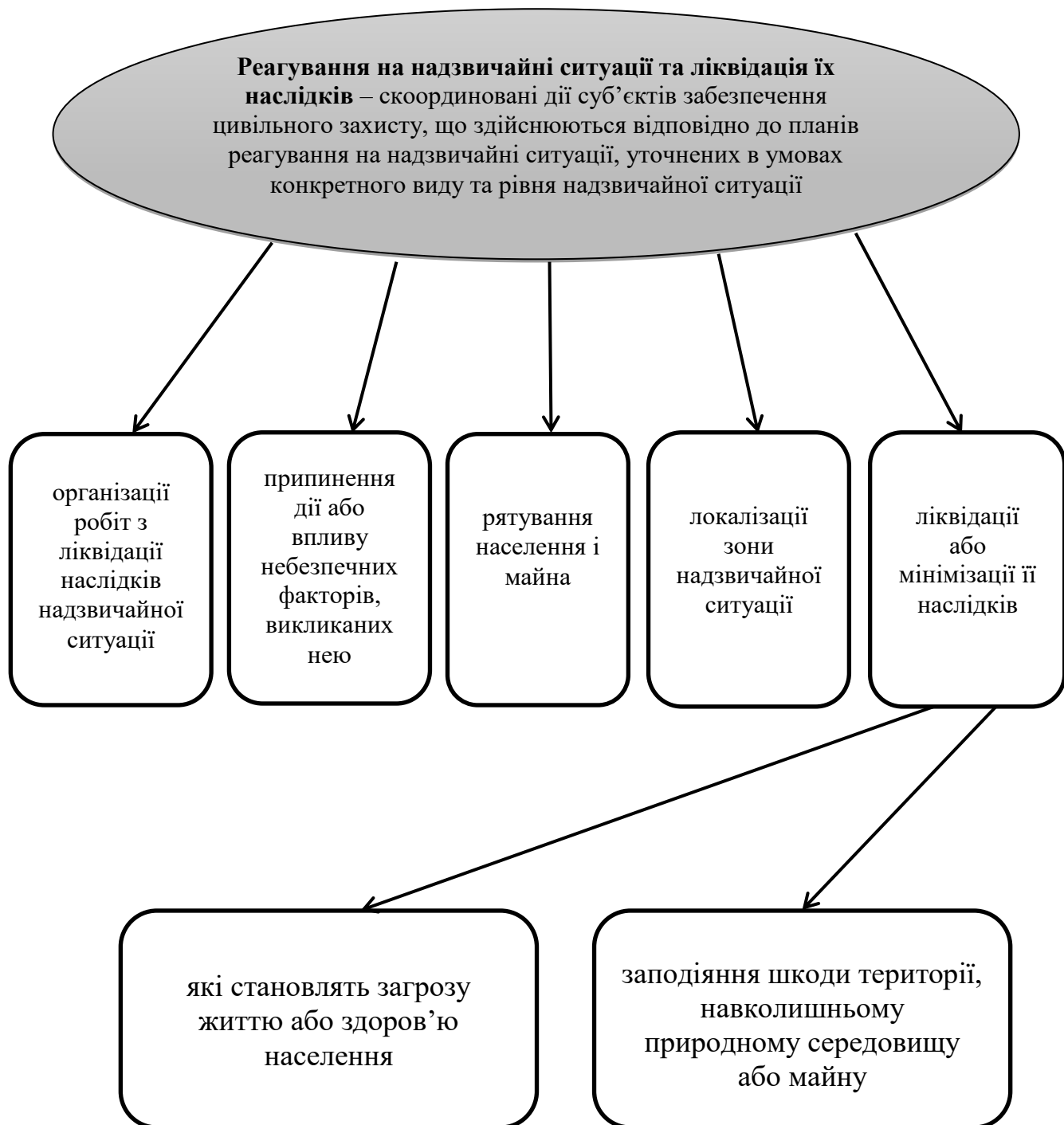
**Інженерний захист територій,
радіаційний і хімічний захист**

**Медичний, біологічний і
психологічний захист, забезпечення
санітарного та епідемічного
благополуччя населення**

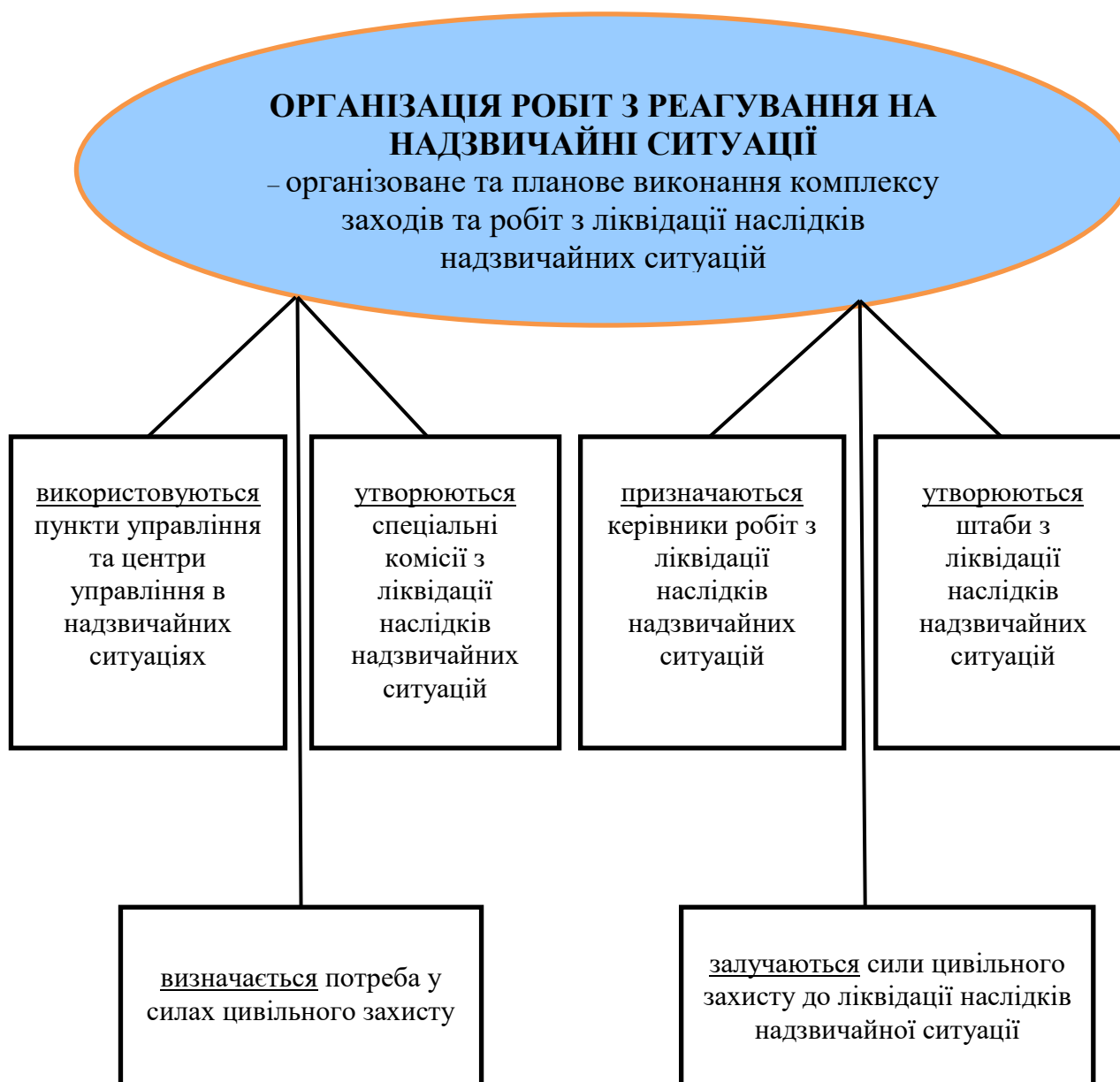
НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

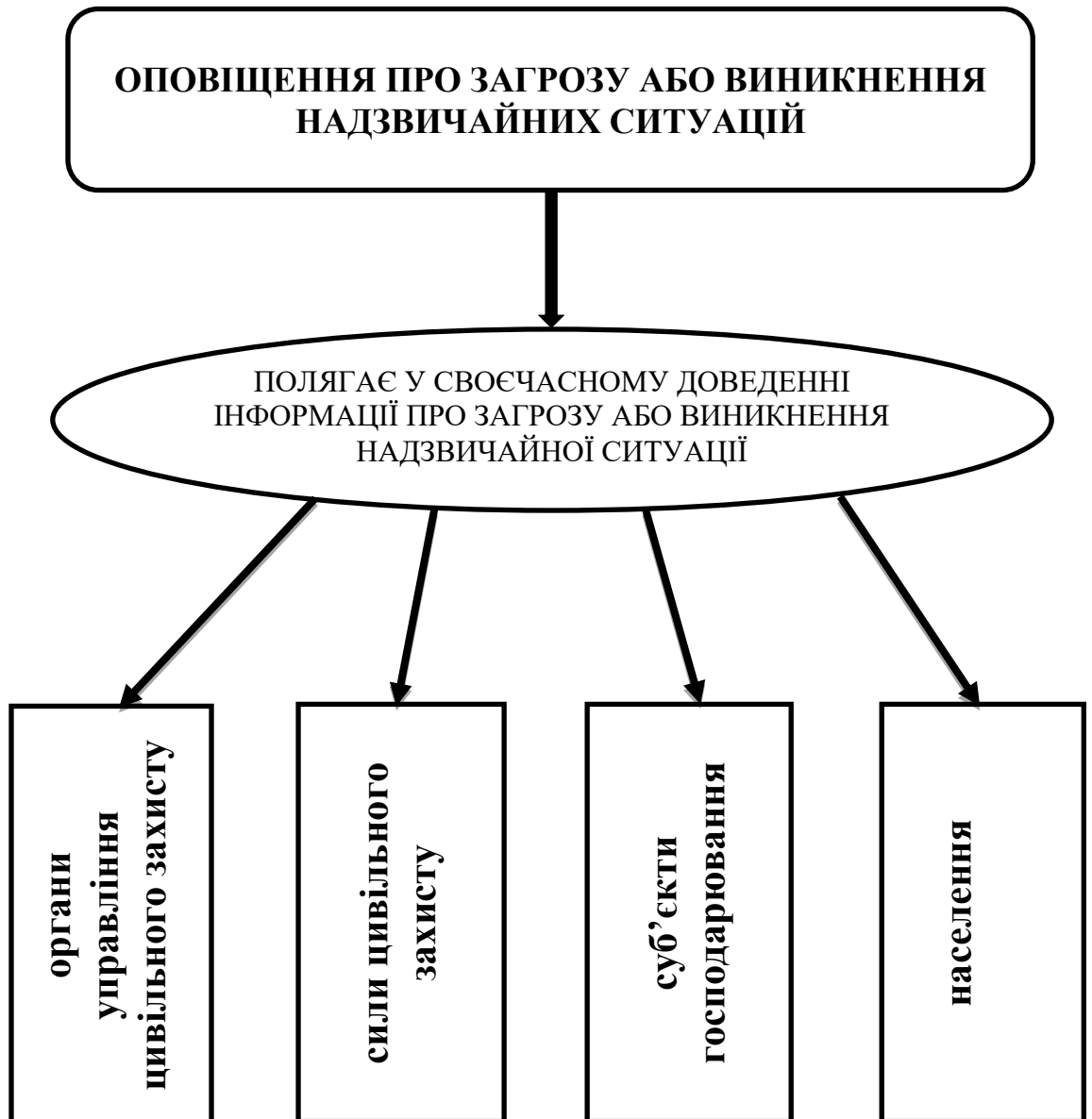
РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБІТ З РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

ОПОВІЩЕННЯ ПРО ЗАГРОЗУ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

СИСТЕМА ОПОВІЩЕННЯ

СИСТЕМА ОПОВІЩЕННЯ – комплекс організаційно-технічних заходів, апаратури, засобів та каналів зв'язку, призначених для своєчасного доведення сигналів та інформації про виникнення надзвичайних ситуацій до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій і населення

ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ ШЛЯХОМ

функціонування загальнодержавної, територіальних, місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, спеціальних, локальних та об'єктових систем оповіщення

централізованого використання телекомунікаційних мереж загального користування, у тому числі мобільного (рухомого) зв'язку, відомчих телекомунікаційних мереж і телекомунікаційних мереж суб'єктів господарювання, а також мереж загальнонаціонального, регіонального та місцевого радіомовлення і телебачення та інших технічних засобів передавання (відображення) інформації

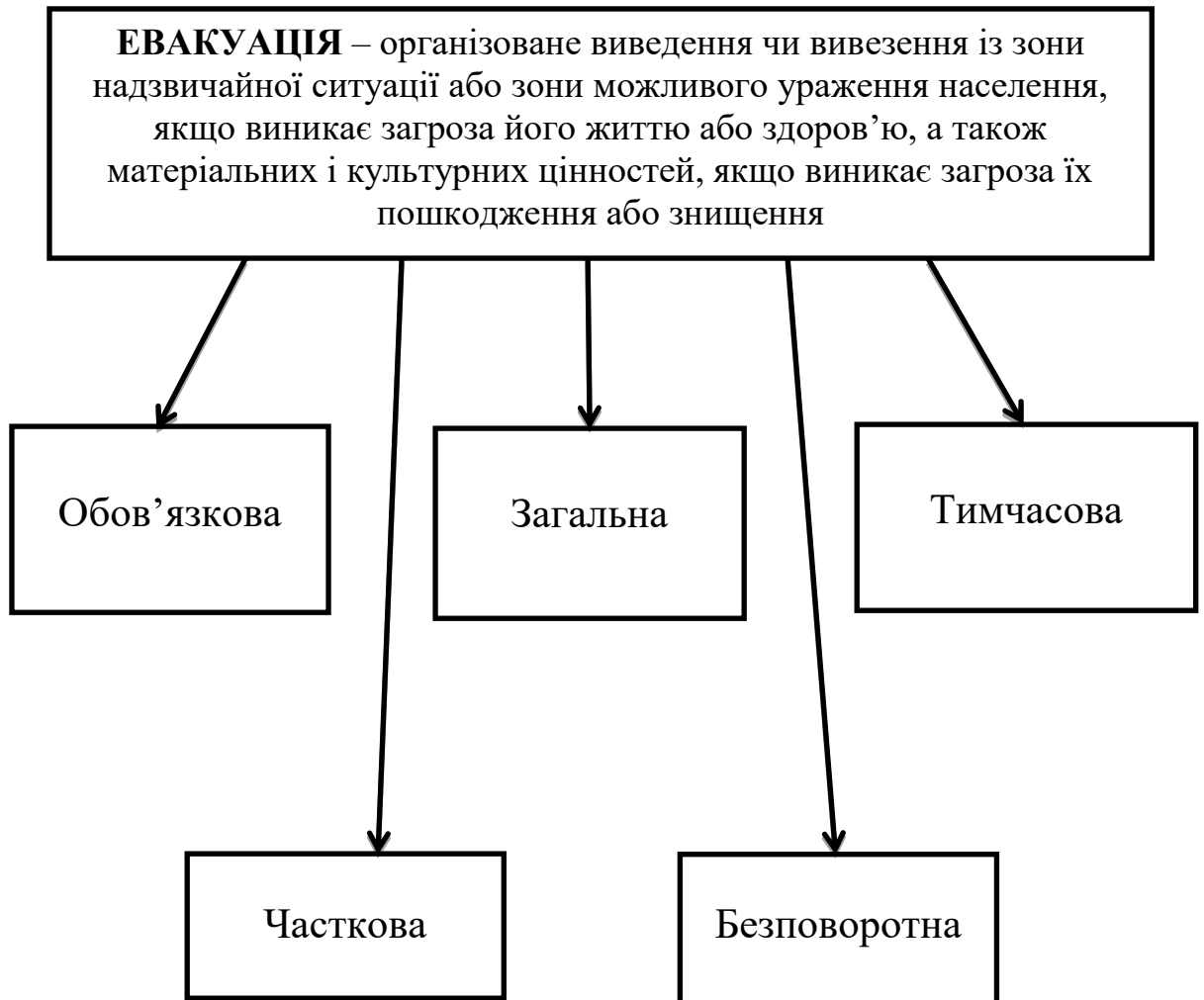
автоматизації процесу передачі сигналів і повідомлень про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій

функціонування на об'єктах підвищеної небезпеки автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення

організаційно-технічної інтеграції різних систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій та автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення

функціонування в населених пунктах, а також місцях масового перебування людей сигнально-гучномовних пристроїв та електронних інформаційних табло для передачі інформації з питань цивільного захисту

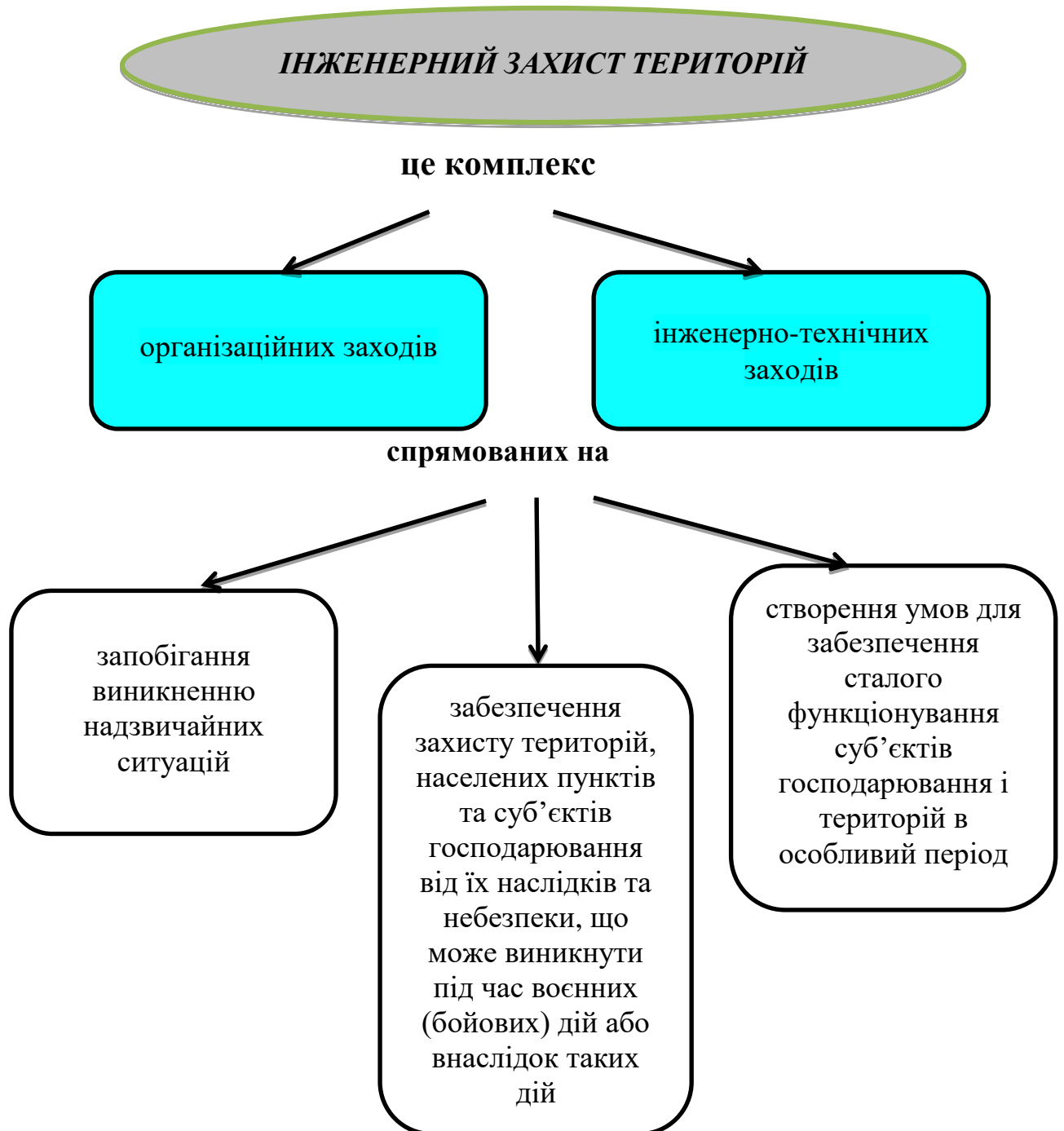
ВИДИ ЕВАКУАЦІЇ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ

ІНЖЕНЕРНИЙ ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЙ

ЗАХОДИ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАХИСТУ ТЕРИТОРІЙ

ЗАХОДИ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАХИСТУ ТЕРИТОРІЙ

проведення районування територій за наявністю потенційно небезпечних об'єктів і небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів, а також ризику виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з ними

віднесення міст до відповідних груп цивільного захисту та віднесення суб'єктів господарювання до відповідних категорій цивільного захисту

розроблення та включення вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту до відповідних видів містобудівної і проектної документації та реалізація їх під час будівництва і експлуатації

розміщення об'єктів підвищеної небезпеки з урахуванням наслідків аварій, що можуть статися на таких об'єктах

урахування можливих проявів небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів та негативних наслідків аварій під час розроблення генеральних планів населених пунктів і ведення містобудування

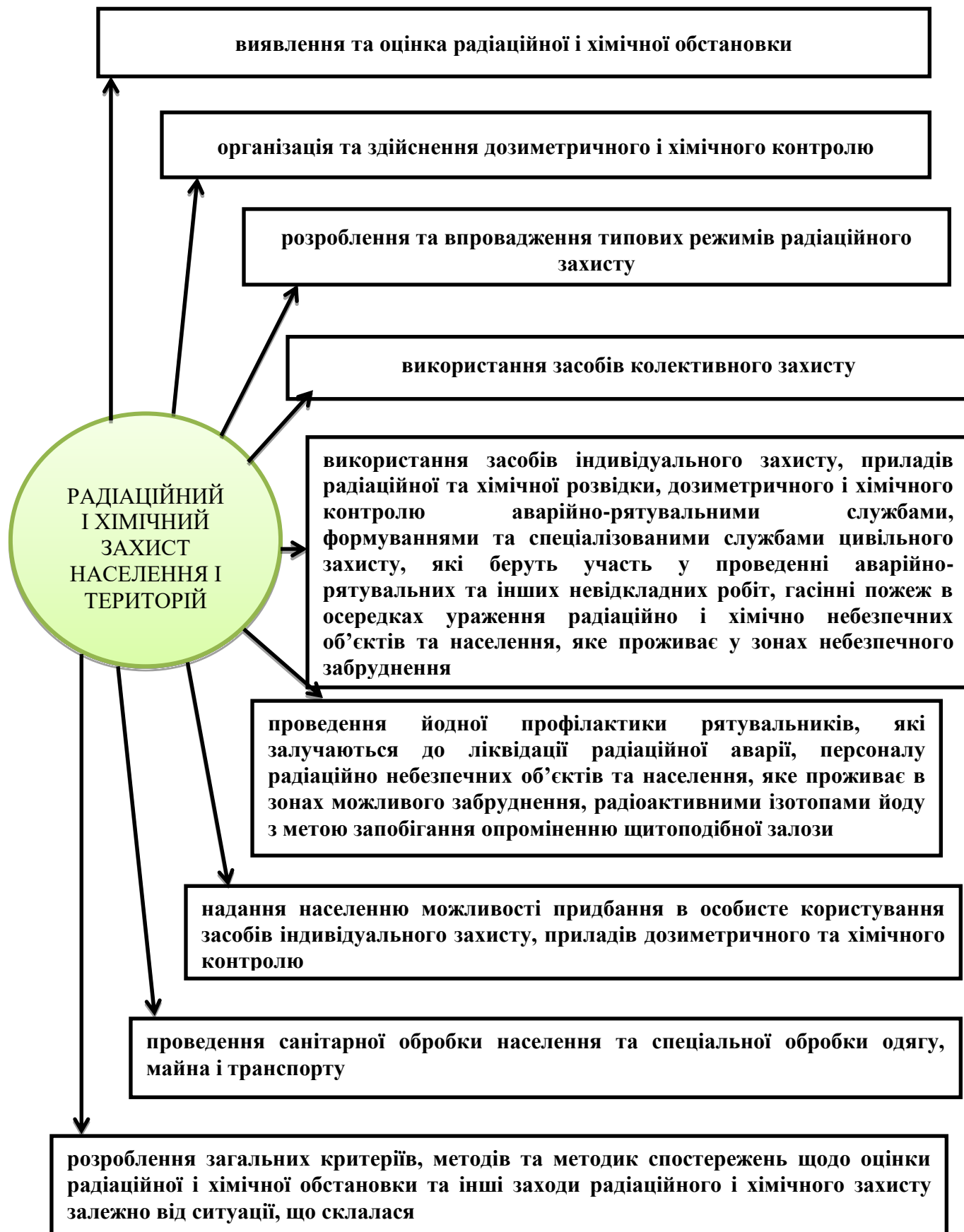
розроблення і здійснення заходів щодо безаварійного функціонування об'єктів підвищеної небезпеки

будівництво протизсувних, протиповеневих, протиселевих, протилавинних, протиерозійних та інших інженерних споруд спеціального призначення, їх утримання у функціональному стані

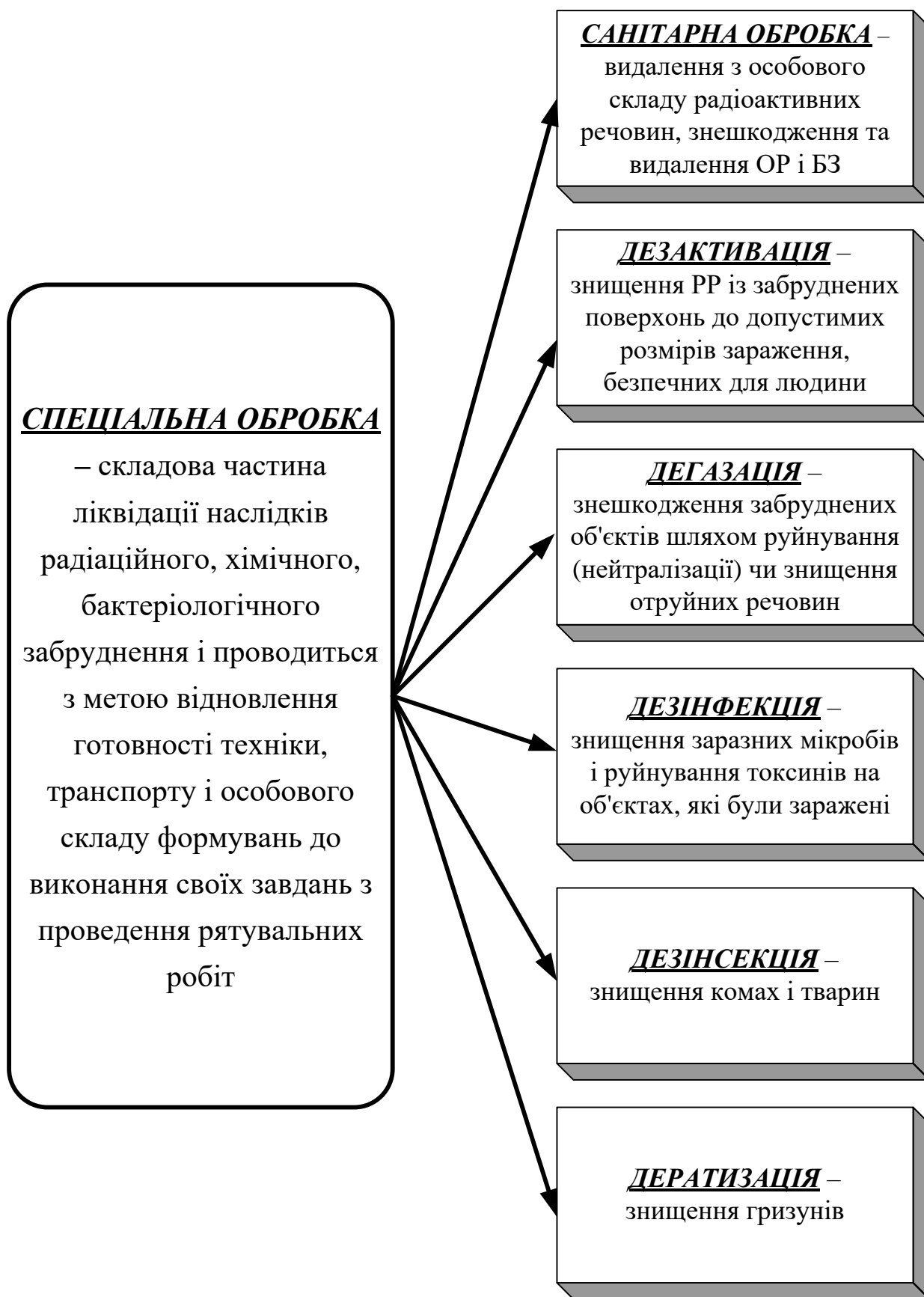
будівництво споруд, будівель, інженерних мереж і транспортних комунікацій із заданими рівнями безпеки та надійності

обстеження будівель, споруд, інженерних мереж і транспортних комунікацій, розроблення та здійснення заходів щодо їх безпечної експлуатації та інші заходи інженерного захисту територій залежно від ситуації, що склалася

РАДІАЦІЙНИЙ І ХІМІЧНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ

СПЕЦІАЛЬНА ОБРОБКА

МЕДИЧНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

надання медичної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій, рятувальникам та іншим особам, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, проведення їх медико-психологічної реабілітації

планування і використання сил та засобів закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності

своєчасне застосування профілактичних медичних препаратів та своєчасне проведення санітарно-протиепідемічних заходів

контроль за якістю та безпекою харчових продуктів і продовольчої сировини, питної води та джерелами водопостачання

завчасне створення і підготовку спеціальних медичних формувань

утворення в умовах надзвичайних ситуацій необхідної кількості додаткових тимчасових мобільних медичних підрозділів або залучення додаткових закладів охорони здоров'я

накопичення медичного та спеціального майна і техніки

підготовку та перепідготовку медичних працівників з надання екстреної медичної допомоги

навчання населення способам надання домедичної допомоги та правилам дотримання особистої гігієни

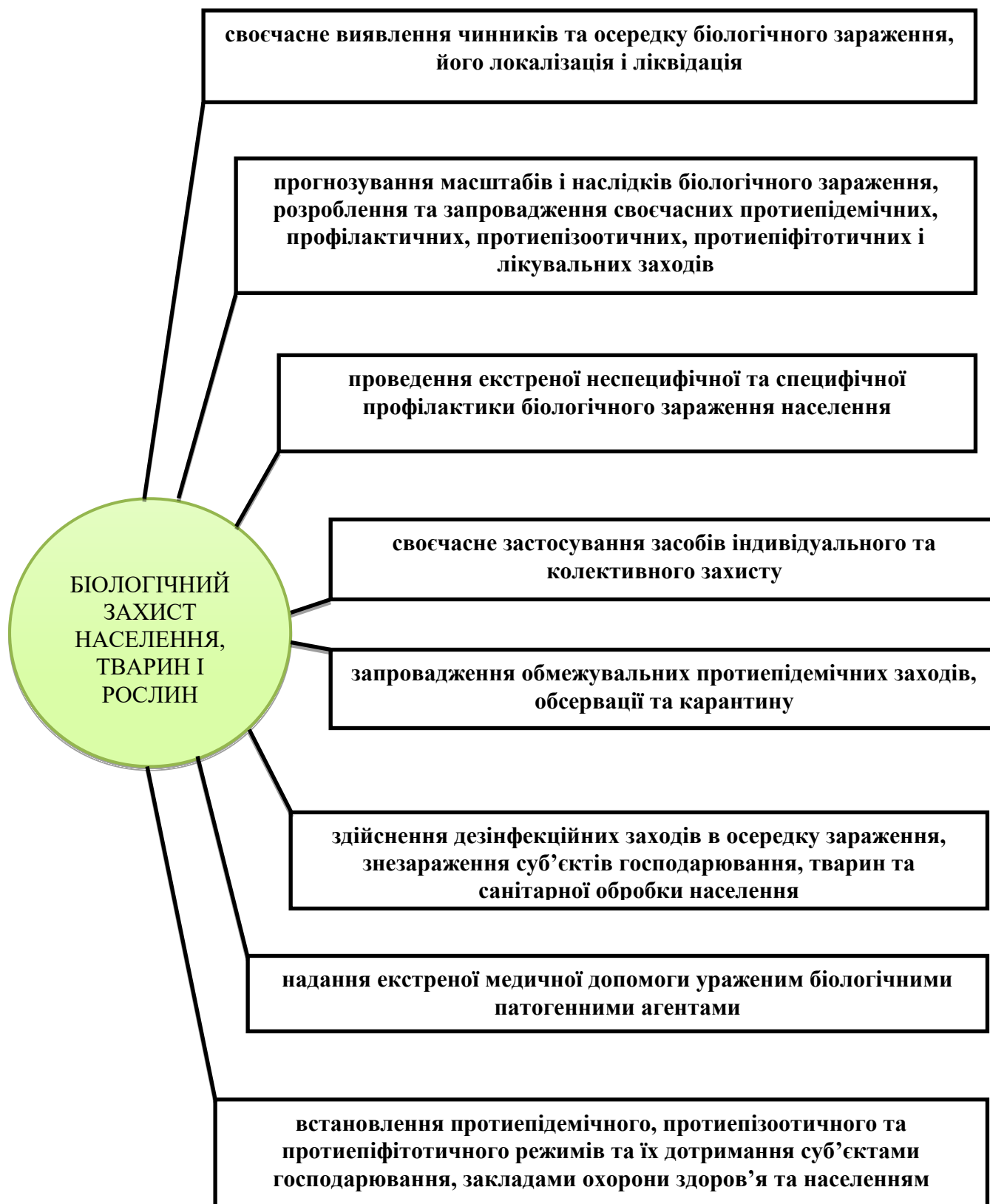
здійснення заходів з метою недопущення негативного впливу на здоров'я населення шкідливих факторів навколишнього природного середовища та наслідків надзвичайних ситуацій, а також умов для виникнення і поширення інфекційних захворювань

проведення моніторингу стану навколишнього природного середовища, санітарно-гігієнічної та епідемічної ситуації

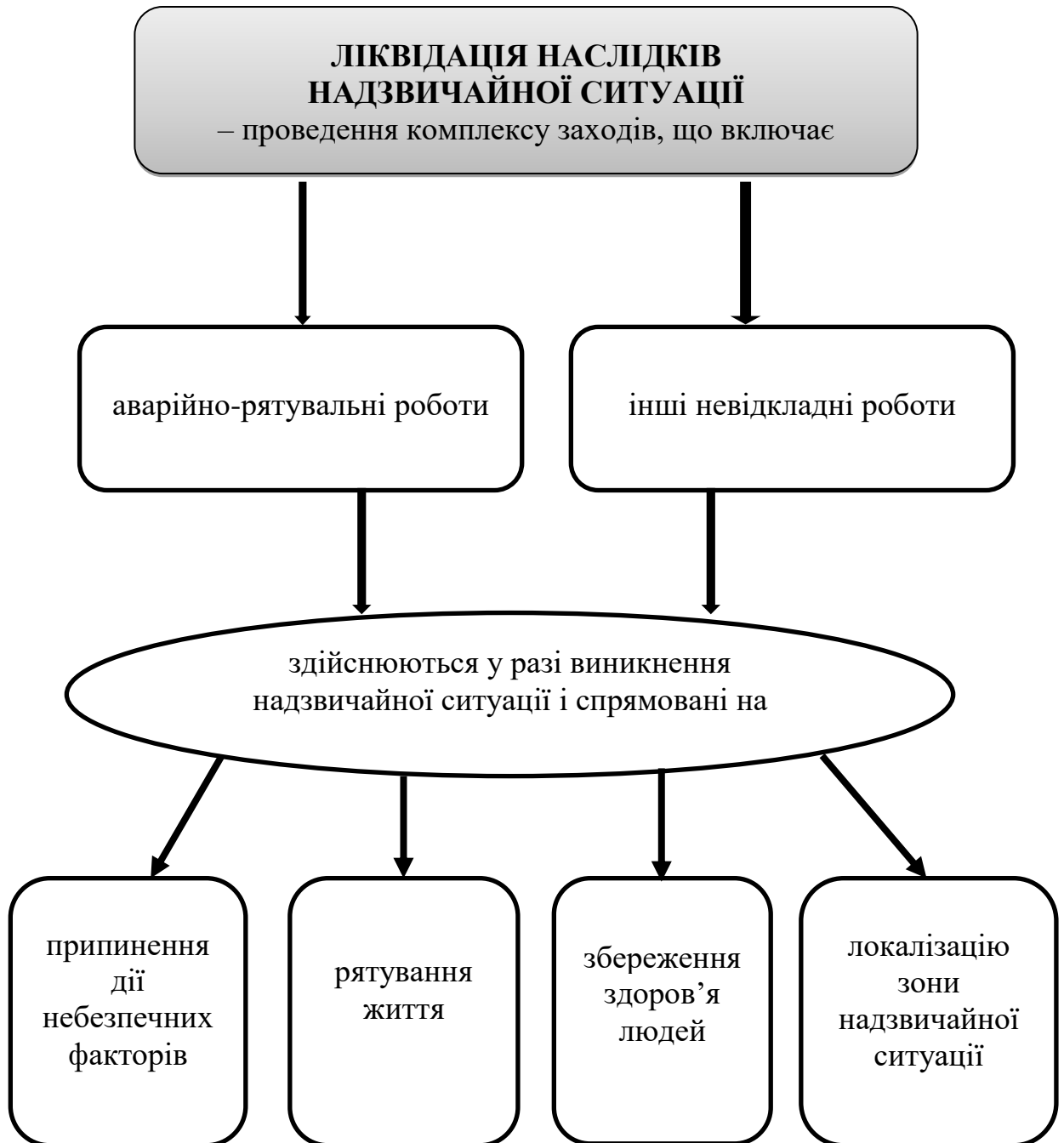
санітарну охорону територій та суб'єктів господарювання в зоні надзвичайної ситуації

МЕДИЧНИЙ
ЗАХИСТ І
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САНІТАРНОГО ТА
ЕПІДЕМІЧНОГО
БЛАГОПОЛУЧЧЯ
НАСЕЛЕННЯ
ВКЛЮЧАЄ:

БІОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ

ЛІКВІДАЦІЯ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

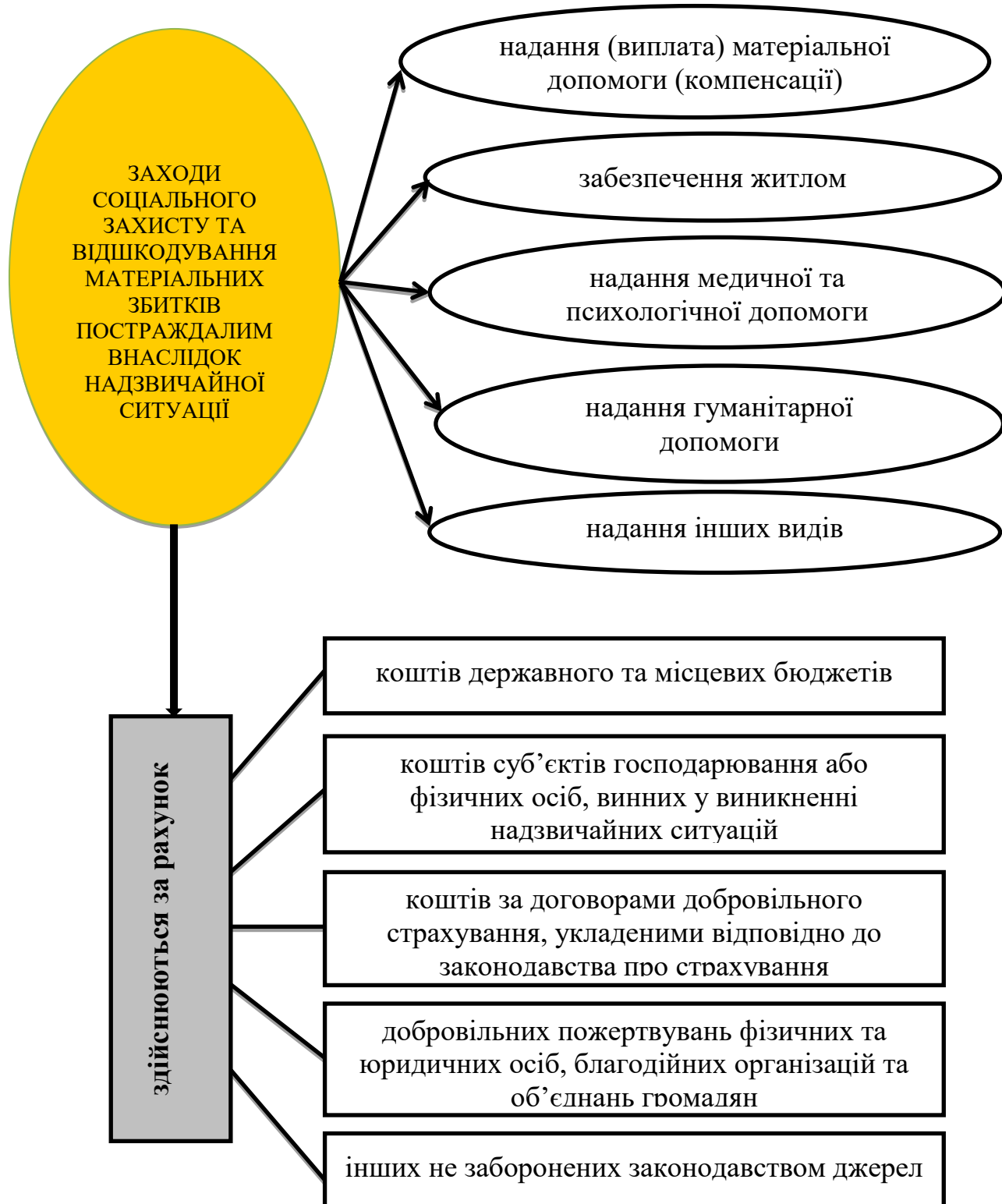

АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНІ ТА ІНШІ НЕВІДКЛАДНІ РОБОТИ З ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПОСТРАЖДАЛИХ ВНАСЛІДОК НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

Постраждалий внаслідок надзвичайної ситуації – це особа, якій заподіяно моральну, фізичну або матеріальну шкоду внаслідок надзвичайної ситуації або проведення робіт з ліквідації

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ І ВИЗНАЧЕННЯ

Аварія – небезпечна подія техногенного характеру, що спричинила ураження, травмування населення або створює на окремій території чи території суб'єкта господарювання загрозу життю або здоров'ю населення та призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи спричиняє наднормативні, аварійні викиди забруднюючих речовин та інший шкідливий вплив на навколишнє природне середовище.

Аварійно-рятувальна служба – сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Антитерористична операція – комплекс скоординованих спеціальних заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення терористичної діяльності, звільнення заручників, забезпечення безпеки населення, знешкодження терористів, мінімізацію наслідків терористичної діяльності.

Безпека – це стан життя та діяльності, при якому з певною ймовірністю виключається прояв небезпек.

Біологічний захист – виявлення та завчасна оцінка обстановки, факторів ураження та своєчасне використання колективних та індивідуальних засобів захисту.

Боротьба з тероризмом – діяльність щодо запобігання, виявлення, припинення, мінімізації наслідків терористичної діяльності.

Вибух – процес надзвичайно швидкого горіння, що супроводжується миттєвим наростанням температури і тиску і має велику руйнівну силу.

Вибухобезпека – це стан об'єкта, за яким виключається можливість виникнення вибуху, а у випадку його прояву мінімізується вплив на людей його небезпечних факторів, забезпечується захист матеріальних цінностей.

Вибухові речовини – речовини, здатні до вибухання під впливом ударів, струсів, дією відкритого вогню.

Військові адміністрації – тимчасові державні органи, що можуть утворюватися на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадського порядку та безпеки, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.

Військове командування – Генеральний штаб Збройних Сил України, Об'єднаний оперативний штаб Збройних Сил України, командування видів Збройних Сил України, командування Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, командування Десантно-штурмових військ Збройних Сил України, управління оперативних командувань, командування з'єднань та

військових частин Збройних Сил України, якому згідно із Законом «Про правовий режим воєнного стану» надається право разом з органами виконавчої влади, військовими адміністраціями, Радою міністрів Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати заходи правового режиму воєнного стану.

Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Детонація – миттєвий вибух речовини, викликаний вибухом іншої речовини або струсом, ударом.

Джерело іонізуючого випромінювання – фізичний об'єкт, крім ядерних установок, що містить радіоактивну речовину, або технічний пристрій, який створює або за певних умов може створювати іонізуюче випромінювання.

Добровільні формування цивільного захисту – утворюються під час загрози або виникнення надзвичайних ситуацій для проведення допоміжних робіт із запобігання або ліквідації наслідків таких ситуацій за рішенням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, центрального органу виконавчої влади, місцевої державної адміністрації, органу місцевого самоврядування.

Евакуація – організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

Епідемія – масове поширення інфекційної хвороби серед населення відповідної території за короткий проміжок часу.

Епізоотія – поширення заразної хвороби тварин за короткий проміжок часу, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності на цю хворобу на відповідній території.

Епіфітотія – поширення на території однієї або кількох адміністративно-територіальних одиниць заразної хвороби рослин, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності на цю хворобу на відповідній території.

Життєзабезпечення постраждалих – створення і підтримання умов, мінімально необхідних для збереження життя і здоров'я населення в зонах надзвичайних ситуацій, на маршрутах евакуації і в місцях розміщення евакуйованого населення, за встановленими нормами і нормативами та

включає забезпечення населення водою, продуктами харчування, предметами першої необхідності, місцем для тимчасового проживання, виробами медичного призначення, лікарськими засобами та комунально-побутовими послугами, а також транспортне та інформаційне забезпечення.

Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій – комплекс правових, соціально-економічних, політичних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, спрямованих на регулювання техногенної та природної безпеки, проведення оцінки рівнів ризику, завчасне реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації на основі даних моніторингу, експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у надзвичайну ситуацію або пом'якшення її можливих наслідків.

Засоби індивідуального захисту – засоби, які захищають тіло працівника або його окремі органи від дії небезпечних або шкідливих факторів.

Захисні споруди цивільного захисту – це інженерні споруди, призначені для захисту населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Землетруси – коливання земної кори, що виникають у результаті природних геологічних процесів: руху тектонічних плит, вулканічної діяльності, обвалів підземних пустот, внаслідок падіння на поверхню Землі великих космічних тіл, а також під час потужних підземних та наземних вибухів, зокрема під час проведення ядерних випробувань.

Зсуви – зміщення мас гірських порід униз по схилу.

Зона надзвичайної ситуації – окрема територія, акваторія, де сталася надзвичайна ситуація.

Ідентифікація небезпек – кількісна та якісна оцінка небезпеки за можливими передбачуваними наслідками.

Інженерний захист територій – це комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення захисту територій, населених пунктів та суб'єктів господарювання від їх наслідків та небезпеки, що може виникнути під час воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій, а також створення умов для забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання і територій в особливий період.

Іонізуюче випромінювання – випромінювання, що створюється при радіоактивному розпаді, ядерних перетвореннях, гальмуванні заряджених частинок у речовині та утворює при взаємодії із середовищем іони різних знаків.

Катастрофа – велика за масштабами аварія чи інша подія, що призводить до тяжких наслідків.

Лавини – швидкий, раптовий зсув снігу та (або) льоду стрімкими схилами гір, який загрожує життю і здоров'ю людей, завдає шкоди об'єктам економіки та довкіллю.

Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації – проведення комплексу заходів, що включає аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, які здійснюються у разі виникнення надзвичайної ситуації і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зони надзвичайної ситуації.

Медичний захист населення – заходи запобігання чи зменшення ступеня ураження людей, своєчасне надання медичної допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій.

Медико-психологічна реабілітація – комплекс лікувально-профілактичних, реабілітаційних та оздоровчих заходів, спрямованих на відновлення психофізіологічних функцій, оптимальної працездатності, соціальної активності рятувальників аварійно-рятувальних служб (формувань), осіб, залучених до виконання аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайної ситуації, а також постраждалих внаслідок такої надзвичайної ситуації, передусім неповнолітніх осіб.

Надзвичайна ситуація – обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

Надзвичайні ситуації техногенного характеру – наслідок транспортних аварій, катастроф, пожеж, неспровокованих вибухів чи їх загроза, аварій з викидом (загрозою викиду) небезпечних хімічних, радіоактивних, біологічних речовин, раптового руйнування споруд та будівель, аварій на інженерних мережах і спорудах життєзабезпечення, гідродинамічних аварій на греблях, дамбах тощо.

Надзвичайні ситуації природного характеру – наслідки небезпечних геологічних, метеорологічних, гідрологічних, морських та прісноводних явищ, деградації ґрунтів чи надр, природних пожеж, змін стану повітряного басейну, інфекційних захворювань людей, сільськогосподарських тварин, масового ураження сільськогосподарських рослин хворобами чи шкідниками, зміни стану водних ресурсів та біосфери тощо.

Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру – ситуації, пов'язані з протиправними діями терористичного та антиконституційного спрямування: здійснення або реальна загроза терористичного акту (збройний

напад, захоплення і затримання важливих об'єктів ядерних установок і матеріалів, систем зв'язку та телекомунікації, напад чи замах на екіпаж повітряного чи морського судна), викрадення (спроба викрадення) чи знищення суден, встановлення вибухових пристроїв у громадських місцях, викрадення зброї, виявлення застарілих боєприпасів тощо.

Надзвичайні ситуації воєнного характеру – ситуації, пов'язані з наслідками застосування зброї масового ураження або звичайних засобів ураження, під час яких виникають вторинні фактори ураження населення внаслідок зруйнування атомних і гідроелектричних станцій, складів і сховищ радіоактивних і токсичних речовин та відходів, нафтопродуктів, вибухівки, сильнодіючих отруйних речовин, токсичних відходів, транспортних та інженерних комунікацій.

Надзвичайна ситуація державного рівня – надзвичайна ситуація, яка розвивається на території двох та більше областей або загрожує транскордонним перенесенням, а також у разі, коли для її ліквідації необхідні матеріали і технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості окремої області.

Надзвичайна ситуація регіонального рівня – надзвичайна ситуація, яка розвивається на території двох або більше адміністративних районів (міст обласного значення) або загрожує перенесенням на територію суміжної області, а також у разі, коли для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості окремого району.

Надзвичайні ситуації місцевого рівня – надзвичайна ситуація, яка виходить за межі потенційно небезпечного об'єкта, загрожує поширенням самої ситуації або її вторинних наслідків на довкілля, сусідні населені пункти, інженерні споруди, а також у разі, коли для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості об'єкта. До місцевого рівня також належать всі НС, які виникають на об'єктах житлово-комунальної сфери та інших, що не входять до затверджених переліків потенційно небезпечних об'єктів.

Надзвичайний стан – це особливий правовий режим, який може тимчасово вводиться в Україні чи в окремих її місцевостях при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру не нижче загальнодержавного рівня, що призвели чи можуть призвести до людських і матеріальних втрат, створюють загрозу життю і здоров'ю громадян, або при спробі захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства і передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення безпеки і здоров'я громадян, нормального функціонування національної економіки, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, захисту конституційного ладу, а також допускає тимчасове, обумовлене загрозою, обмеження у здійсненні конституційних прав і свобод людини і громадянина

та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Найпростіше укриття – це фортифікаційна споруда, цокольне або підвальне приміщення, що знижує комбіноване ураження людей від небезпечних наслідків надзвичайних ситуацій, а також від дії засобів ураження в особливий період.

Небезпеки – це складові будь-якого процесу або явища, які характеризуються фізичними, хімічними та біологічними діями з несприятливими наслідками для людини та навколишнього середовища. Умова чи ситуація, яка існує в навколишньому середовищі і здатна призвести до небажаного вивільнення енергії, що може спричинити фізичну шкоду, поранення чи пошкодження.

Небезпечна подія – подія, у тому числі катастрофа, аварія, пожежа, стихійне лихо, епідемія, епізоотія, епіфітотія, яка за своїми наслідками становить загрозу життю або здоров'ю населення чи призводить до завдання матеріальних збитків.

Небезпечна зона – простір, де постійно діють або періодично виникають небезпечні й шкідливі фактори, які можуть діяти на людину.

Небезпечна ситуація – умови, за яких складається можливість дії на людину шкідливих і небезпечних факторів, просторове і часове суміщення людини і небезпечної зони.

Небезпечний фактор – це фізичне, природне, соціальне явище або процес у середовищі існування, які потенційно можуть порушувати життєвий або природний ресурс.

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту – спеціальне невійськове об'єднання аварійно-рятувальних та інших формувань, органів управління такими формуваннями системи центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій – своєчасне доведення такої інформації до органів управління цивільного захисту, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання та населення.

Піротехнічні роботи – роботи, пов'язані із знешкодженням вибухонебезпечних предметів, що залишилися на території України після воєн, сучасних боєприпасів та підривних засобів (крім вибухових пристроїв, що використовуються у терористичних цілях), крім територій, які надані для розміщення і постійної діяльності військових частин, військових навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил України, інших військових формувань.

Повінь – значне затоплення місцевості внаслідок підйому рівня води в річці, озері, водосховищі, спричинене зливами, весняним таненням снігу, вітровим нагоном води, руйнуванням дамб, гребель.

Пожежа – неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розвивається за часом і в просторі.

Пожежна безпека – стан об'єкта, за яким з установленною ймовірністю виключається можливість пожежі, а у випадку її виникнення унеможлиблюється дія на людей небезпечних факторів пожежі і забезпечується захист матеріальних цінностей.

Постраждалий внаслідок надзвичайної ситуації – це особа, якій заподіяно моральну, фізичну або матеріальну шкоду внаслідок надзвичайної ситуації або проведення робіт з ліквідації її наслідків.

Противибуховий режим – комплекс встановлених норм і правил поведінки людей, виконання робіт і експлуатації об'єкта, спрямованих на гарантування вибухобезпеки.

Протирадіаційне укриття – негерметична споруда для захисту людей, в якій створюються умови, що виключають вплив на них іонізуючого опромінення у разі радіоактивного забруднення місцевості.

Радіаційна безпека – стан захищеності теперішнього і майбутнього поколінь людей від шкідливого для їх здоров'я впливу іонізуючого випромінювання, яка здійснюється шляхом вжиття комплексу заходів, що спрямовані на обмеження опромінення населення та запобігання виникненню його ранніх та віддалених наслідків.

Радіоактивні матеріали – це ядерні матеріали та інші радіоактивні речовини, які містять нукліди, що самостійно розпадаються, процес, який супроводжується виділенням іонізуючого випромінювання одного або декількох видів, та які можуть в силу своїх радіологічних властивостей або властивостей свого розподілу спричинити смерть, серйозне каліцтво або суттєву шкоду власності чи навколишньому середовищу.

Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків – скоординовані дії суб'єктів забезпечення цивільного захисту, що здійснюються відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації, уточнених в умовах конкретного виду та рівня надзвичайної ситуації, і полягають в організації робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, припинення дії або впливу небезпечних факторів, викликаних нею, рятування населення і майна, локалізації зони надзвичайної ситуації, а також ліквідації або мінімізації її наслідків, які становлять загрозу життю або здоров'ю населення, заподіяння шкоди території, навколишньому природному середовищу або майну.

Ризик – поєднання ймовірності події з певними небажаними наслідками.

СДОР – сильно діючі отруйні речовини.

Селі – паводки з великою концентрацією ґрунту, мінеральних часток, каміння, уламків порід, що раптово виникають у руслах гірських річок.

Служби медицини катастроф – діють у складі центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф системи екстреної медичної

допомоги, що створюються органами влади Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя відповідно до закону.

Спеціалізована аварійно-рятувальна служба – професійна аварійно-рятувальна служба, яка має підготовлених рятувальників та відповідні засоби цивільного захисту і призначена для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з особливим ризиком для життя та здоров'я, зокрема для гасіння газових фонтанів, проведення водолазних та гірничорятувальних робіт.

Спеціалізовані служби цивільного захисту – підприємства, установи, організації, об'єднані для виконання завдань у сфері цивільного захисту відповідної функціональної спрямованості.

Споруда подвійного призначення – це наземна або підземна споруда, що може бути використана за основним функціональним призначенням і для захисту населення.

Сховище – герметична споруда для захисту людей, в якій протягом певного часу створюються умови, що виключають вплив на них небезпечних факторів, які виникають внаслідок надзвичайної ситуації, воєнних (бойових) дій та терористичних актів.

Тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Терористичний акт – злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена статтею 258 Кримінального кодексу України. У разі, коли терористична діяльність супроводжується вчиненням злочинів, передбачених статтями 112, 147, 258-260, 443, 444, а також іншими статтями Кримінального кодексу України (2341-14), відповідальність за їх вчинення настає відповідно до Кримінального кодексу України.

Технологічний тероризм – злочини, що вчиняються з терористичною метою із застосуванням ядерної, хімічної, бактеріологічної (біологічної) та іншої зброї масового ураження або її компонентів, інших шкідливих для здоров'я людей речовин, засобів електромагнітної дії, комп'ютерних систем та комунікаційних мереж, включаючи захоплення, виведення з ладу і руйнування потенційно небезпечних об'єктів, які прямо чи опосередковано створили або загрожують виникненням загрози надзвичайної ситуації внаслідок цих дій та становлять небезпеку для персоналу, населення та довкілля; створюють умови для аварій і катастроф техногенного характеру.

Міжнародний тероризм – здійснювані у світовому чи регіональному масштабі терористичними організаціями, угрупованнями, у тому числі за підтримки державних органів окремих держав, з метою досягнення певних цілей суспільно небезпечні насильницькі діяння, пов'язані з викраденням,

захопленням, вбивством ні в чому не винних людей чи загрозою їх життю і здоров'ю, зруйнуванням чи загрозою зруйнування важливих народногосподарських об'єктів, систем життєзабезпечення, комунікацій, застосуванням чи загрозою застосування ядерної, хімічної, біологічної та іншої зброї масового ураження.

Ураган – атмосферний вихор великих розмірів зі швидкістю вітру до 120 км/г, а в приземному шарі – до 200 км/г.

Управління ризиком – процес прийняття рішень і здійснення заходів, спрямованих на забезпечення мінімально можливого ризику.

Формування цивільного захисту – утворюються для проведення великих обсягів робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, воєнних (бойових) дій чи терористичних актів, а також для проведення відновлювальних робіт, які потребують залучення великої кількості населення і техніки.

Цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Цунамі – небезпечне природне явище, що представляє собою ударні водяні хвилі, що виникають головним чином у результаті зсуву вгору або вниз протяжних ділянок морського дна при підводних і прибережних землетрусах, руйнування гребель і водосховищ.

Швидкосторуджувана захисна споруда цивільного захисту – захисна споруда, що зводиться із спеціальних конструкцій за короткий час для захисту людей від дії засобів ураження в особливий період.

Шкідлива речовина – речовина, що при контакті з організмом людини за умов порушення вимог безпеки може призвести до виробничої травми, професійного захворювання або розладів у стані здоров'я, що визначається сучасними методами як у процесі праці, так і у віддалені строки життя теперішнього і наступних поколінь.

Шкідливий фактор – небезпечний фактор, вплив якого на людину за певних умов призводить або може привести до захворювання або зниження життєво важливих функцій організму, а також працездатності, завдає шкоди матеріальним цінностям, викликає негативні процеси в суспільстві та природі.

Ядерний тероризм – вид протиправної діяльності, який полягає у застосуванні або погрозі застосування ядерних чи радіоактивних матеріалів, вибухових або забруднюючих пристроїв на їх основі для досягнення соціальних, економічних чи політичних цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

1.2. Акти міжнародного права

1.2.1. Рішення Ради колективної безпеки Організації Договору про колективну безпеку щодо Положення про порядок реагування держав-членів Організації Договору про колективну безпеку на надзвичайні ситуації від 20.12.2011.

1.3. Закони України

1.3.1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: [http://zakon1.rada.gov.ua.http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580-19](http://zakon1.rada.gov.ua/http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580-19).

1.3.2. Кодекс Цивільного захисту України із змінами. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 14. Ст. 96.

1.3.3. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 27. Ст. 218 // Документ 4004-12, чинний, редакція від 28.12.2015, підстава 901-19. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.

1.3.4. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 29. Ст. 228 // Документ 1645-14, чинний, редакція від 05.12.2012, підстава 5460-17. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>.

1.3.5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

1.3.6. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 23. Ст. 176. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.

1.3.7. Про боротьбу з тероризмом: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 25, Ст. 180.

1.4. Підзаконні акти

1.4.1. Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями: постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 року № 368.

1.4.2. Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 року № 409.

1.4.3. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11.

1.4.4. Про затвердження Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків: постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 92.

1.4.5. Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2015 р. № 101.

1.4.6. Про затвердження Типового плану запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях: постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2015 року № 544.

1.4.7. Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 року № 409.

1.4.8. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку введення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129.

1.4.9. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події: наказ МВС України від 22.08.2016 № 859.

1.4.10. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності: наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560.

1.4.11. Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації: наказ МВС України від 26.12.2014 № 1406.

Підручники та посібники

2.1. Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення: навч. посібник / за ред. С.П. Сонько. Львів: «Магнолія 2006», 2006. 232 с.

2.2. Безпека життєдіяльності: навч. посібник / за ред. Є.П. Желібо. 6-те видання. Київ: Каравела, 2011. 344 с.

2.3. Чирва Ю.О., Баб'як О.С. Безпека життєдіяльності: навч. посібник. Київ: Атіка, 2001. 304 с.

2.4. Безпека життєдіяльності: навч. посібник / Ю. Скобло, В. Цапко, Д. Мазоренко, Л. Тіщенко; за ред. В.Г. Цапко. 4-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2006. 397 с.

2.5. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: навч. посібник. Київ: Знання, 2000. 184 с.

2.6. Ярошевська В.М. Безпека життєдіяльності: підручник. Київ: ВД "Професіонал", 2004. 559 с.

Інші дидактичні та методичні матеріали

3.1. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення: навч. посіб. / М.М. Козяр, Я.І. Бедрій, О.В. Станіславчук. Київ: Кондор, 2011. 458 с.

3.2. Надзвичайні ситуації воєнного часу та їх вплив на життєдіяльність людей: метод. рек. до практ. заняття / уклад. О.О. Воробйов. Чернівці: ЧНУ, 2009. 20 с.

3.3. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях: метод. рек. до практ. заняття / уклад. О.О. Воробйов. Чернівці: ЧНУ, 2009. 24 с.

3.4. Калинин М.Ю., Волчек А.А, Шведовский П.В. Чрезвычайные ситуации и их последствия: мониторинг, оценка, прогноз и предупреждение. Минск: Белсэнс, 2010. 275 с.

3.5. Особиста безпека: навч.-практ. посіб. / В.О. Криволапчук, І.М. Тодуров, М.Т. Бондарчук, А.В. Юрченко, О.В. Шаповалов; за заг. ред. М.Г. Вербенського. Київ: ВПЦ МВС України, 2006. 169 с.

3.6. Забезпечення особистої безпеки працівників ОВС при виконанні службових обов'язків: науково-практ. рекомендації / Юхновець Г.О.,

Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. та ін.; за ред. М.І. Онуфрієва, Я.Ю. Кондратьєва. Київ: НАВСУ, 1999. 72 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Міністерство внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua>
4. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
5. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <http://www.menr.gov.ua>.
6. Рада національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rainbow.gov.ua>.
7. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
8. URL: <http://www.dsp.gov.ua> – Офіційний сайт Державної служби України з питань праці.
9. URL: <http://www.social.org.ua> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
10. URL: <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
11. Державна служба з надзвичайних ситуацій. URL: <http://dsns.gov.ua/ua/Nebezpeki-tehnogenного-harakteru.html>

Навчальне видання

**Собакарь Андрій Олексійович
Казначесв Дмитро Георгійович
Поливанюк Василь Дмитрович
Бойко Олена Іванівна**

**ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ
у схемах**

Навчальний посібник

Редактор, оригінал-макет – *А.В. Самотуга*
Редактор *Л.В. Омельченко*

Підп. до друку 22.04.2019 р. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times.
Друк трафаретний (RISO). Папір офісний. Ум.-друк. арк. 8,50. Обл-вид. арк. 9,00.
Зам. № 02/19-нп. Тираж 35 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018